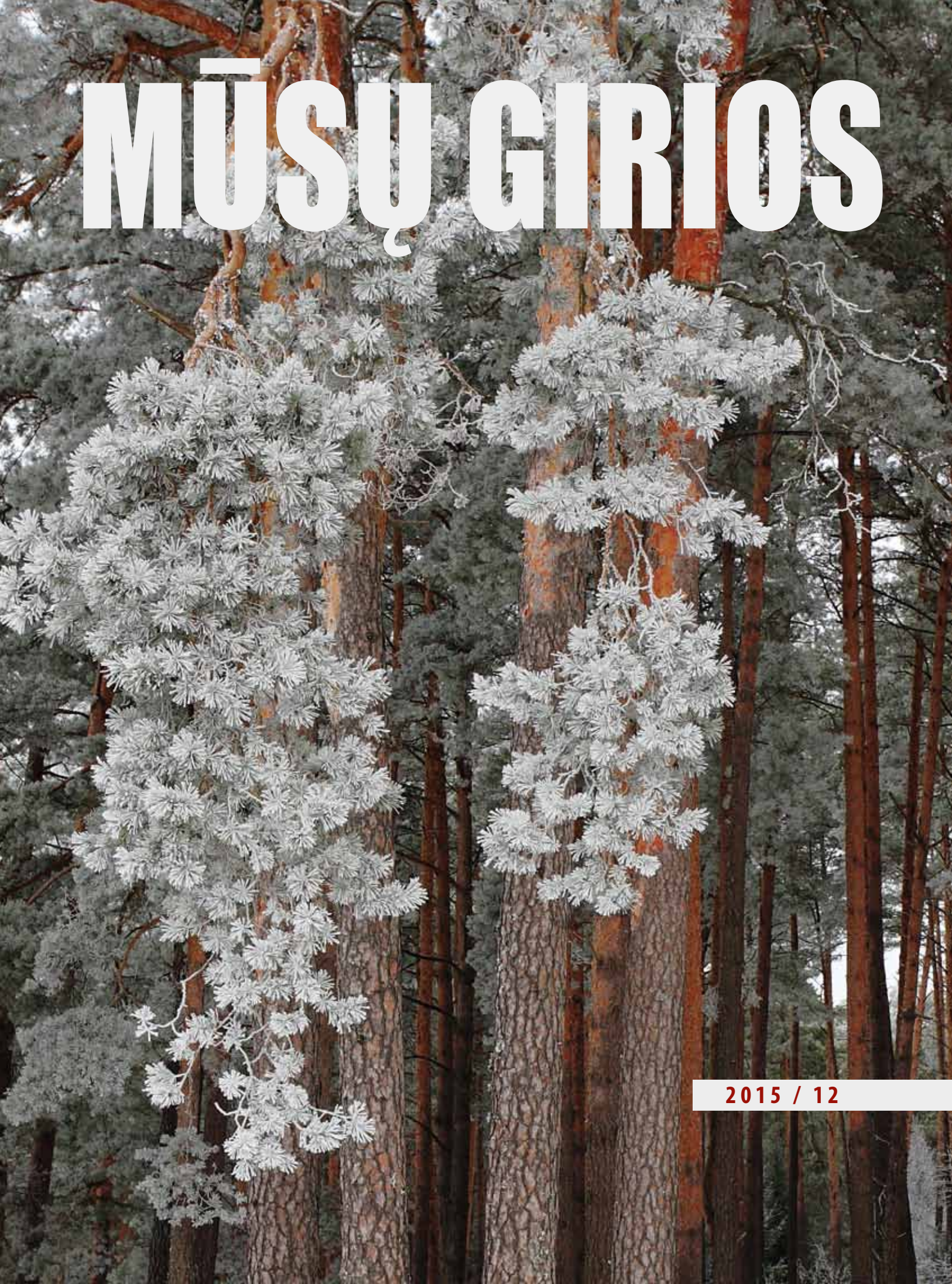

MŪSŲ GIRIOS

2015 / 12

ROvaltra

CHRISTMAS
POWERED BY
VALTRA

*Ramių Šv. Kalėdų,
sėkmingų Naujųjų metų linki Jums*

UAB „Rovaltra“ kolektyvas

UAB „ROVALTRA“ – Vienintelis atstovas Lietuvoje, Kalvarijų g. 125-602, LT-08221, Vilnius
Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas info@rovaltra.lt • www.rovaltra.lt

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2015 m. gruodis Nr. 12 (812)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“

A. Juozapavičiaus g. 10a
09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897
PVM mokėtojo kodas LT 253028917
A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKCIJĖ KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Marius Aleinikovas,
Marijonas Bernotavičius,
Raimondas Juzikis,
Antanas Kilčauskas,
Andrius Kuliešis,
Eglė Mankevičienė,
Rimantas Prūsaitis,
Edvardas Riepšas,
Albinas Tebėra,
Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius
Rimondas Vasiliauskas
tel. 8 5 2752047,
mob. tel. 8 687 10616;
el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius
Vadovas Trepėnaitis
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10614;
el. paštas vadovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė
Jūratė Kuusienė
tel./faks. 8 5 2754828,
mob. tel. 8 687 10609;
el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizainerė – maketuotoja
Alicija Širvinskienė

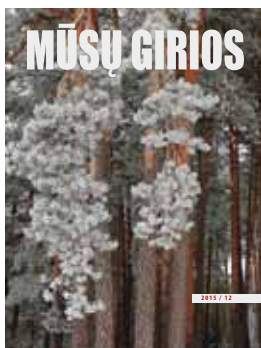
Spausdino AB „Spauda“
Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius
www.spauda.com
Tiražas 2010 egz.

Kaina 3,10 €
su nuolaida 2,05 €

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine
Editor-in-chief R. Vasiliauskas
A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė
ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.
„Mūsų giriose“ išspausdinti straipsniai
ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką
redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.
Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika	4
Aktualijos	6
R. VASILIAUSKAS. Apie nuveiktus darbus ir ateities perspektyvas	6
G. VISALGA. Ateinantys metai nežada geresnio gyvenimo miškuose	8
Visuomenės laukiama akcija „Parsinešk Kalėdas į savo namus“	9
Miškininkystė	10
A. KULIEŠIS. Šveicarijoje aptarti miškų apskaitos ir miško ūkio vertinimo sistemos klausimai	10
S. KARAZIJA. Optimalus miškingumas ir/ar optimali rūšinė medynų sudėtis	12
Z. BITVINSKAITĖ. Aptartos miško genetinių išteklių išsaugojimo ir miško medžių selekcijos plėtros problemos	16
V. VERBYLA. Medynai sėklų ruošai. Kaip išvengti painiavos?	20
Urėdijose	24
V. TREPĖNAITIS. Dubravos miškininkų ryžtas būti inovacijos pradininkais	24
Profesijų veikla	28
Privatūs miškai	30
D. SAVICKAITĖ. Apie kraštovaizdį ir žmogų jame	30
Medžioklė	32
A. BRUKAS, V. RIBIKAUSKAS. Medinės takais: nuo amžių glūdumos iki šiandienos	32
K. ŽUKAS. Anglų parlamentarų medžioklė Dauguose	35
Miškas ir visuomenė	36
Nauji leidiniai	37
Išėję negrįžti	38
Naujos pareigos	38
Laisvą minutę	39
Datos	41
Metų turinys	42

Gerbiamas skaitytojai!

Žurnalą „Mūsų girios“ iki 2016 m. sausio 15 d. dar galite užsiprenumeruoti
ateinantiems metams redakcijos interneto svetainėje www.musu-girios.lt
arba tiesiog paskambinę tel. 8-5 2752047, 8-687 10616

Prenumeratos kaina (su pristatymu ir PVM)
mėnesiui – **3,10 EUR**, metams – **37,20 EUR**. Indeksas 5057.

Prenumeratos kaina su nuolaida studentams, pensininkams
(su pristatymu ir PVM)
mėnesiui – **2,05 EUR**, metams – **24,60 EUR**. Indeksas 5058.

Mieli miškininkai ir visi „Mūsų girių“ skaitytojai!

Laukiančius didžiųjų metų švenčių mus apima tyli nuojauta, kad mūsų buvimas šiame pasaulyje čia ir dabar – didžiai reikšmingas, kad esame tuo, kuo būtent ir turime būti, kad darome ir dirbame tai, kas skirta būtent mums. Linkėčiau, kad toks savojo gyvenimo vertės ir prasmingumo suvokimas nesumenktų ir peržengus švenčių slenkstį. Tegu tas suvokimas suteiks Jums stiprybės ir ramybės tiek kebliomis gyvenimo situacijomis, tiek tada, kai ims varginti kasdieninių darbų našta. Tegu tas suvokimas skatina Jus dideliems siekiams, naudingiems darbams, kilniems poelgiams. Ir – svarbiausia – nuoširdžiai linkiu, kad Jūsų polėkiai, troškimai aidu atsiliptų artimųjų, kolegų, draugų širdyse. Turėkime ryžto ir 2016 m. dirbti miškui, kurti aplinką, kurioje būtų gera visiems gyventi.

Šiltų Jums švenčių, gerų ateinančių metų!

Pagarbiai

Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas
prof. Edmundas Bartkevičius

Šv. Kalėdos – tai laikas, kai turi galimybę trumpam stabtelėti, atsipūsti nuo darbų ir apmąstyti prabėgusius metus. Užverčiant paskutinįjį 2015 metų puslapį, norėčiau padėkoti visiems miškininkams už nuoširdų darbą ir pasidžiaugti tuo, kad esame viena tvirčiausių Lietuvos bendruomenių, kurią vienija besąlygiškas pasiaukojimas šalies miškams. Reiškiu ypatingą padėką girininkijų darbuotojams. Jiems, nesuklysiu sakydamas, miškas tikrai yra antrieji namai. Šie žmonės – tvirtasis miškų žinybos pagrindas. Nemažiau svarbus įvairių tarnybų, institutų, mokslo įstaigų darbuotojų, visų, dirbančių dėl žaliuojančios Lietuvos, indėlis. Be abejo, ačiū bendradarbiams, Generalinės miškų urėdijos darbuotojams! Daug svarbių darbų nuveikta, daug dar jų laukia ateityje. Viską įveiksime, kaip visada, tvirtai surėmę pečius, vienijami bendro tikslo – teisingai naudoti, puoselėti ir saugoti žaliąją šalies turtą ateities kartoms!

Šv. Kalėdos – tai laikas, kai žmonių akys ima ypatingai spindėti, o veidus dažniau papuošia šypsena... Tai laikas, kai krūtinę užplūsta nenusakomas jausmas ir gyveni stebuklo laukimu... Tai – kažkas nepaprasto, neapčiuopiamo, užburiančio, bet būtina išsipildančio...

Nuoširdžiai sveikinu Jus artėjančių švenčių proga ir linkiu stiprios sveikatos, gerų žmonių, gražių žodžių, spalvingų dovanų, šilumos, jaukumo ir meilės! Prasmingų darbų Naujuosiuose 2016-uose!

Pagarbiai

Generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis

Lapkričio 25 d. LAMMC Miškų institute surengtas seminaras „**Dirvožemio organinės anglies tvarumas agro ir miško ekosistemose**“, skirtas paminėti tarptautiniams dirvožemio metams. Jame dalyvavę mokslininkai, Žemės ūkio ministerijos, Valstybinės miškų tarnybos, ASU ir kitų institucijų atstovai diskutavo apie procesus, susijusius su dirvožemio organinės anglies sankaupomis bei apie gyvojoje ir negyvojoje biomasėje vykstančius pokyčius. Valstybinės miškų tarnybos Nacionalinės miškų inventorizacijos skyriaus vyriausioji specialistė Vaiva Kazanavičiūtė supažindino su vykdoma šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaita žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriuje. Dr. Kęstutis Armolaitis pristatė LAMMC Miškų institute atliekamus dirvožemio organinės anglies sankaupų ir organinės anglies kiekių, išsiplaunančio iš dirvožemio, tyrimus skirtinguose dirvožemio tipuose ir skirtingose žemėnaudose; dr. Jūratė Aleinikvienė informavo apie biologinių trąšų reikšmę dirvožemio gerinimui. Diskusijose kalbėta ir apie į Lietuvą

su trąšomis įvežamų mikroorganizmų poveikį dirvožemio ekosistemoms.

Lapkričio 26 d. – gruodžio 1 d. apvaliosios medienos elektroninėje pardavimų sistemoje buvo teikiami **pasiūlymai aukcionuose perkamai apvaliajai medienai sudaryti 2016 m. I pusmečio pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims**. Pateikta per 1500 pasiūlymų apvaliajai medienai įsigyti (plačiau – 8 p.).

Lapkričio 30 d. – gruodžio 12 d. Paryžiuje vyko įtempta **Jungtinių Tautų klimato kaitos konferencija**, kurioje siekta suderinti daugumos valstybių pozicijas ir įteisinti visuotinį susitarimą dėl klimato kaitos reguliavimo. Gruodžio 12 d. šalims pavyko patvirtinti istorinį teisiškai privalomą visuotinį klimato kaitos susitarimą, kuris apims 195 išsivysčiusių ir besivystančių šalių išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo įsipareigojimus. Naujasis susitarimas turi įsigalioti 2020 m., pakeisdamas galiojantį Kioto protokolą su Dohos pakeitimu.

Lietuva šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų mažinimo įsipareigojimų sieks skatinama pramonę diegti inovatyvias, mažą anglies dioksido kiekį išskiriančias technologijas, investuodama į atsinaujinančių energijos šaltelių plėtrą, didindama energetinį efektyvumą, plėtodama darnią žemės ūkio produkcijos gamybą, skatindama transporto sektoriaus atsinaujinimą ir taršos mažinimą bei kitomis priemonėmis įgyvendindama Nacionalinėje klimato kaitos valdymo politikos strategijoje įtvirtintus tikslus ir uždavinius.

Gruodžio 2 d. LR Seimo Kaimo reikalų komitete svarstyta užsitęsusių šalyje žemės reformos eiga. Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijos įpareigotos iki 2016 m. vasario 1 d. parengti reikiamus teisės aktų pakeitimus, kurie turės paspartinti nuosavybei atkurti rezervuotų miškų pardavimą aukcionuose.

Gruodžio 3 d. LAAMC Miškų institute surengtas LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus Miškininkystės sekcijos posėdis diskusine

tema „**Miškų inventorizacija ir miškotvarka: dabartis ir ateities perspektyvos**“. Jame pranešimus skaitė prof. habil. dr. A. Kuliešis, prof. dr. G. Mozgeris, Generalinės miškų urėdijos Informacinių technologijų skyriaus vedėjas S. Morkūnas. Diskutuota, ar Lietuvai reikalinga nepertraukiama miškų inventorizacija ir nepertraukiama miškotvarka, kokius naujus miškų inventorizavimo metodus galima būtų taikyti šiuo metu, kokios kyla problemos inventorizuojant Lietuvos privačius miškus. Diskusijos dalyviai vieningai pritarė prof. S. Karazijos siūlymui, kad būtų inicijuoti moksliniai tyrimai miškų inventorizavimo klausimais, daugiausia dėmesio skiriant nepertraukiamai miškų inventorizacijai ir nepertraukiamai miškotvarkai.

Gruodžio 4 d. Generalinėje miškų urėdijoje vykusiame susitikime su Energijos išteklių biržos „Baltpool“ vadovybe aptarti **2015 m. miškų urėdijų per Energijos išteklių biržą sudarytų ir sėkmingai įvykdytų biokuro sandorių rezultatai ir 2016 m. tokių sandorių sudarymo perspektyva**. Susitikime dalyvavę miškų urėdai pateikė klausimų Energijos išteklių biržos vadovybei apie vienodas konkurencines sąlygas su kitais biokuro tiekėjais bei dėl visų energiją gaminančių katilinių dalyvavimo biržoje. Diskusijose pasiūlyta trumpinti biokuro aukciono laiką iki pusės valandos, o šildymo sezono metu prailginti katilinių darbo laiką. „Baltpool“ vadovė apžvelgė miškų urėdijų galimybes pereiti į aukštesnę pirkėjų kategoriją ir sudaryti ketvirčio ar pusmečio pristatymo laikotarpį sandorius.

Gruodžio 5-6 d. Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus teritorinių poskyrių pareigūnai, siekdami užkardinti miško naudojimo, atkūrimo ir apsaugos pažeidimus miškuose, **organizavo preventinius reidus Kėdainių, Marijampolės, Panevėžio, Prienų, Radviliškio, Šiaulių, Šilalės, Varėnos, Vilniaus ir Zarasų rajonuose**. Reidų metu patikrintos 47 privačios miško valdos, 12 transporto priemonių gabenusių medieną, apžiūrėtos kertamos biržės, konsultuoti miško savininkai.

Gruodžio 8 d. Briuselyje organizuotas **Europos Komisijos Miškų ir medžio kamštienos socialinio dialogo grupės posėdis**. Jame eksperto teisėms dalyvavo LMSA pirmininkas dr. Algis Gaižutis.

Gruodžio 8 d. Dubravos EMM urėdijos medelyne **atidarytas modernus miško sodmenų sandėlis – šaldytuvas** (plačiau – 24 p.).

Gruodžio 10 d. Valstybinės miškų tarnybos posėdžių salėje surengtas **Miškotvarkos mokslinės-techninės tarybos posėdis**. Jame aptarti šie klausimai: dėl miškų urėdijų miško ūkinės

veiklos efektyvumo vertinimo (pranešėjai doc. A. Tebėra, prof. A. Kuliešis), dėl ugdymo kirtimų apimčių miškų urėdijų miškuose; dėl Jurbarko, Raseinių, Šilutės ir Tauragės miškų urėdijų ugdymo kirtimų apimčių 2015-2024 m.; dėl Kazlų Rūdos, Marijampolės, Prienų ir Šakių miškų urėdijų ugdymo kirtimų apimčių bei Radviliškio miškų urėdijos ugdymo kirtimų apimčių 2013-2022 m.; dėl miško išteklių rodiklių ir miško naudojimo apimčių Lietuvos kariuomenės Vytauto Didžiojo jėgerių bataliono mokymo centro kariniame poligone (Dubravos m. u.), Gaiziūnų kariniame poligone (Jonavos m. u.), brigados generolo Kazio Veverskio poligone (Kazlų Rūdos m. u.), brigados generolo Povilo Plechavičiaus poligone (Kretingos m. u.), Lietuvos kariuomenės centriniame poligone (Nemenčinės m. u.), Pagudonės kariniame poligone (Telšių m. u.), Laukėsos durpyne (pranešėjas M. Lynikas, Valstybinis miškotvarkos institutas).

Taip pat pasikeista informacija dėl medžių tūrio struktūros lentelės stiebų sudaromųjų pagrindu, medienos kokybės vertinimo matuojant grupiniu matavimo metodu (pranešėjas dr. E. Petrauskas, ASU).

Gruodžio 10 d. KMAI kolegijoje surengta paroda – konkursas **„Žiemos puokštė“ bei atvirų durų diena**.

Gruodžio 16 d. Briuselyje vyko ES Aplinkos tarnybos posėdis, kuriame svarstyti į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo ir ES biologinės įvairovės strategijos įgyvendinimo klausimai.

Gruodžio 16 d. surengtas **Generalinės miškų urėdijos kolegijos posėdis** (plačiau – 6 p.).

Gruodžio 17 d. Vilniuje susitiko **Lietuvos ir Baltarusijos aplinkos ministerijų atstovai**. Svarstytas dvišalio susitarimo dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste (ESPO konvencija) įgyvendinimo projektas. Tokį susitarimą dėl ESPO konvencijos praktinio įgyvendinimo Lietuva yra pasirašiusi su Lenkija.

Gruodžio 18 d. visoje šalyje jau septintąjį kartą organizuota akcija **„Parsinešk Kalėdas į savo namus“**, kurios metu miestų ir miestelių aikštėse miškų urėdijų miškininkai dalino nemokamai eglių ir pušų šakas gyventojams. Šios akcijos metu miškininkai su lauktuvėmis lankėsi ir vaikų globos namuose, socializacijos centruose.

Gruodžio 18 d. Vilniuje, Karolinos viešbučio konferencijų salėje LMSA, įgyvendindama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamą projektą „LMSA stiprinimas rajonuose“ surengė diskusijų konferenciją tema **„Priva-**

tus miškų ūkis ties žlugimo riba? Ko laukti 2016 m.?“. Joje dalyvavo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos vicepirmininkas, europarlamentaras Bronis Ropė, LR Seimo narys Kazys Grybauskas, Anykščių r. savivaldybės meras Kęstutis Tubis, LMSA aktyvas. Konferenciją vedė LMSA valdybos narys, advokatas dr. Algimantas Šindeikis. Priimtoje rezoliucijoje išsakytos miško savininkų ūkio problemos.

Gruodžio 20 d. Kauno marių regioninio parko direkcija surengė pažintinį lauko seminarą apie naudingus augalus.

➤ Vyriausybė pritarė Aplinkos ministerijos parengtam Bendros miško kelių priežiūros ir taisymo (remonto) visų nuosavybės formų miškuose tvarkos aprašui. Miško kelių priežiūrą ir taisymą visų nuosavybės formų miškuose organizuos ir įgyvendins miškų urėdijos kasmet tam skiriamomis Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos lėšomis. Prioritetinių miško kelių, kuriuos siūloma prižiūrėti ir taisyti kalendoriniais metais, sąrašą ir planą sudarys speciali kiekvienoje urėdijoje sudaryta komisija. Ją sudarys miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos, Nacionalinės žemės tarnybos, miško savininkus vienijančių asociacijų ir rajonų savivaldybių atstovai. Komisijos pateiktą taisytinų prioritetinių miško kelių sąrašą, atsižvelgdamas į iš Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos skirtą lėšų sumą, tvirtins tos urėdijos miškų urėdas.

Pirmenybė bus teikiama miško keliams, kurie eina vien per privačias miško valdas ar kartu ir per valstybinius miškus, taip pat tiems, kurie eina per užmirkusių augaviečių, didelės gaisrų rizikos miškus ar per rekreacinius miškus. Atskiriems kriterijams numatyti konkretūs balai, kuriais remiantis bus nustatoma pirmenybė vienam ar kitam miško keliui. Miško kelių priežiūros ir taisymo darbams 2016 m. iš Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos lėšų bus skirta 4 mln. eurų.

➤ Gruodžio pradžioje patvirtintas Europos Sąjungos invazinių rūšių sąrašas, į kurį įtrauktos 37 rūšys. Norint šiame sąrašė įrašytas rūšis auginti, dauginti, pardavinėti, įvežti, išvežti ar kitaip naudoti, reikės specialaus leidimo. Teigiama, kad kasmet Europoje invazinės rūšys padaro žalos už maždaug 12,5 milijardų eurų.

Šiuo metu Lietuvai aktualiausias šios ES invazinių rūšių sąrašė esančios rūšys: Sosnovskio barštis, meškėnas, nutrija, rainuotasis ir žymėtasis vėžiai, apželtkojis krabas, nuodėgulinis grundalas ir raudonausis vėžlys.

Apie nuveiktus darbus ir ateities perspektyvas

Kaip ir kasmet tradiciškai gruodį, švenčių išvakarėse, Generalinė miškų urėdija (GMU) organizavo kolegijos posėdį. GMU vadovybė, skyrių vedėjai, miškų urėdijų vadovai bei jų atstovai, kiti kolegijos nariai, svečiai šių metų gruodžio 16 d. svarstė miškų ūkio veiklos 2015-2016 m. aktualijas, aptarė prioritetinius uždavinius.

Posėdžio pradžioje GMU kolegijos pirmininkas, generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis pristatė naująją kolegijos narį Panevėžio miškų urėdijos medelyno viršininką Egidijų Kaluiną, pasveikino gruodį gimusius: kolegijos narį, LMS prezidentą, ASU Miškų ir ekologijos fakulteto dekaną prof. Edmundą Bartkevičių ir svečių – Valstybinės miškų tarnybos (VMT) vadovą dr. Paulių Zolubą.

Svarbiu šio susirinkimo akcentu tapo GMU vyriausiojo patarėjo Andriaus Vancevičiaus apdovanojimas Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos medaliu „Auksinis ąžuolo lapas“. Šešiasdešimtojo jubiliejaus proga A. Vancevičius apdovanotas už aktyvų dalyvavimą, vykdančias kardinalias pertvarkas valstybinėje miškų žinyboje, nuoširdų, profesionalų ir pasiaukojamą darbą.

Generalinis miškų urėdas R. Prūsaitis medaliu „Auksinis ąžuolo lapas“ apdovanoja GMU vyriausiąjį patarėją A. Vancevičių

Pranešimą apie 2016 m. I-ojo pusmečio apvaliosios medienos pardavimo aukcionų, miškų sektoriaus veiklos efektyvumo rezultatus bei ateinančiųjų metų ekonomines prognozes padarė generalinio miškų urėdo pavaduotojas Gintaras Visalga (plačiau – 8 p.).

Miško resursų ir prekybos mediena skyriaus vedėjas Gintaras Paltanavičius apžvelgė mobilios miško kontrolės grupės veiklą, žaliavos iš miško kirtimų atliekų gamybos apimčių didėjimo tendencijas valstybiniuose miškuose, aptarė skiedros gamybos ir pateikimo biokuro biržai konkurencingomis kainomis trikdžius ir perspektyvas.

Anot pranešėjo, mobilioji miško kontrolės grupė įsteigta, vykdančią 2014 m. STT rekomendacijas. Per 2015 m. atlikta 47 reidų, iš jų – 33 miškų urėdijose.

Nustatyti medienos apskaitos pažeidimai Druskininkų, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Kėdainių, Kretingos, Kupiškio, Rietavo, Radviliškio, Šiaulių, Utenos, Zarasų miškų urėdijose; pažeidimų nerasta ar jie buvo nežymūs Anykščių, Jurbarko, Trakų, Varėnos, Valkininkų, Veisiejų, Vilniaus miškų urėdijose.

G. Paltanavičius pažymėjo, kad dažniausiai pasitaikantys pažeidimai: medienos tūris sandėlyje neatitinka nurodytų apskaitoje; apvaliosios medienos sortimentų ilgio užlaidos neatitinka nustatytųjų; neteisingai nustatomas medienos tūris grupiniu ma-

tavimu; parduodant nenukirstu mišku neteisingai nustatomas kirstinų medžių tūris; aptikta laiku nerealizuotos, todėl supūdytos medienos; kai kur atmetama rangovų, atliekančių medienos ruošos paslaugas, kontrolė; nevykdomas miškotvarkos teikiamų duomenų tikslinimas bei neatnaujinami šie duomenys tarpinventorizaciniu laikotarpiu; vykdančias sausinamojo tinklo priežiūrą be leidimo kertami žali medžiai.

Drausminėmis nuobaudomis nubausti 2 vyr. inžinieriai, 1 vyr. miškininkas, 1 miškotvarkos inžinierius, 1 centrinio medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio viršininkas, 11 girininkų, 5 girininko pavaduotojai, 5 eigučiai, 1 girininkui surašytas Administracinės teisės pažeidimo protokolas (skirta – 57,5 Eur bauda) dėl laiku nerealizuotos, todėl supūdytos medienos, išieškota 272,2 Eur žala valstybei, nurodyta į nepakankamą teisės aktų vykdymą 11 miškų urėdų.

Pranešėjas trumpai apžvelgė akcijų „Miškovežis“, „Nelegali mediena“ rezultatus. Siekiant sustiprinti valstybinių miškų apsaugą ir juose gaminamos medienos gabenimo kontrolę, š. m. lapkritį pasirašytas specialus generalinio miškų urėdo raštas. Ateinančiais metais numatoma aktyvesnė medieną vežančio transporto stebėseną ir kontrolę; privalomųjų darbų atlikimo kontrolė; nenukirsto miško tūrio ir kokybės nustatymo

objektyvumo kontrolė; mobilios miško kontrolės grupės darbuotojai kai kuriose situacijose vykdys patariamąją veiklą.

Kalbėdamas apie vieną 2015-2016 m. miškų urėdijų veiklos prioritetų – miško kirtimo atliekų gamybą, G. Paltanavičius akcentavo, kad miškų urėdijose sukurta gera biokuro mobilizavimo sistema. Miškų urėdijos vis geriau konkuruoja ir sėkmingai parduoda savo produkciją Energijos išteklių biržoje „Baltpool“. Matomas akivaizdus progresas: jei 2014 09 30 miškų urėdijos pardavė 30 tne biokuro, tai 2015 gruodžio 15 d. dieną „Baltpool“ biržoje parduota jau 4500 tne. Per 2015 m. sudaryta 129 sandorių, jų vertė siekė 646,8 tūkst. eurų. Ateityje Švenčionių, Tauragės ir Valkininkų miškų urėdijos, jau įsigijusios biokuro (skiedros) gamybai ir transportavimui reikiamus mechanizmus, žada plėsti savo techninę bazę. Panevėžio, Šiaulių, Prienų, Rietavo, Nemenčinės miškų urėdijos dėl tokių mechanizmų įsigijimo subsidijavimo įtrauktos į rezervinį LAAIF sąrašą. Ateityje miškų urėdijos numato kasmet teikti Energijos išteklių biržai ne mažiau kaip 20000 tne biokuro.

Integruotos miškų ūkio veiklos apskaitos informacinės sistemos (IMŪVIS) diegimo eigą apžvelgė bei jos baigtumą įvertino Informacinių technologijų skyriaus vedėjas Saulius Morkūnas. Jo teigimu, jau visiškai

baigtas administravimo, teisės ir personalo moduliai, iki metų pabaigos bus baigtas GIS modulis. Ekonomikos, finansų ir apskaitos, miško naudojimo, gamybos ir prekybos bei miško atkūrimo ir apsaugos modulius, kaip ir visą IMŪVI sistemą, numatoma pabaigti iki 2016 m. birželio 30 d. S. Morkūnas užtikrina, kad ateinančiųjų metų liepą nauja sistema bus įdiegta ir ja dirbti bus galima.

Miškų urėdijų medelynų 2015 metų apžiūros komisijos pirmininkė, GMU Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyr. specialistė Eglė Mankevičienė padarė pranešimą „Valstybiniai miško medelynai. Praeitį, dabartis ir perspektyvos.“ Įžangoje ji patikino, kad virš valstybinių medelynų nepakabintas Damoklo kardas, kaip tai bandoma teigti kai kuriose žiniasklaidos priemonėse. Tačiau, anot pranešėjos, tam tikros pertvarkos miškų urėdijų medelynuose būtinos (platesnė apžiūros analizė pateikta žurnalo „Mūsų girios“ š. m. 9 ir 11 nr.). Kaip teigė E. Mankevičienė, valstybinių miško medelynų modernizavimo programos įgyvendinimas apėmė 2 etapus: paruošiamąjį (2004–2008 m.) ir plėtros (2009–2013 m.). Po 2008 m. medelynų apžiūros visų numatytų 9 reikalavimų neatitiko daugiau kaip pusė (neatitinka ir dabar), bet iki šiol panaikinti tik penki – Druskininkų, Kupiškio, Marijampolės, Prienų ir Šalčininkų miškų urėdijose. Dabartinė apžiūra parodė, kad šalies mastu medelynų modernizavimas vykdytas stichiškai, nenuosekliai, dalies medelynų infrastruktūra ir sodmenų išauginimo technologijos pasenusios, kai kur sudėtinga taikyti reikiamas technologijas dėl sunkių dirvožemio sąlygų, todėl neišauginamas reikiamas kokybiškų miško sodmenų kiekis valstybiniais bei privatiems miškams atkurti ir veisti. Vidutinis vertinimo balas ša-

lyje buvo 6,3 dešimties balų sistemoje. Apie 38 proc. valstybinių medelynų įvertinta žemiau šalies vidurkio.

Šalyje 2001 m. buvo 42 valstybiniai miško medelynai (1172,20 ha), 2015 m. – 37 (1187,44 ha). 2004–2015 m. valstybiniais medelynams modernizuoti skirta 18,5 mln. Eur, iš jų 2004–2010 m. – 13,1 mln. Eur. Daugiausia į medelynų plėtrą ir modernizavimą skyrė Panevėžio (2,306 mln. Eur), Kėdainių (1,247 mln. Eur), Kretingos (1,089 mln. Eur), Dubravos EM (0,9 mln. Eur) ir Šiaulių (0,805 mln. Eur) miškų urėdijos.

Komisijos siūlymu medelynų optimizavimas galėtų būti atliekamas 2 etapais: 2016–2020 m. ir 2021–2025 m. Iki modernių, auginančių sodmenis su apribota šaknų sistema, šalyje vystyti numatyta 4–5 medelynus (I etape – 2 medelynai (Dubravos ir Panevėžio), II etape – 2–3 medelynai); iki šiuolaikiškų, auginančių miško sodmenis atvirame grunte (satelitiniai medelynai) vystyti 10–11 medelynų; nevystyti ir palaipsniui, iki II etapo pabaigos, panaikinti neperspektyvius medelynus.

Optimizavus medelynų skaičių iki 15–16, atsiranda galimybės perspektyviuose šalies medelynuose diegti naujas sodmenų išauginimo technologijas ir ženkliai pagerinti miško sodmenų kokybę.

GMU Vidaus audito skyriaus vedėja Jūratė Kazlauskienė apžvelgė šiųmetes vidaus audito veiklos sritis ir apibūdino vidaus audito centralizavimo perspektyvą. Ji taip pat pranešė, kad nuo 2016 m. sausio 1 d. miškų urėdijose vidaus auditus (vidaus kontrolės ir rizikos valdymo vertinimus) vykdys AM Vidaus audito skyrius. Generalinėje miškų urėdijoje nuo 2016 m. sausio 1 d. bus įsteigtas Vidaus kontrolės ir prevencijos skyrius (čia dirbs visi buvusio Vidaus audito sky-

riaus darbuotojai), kurio viena iš pagrindinių funkcijų bus organizuoti ir vykdyti tikslinius, kompleksinius planinius ir neplaninius kontrolinius miškų urėdijoms priskirtų valstybinių miškų atkūrimo, priežiūros, apsaugos ir miško išteklių naudojimo, miškų įveisimo, vykdomų ūkinių operacijų, patikimo finansų valdymo patikrinimus.

VMT Miškų kontrolės skyriaus vedėjas Artūras Balčius savo pranešime informavo, kad 2015 m. įvykdyta valstybinė miškų būklės, naudojimo ir apsaugos planinė kontrolė 12 miškų urėdijose. Per šį laikotarpį taip pat konsultuoti 121 miško valdytojai ir naudotojai miško naudojimo, atkūrimo priežiūros ir apsaugos klausimais bei pagal atskirus pavedimus įvykdyti 9 neplaniniai patikrinimai.

Jis negailėjo kritikos savo funkcijos nevykdantiems miškų urėdijų pareigūnams, atkreipė dėmesį į tai, kad tarnybinio transporto kuro limitai nepagerino miškų urėdijų specialistų darbo.

Šalies miškų urėdijų 2015 metų veiklos prioritetus ir jų vykdymą trumpai apžvelgė generalinis miškų urėdas dr. R. Prūsaitis. Kadangi prieš tai pasisakiusieji prelegentai išsamiai išnagrinėjo GMU ir miškų urėdijų daugumos veiklos sričių rezultatus, generalinis miškų urėdas didžiausią dėmesį skyrė miškų urėdijų veiklos ir turto panaudojimo efektyvumo didinimo bei patikėto valstybės turto valdymo ir naudojimo vidaus kontrolės stiprinimo klausimams. Jis atkreipė dėmesį į pajamų ir sąnaudų subalansavimą, užtikrinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtinto vidutinio metinio konsoliduoto miškų urėdijų grynojo pelno rodiklio įvykdymą – 97 mln. Lt (28,1 mln. Eur) per 2013–2015 metus. Siektina vidutinė metinė grynojo pelno rodiklio norma 2016–2018 metais taip pat 28,1 mln. Eur.

R. Prūsaičio nuomone, taip pat būtina užtikrinti specialistams priskirto transporto panaudojimo tikslingumą ir kontrolę, siekti kuo daugiau perduoti nereikalingo bei netinkamo nustatytoms funkcijoms įgyvendinti nekilnojamojo turto (2015 m. – 65–70 vnt., siektinas rodiklis ir 2016 m.). Būtina tinkamai paskirstyti lėšas miško keliams tiesti (rekonstruoti) bei skirti lėšų pradėtiems projektams baigti. Generalinis miškų urėdas atkreipė dėmesį į miškų urėdijų likvidinės medienos tūrio išeigos kontrolę, į būtinybę 2016–2017 m. užbaigti kadastriniais (geodeziniais) matavimais suformuotų valstybinės reikšmės miškų plotus registruoti NT registre (preliminari įregistravimo kaina – 6 mln. Eur).

RIMONDO VASILIAUSKO nuotrauka

R. Prūsaitis įvardijo pagrindinį 2016 m. veiklos prioritetą – Žaliosios iš miško kirtimo atliekų gamybos apimčių didinimas valstybiniuose miškuose, skiedros gamyba ir pateikimas biokuro biržai konkurencingomis kainomis, paskelbė prioritetinius uždavinius – IMU-VIS diegimas ir tobulinimas; miškų urėdijų veiklos ekonominis subalansavimas ir turto panaudojimo efektyvumo didinimas; miškų urėdijų perbrendusių medynų kiekio mažinimas.

Pasisakymo pabaigoje generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis atkreipė dėmesį į tai, kad Generalinė miškų urėdija, vykdydama Valstybės patikėtas funkcijas, 2015 metais taip pat siekė įvertinti realią miškų urėdijų ūkinės veiklos situaciją. Tuo tikslu įkurta mobilioji miško kontrolės grupė, vyko miškų urėdijų miško medelynų apžiūra, generalinis miškų urėdas neformalioje aplinkoje susitiko su 11 miškų urėdijų darbuotojais, organizuotos kitos priemonės. Anot R. Prūsaičio, tomis priemonėmis nenorėta miškų urėdijų darbe rasti vien tik neigiamų apraiškų, nors tokių, aišku, taip pat pasitaikė, bet, atvirkščiai, stengiasi ieškoti bendrų sąlyčio taškų, kelių susidariusioms problemoms spręsti ar pozityviems reiškiniams tobulinti. Tik atviras dialogas gali duoti teigiamų siektinų rezultatų.

Generalinis miškų urėdas visus susirinkusius pasveikino su artėjančiomis šv. Kalėdomis ir Naujaisiais Metais.

Parengta pagal GMU inf.
RIMONDAS VASILIAUSKAS

Ateinantys metai nežada geresnio gyvenimo miškuose

GINTARAS VISALGA
Generalinio miškų urėdo pavaduotojas

Šių metų gruodžio 1 d. įvyko VI miškų urėdijų skelbti apvaliosios medienos aukcionai pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims sudaryti.

Apvaliosios medienos elektroninėje pardavimų sistemoje lapkričio 26–gruodžio 1 dienomis vyko pasiūlymų teikimo laikas apvaliajai medienai pirkti aukcionuose 2016 m. I pusmečio pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims sudaryti. Pateikta daugiau nei 1500 pasiūlymų apvaliajai medienai įsigyti.

Pasibaigus 2016 m. I pusmečio aukcionams, rezultatai parodė, kad nupirkta net 94 proc. pasiūlytos parduoti valstybinių miškų apvaliosios medienos. Likusius 6 proc. sudaro nedideli įvairių atskirų sortimentų kiekiai, kuriems pirkti pasiūlymai nebuvo pateikti.

Pasak generalinio miškų urėdo dr. Rimanto Prūsaičio, visose miškų urėdijose sklandžiai įvykusių aukcionų rezultatai rodo, kad auga apvaliosios medienos poreikis. Tam įtakos turėjo ir nuo šių metų lapkričio 1 d. įsigalioję Prekybos apvaliaja mediena taisyklių pakeitimai. Išaugęs malkinės, plokščių medienos, kirtimo atliekų poreikis, yra vienas iš rodiklių, kad valstybiniuose miškuose gaminama mediena turi paklausą ir pagal kokybę atitinka standartų reikalavimus bei šalies perdirbėjų lūkesčius.

Lyginant parduotos apvaliosios medienos kainas su praėjusių aukcionų rezultatais,

kainų mažėjimo pokytis matomas pušies pjautinųjų rąstų – 9 proc., smulkiųjų lapuočių rąstų – 7,9 proc., beržo popierrąstų – 6,8 proc., kitų pjautinųjų sumažėjo neženkliai, malkinės, plokščių medienos sortimentų kainos nežymiai padidėjo, tačiau bendra vidutinė apvaliosios medienos kaina krito.

Planuojama, jog 2016 m. vidutinė apvaliosios medienos kaina, palyginus su 2014 m. vidutine apvaliosios medienos kaina, mažėja beveik 20 procentų. Tai reiškia, kad planuojamos pajamos 2016 m. mažėja apie 15 mln. Eur. Tokios prognozės verčia miškininkus susimąstyti, nes toks ženklus pajamų nuosmukis įspėja apie būsimus neramius ir sunkius metus valstybiniuose miškuose.

Prekybos apvaliaja mediena srityje accentuojama trumpalaikių aukcionų efektyvus vykdymas, numatoma dar griežtesnė apvaliosios medienos sutarčių vykdymo, atsiskaitymo už nupirktą apvaliąją medieną ir kirtimo atliekas kontrolė. Šie veiksmai įgalintų VI miškų urėdijas ieškoti maksimaliai reikalingų ir teisingų sprendimų. Siekdamos įvykdyti visus įsipareigojimus valstybei – pagrindiniam valstybės įmonių akcininkui, miškų urėdijos 2016 m. ūkinėje veikloje turės subalansuoti mažėjančias pajamas ir, matyt, privalomai mažėjančias išlaidas.

2016 m. I pusmečio aukcionų rezultatai

Rodiklis	PJ-P	PJ-E	PJ-A	PJ-U	PJ-B	PJ-D	PJ-J	LP-sm	SP-sm	PP-P	PP-E	PP-B	PP-D	PP-U	ML	PM	TR-SP	TR-LP	Kirtimo atliekos	Apvalioji mediena, iš viso
Pasiūlyta, ktm	111118	96916	2473	1311	53896	20820	17196	12995	111572	40480	103610	120335	1175	815	161998	158551	64465	52345	82945	1132071
Nupirktas, ktm	103643	89033	2473	1257	52474	19041	17031	7745	105882	39650	99690	100095	1175	480	151919	157651	62985	47270	76775	1059494
Neparduota, ktm	7475	7883	0	54	1422	1779	165	5250	5690	830	3920	20240	0	335	10079	900	1480	5075	6170	72577
Parduota, proc.	93,3	91,9	100,0	95,9	97,4	91,5	99,0	59,6	94,9	97,9	96,2	83,2	100,0	58,9	93,8	99,4	97,7	90,3	92,6	93,6
Neparduota, proc.	6,7	8,1	0,0	4,1	2,6	8,5	1,0	40,4	5,1	2,1	3,8	16,8	0,0	41,1	6,2	0,6	2,3	9,7	7,4	6,4
Pradinė kaina, Eur/m³	55,7	58,7	190,5	110,9	70,4	45,1	54,4	44,1	49,7	21,4	21,2	23,2	18,4	41,2	20,7	16,3	42,2	38,0	8,6	35,8
Vidutinė pardavimo kaina, Eur/m³	55,5	58,2	216,1	125,1	69,5	44,1	53,5	39,6	50,4	22,4	22,0	23,3	19,9	39,0	21,4	17,8	44,1	38,0	10,9	36,6
Skirtumas, Eur/m³	-0,1	-0,4	25,5	14,2	-0,9	-1,0	-0,8	-4,5	0,7	1,0	0,8	0,1	1,5	-2,2	0,8	1,5	1,9	0,0	2,3	0,8
Kainos pokytis, proc.	-0,2	-0,7	13,4	12,8	-1,3	-2,3	-1,5	-10,3	1,4	4,8	3,9	0,2	7,9	-5,4	3,8	8,9	4,6	0,0	26,4	2,2
2015 m. vidutinė pardavimo kaina, Eur/m³	61	63	157	80	73	47	56	43	51	23	21	25	20	35	20	17	-	-	8	39

Visuomenės laukiama akcija „Parsinešk Kalėdas į savo namus“

Kalėdinės miško lauktuovės vilniečiams

Nors šiemet gruodžio 18-ąją daug kur telkšojo balos, šalies pagrindinėse miestų ir miestelių aikštėse jautėsi Kalėdų laukimas – jau septintą kartą surengta gamtosauuginė, o kartu ir labdaros akcija „Parsinešk Kalėdas į savo namus“. Šios akcijos rengėjai – Aplinkos ministerija, Generalinė miškų urėdija ir 42 miškų urėdijos. Rinkoje ženkliai pabrangus eglaitėms, šiemet akcijos metu išdalinta ypač daug šakų – net per 150 tūkstančių.

Miškų urėdijų miškininkai, dalindami gyvu mišku kvepiančias eglių ir pušų šakas, tūkstančiams žmonių teikė šventinę nuotaiką ir kartu išsaugojo tiek pat medelių. Akcijos globėjo aplinkos ministro Kęstučio Trečioko pastebėjimu, šis renginys kasmet sulaukia didžiulio šalies gyventojų susidomėjimo ir džiugina, kad keičiasi visuomenės požiūris į kalėdinių medelių naudojimą. Reikia 5-7 metų, kad užaugtų tradicinė eglutė, kurią nukirtę džiaugiamės gal mėnesį. Ar pasirinkdami tokią eglę, mes stovime petys petin su gamta? – retoriškai klausė aplinkos ministras.

Anot generalinio miškų urėdo Rimanto Prūsaičio, kasmet vis daugiau žmonių renkasi miškininkų dovanojamas eglių, pušų šakas, sumažėjo miškuose nelegalaus eglaičių kirtimo atvejų. „Su

Vilniaus Rotušės aikštėje su visuomene bendrauja aplinkos ministras K. Trečiokas (dešinėje)

Vilniaus miškų urėdijos urėdas A. Nanartavičius (centre) atsivežė ir šventinių suvenyrų

Šakas dalija Nemenčinės miškininkai

ROMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

pasididžiavimu galiu pasakyti, kad tam tikra prasme tampame draugystės tiltu tarp žmonių ir gamtos“, – sakė generalinis miškų urėdas.

Vilniaus miškų urėdijos miškininkams dalinant sostinės Rotušės aikštėje kalėdines šakas, pabendrauti su visuomene buvo atvykęs aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas, Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas Andrius Vancevičius.

Betarpiškas miškininkų pabendravimas su visuomene vyko ir kitose akcijos vietose.

MG inf.

Šveicarijoje aptarti miškų apskaitos ir miško ūkio vertinimo sistemos klausimai

Prof. ANDRIUS KULIEŠIS
Valstybinė miškų tarnyba

Šveicarijoje, Engelberge lapkričio 3-6 d. vykusiam Jungtinių tautų ekonominės komisijos Europai (UNECE) darnaus miško ūkio monitoringo ekspertų 23-jame susitikime dalyvavo 28 Europos šalių, JAV, Rusijos ekspertai. Apsvarstytas ekspertų indėlis rengiant 2015 m. miško apskaitas (pasaulinę, UNECE regiono, Europos) bei aptartos miško ūkio vertinimo sistemos (SEMAFOR), panaudojant darnaus miško ūkio monitoringo kriterijus ir indikatorius, pilotinio projekto rezultatai, numatytos ateities veiklos gairės.

Šių metų apskaitos duomenimis, Europos miškų plotas yra 215 mln. ha, iš jų – 150 mln. ha skirta medienos gavybai, užima trečdalį žemės paviršiaus ir nuolat didėja. Labiausiai miškinga yra šiaurės Europa (53 proc.), o pietryčių Europoje – tik 23 proc. miškų. Europos miškuose sukaupta 35 bln. m³ stiebų medienos (vid. 163 m³/ha). Medienos kirtimai, lyginant su 2011 m. atlikta apskaita, sumažėjo. Apskaitiniame laikotarpyje kasmet buvo pagaminama po 475 mln. m³ apvalios medienos. Jos prieaugis gerokai viršija kirtimus. Kasmet medienos tūris Europos miškuose padidėja 403 mln. m³ arba 1,4 proc. intensyvumu. 2005-2015 m. laikotarpyje kasmet miškų biomasėje buvo sukaupama vidutiniškai po 719 mln. t. CO² arba 3,3 t/ha. Ženkliai padidėjo medienos sunaudojimas kurui šiaurės ir centrinės vakarų Europos šalyse.

Daugiau kaip 110 mln. ha Europos miškų atlieka vandens, dirvos, ekosistemų, įvairiausių infrastruktūros objektų apsaugą, 30 mln. ha miškų yra saugomi, skirti biologinės įvairovės palaikymui ir gausinimui. Apie 90 proc. Europos miškų yra prieinami visuomenės rekreaciniam naudojimui, 6 proc. miškų skirti specialioms rekreacinėms tikslams.

Europos miškuose įregistruota apie 1,25 mln. kultūrinio – istorinio paveldo objektų. Šioje srityje ypač išsiskyrė Švedija, atlikusi specialią inventorizaciją ir identifikavusi nemažą dalį iš visų Europos miškuose esančių šio tipo objektų. Tai pavyzdys ir kitoms šalims, kurios turėtų skirti didesnę dėmesį specifinių miško funkcijų vertinimui ir apskaitai.

JAV, Šveicarijos, Lenkijos, Gruzijos, Slovakijos, Norvegijos ir Lietuvos ekspertai Engelbergo savivaldybės miškuose

Svarbiausias veiksnys, leidžiantis tikėtis miško apskaitų kokybės pagerėjimo, ypač vertinant miško naudojimą, ūkinės veiklos efektyvumą, yra miškų inventorizacijos. Šiuo metu net 33 Europos šalys vykdo atrankines nacionalines miškų inventorizacijas, iš jų 29 pastovių apskaitos barelių pagrindu – testinės inventorizacijos.

JAV miškų tarnybos ekspertas Brad Smith supažindino su seniausios pasaulyje atrankinės miškų inventorizacijos principais, taikant pastovius apskaitos barelius nuo XX a. ketvirtąjo dešimtmečio bei JAV miškų prieaugio struktūros per pastaruosius šešis dešimtmečius rezultatais.

Daug diskusijų sukėlė Europos miško ūkio vertinimo sistemos (SEMAFOR), panaudojant darnaus miško ūkio monitoringo kriterijus ir indikatorius, pilotinio projekto rezultatai. Didžioji dalis šalių (17), įskaitant ir Lietuvą, iki šio susitikimo aktyviai dalyvavo diskusijoje su projekto vykdytojais nagrinėjant preliminarinius šio projekto rezultatus. Visi 35 darnaus miško ūkio monitoringo indikatoriai vertinimo sistemoje yra sudalinti į kontekstinius, bazinius ir vertinamuosius.

Kontekstiniai ir baziniai yra skirti bendrai situacijai šalies miško ūkyje charakterizuoti (vertinimui nenaudojami). Vertinamieji indikatoriai, siekiant palyginamumo tarp šalių, yra išreiškiami santykiniais dydžiais. Kiekvienam indikatoriumi yra nustatyti „slenksčiai“, kuriuos peržengus šalies miško ūkis patenka į tam tikrą susirūpinimą keliančią zoną.

Šalys daugiausia pastabų pateikė dėl vertinamųjų kriterijų, slenksčių dydžio, ar jie turi būti bendri visoms šalims, ar diferencijuoti pagal šalių specifines sąlygas. Šalys nepalaikė siekimo tuo pačiu metu plėsti apsauginius, saugojamus, o taip pat skirtus medienos gamybai miškų plotus, griežtai vertinti savaime atsiželdančių miškų plotų mažėjimą, daugelio Europos šalių priskyrimą rizikos zonai dėl oro teršalų padidėjusio iškri-timo bei su tuo susijusio dirvožemio eutrofikacijos lygio didėjimo. Ne visų šalių priimti teisės aktai, miškų programos, nacionalinė politika, nacionaliniai apibrėžimai atitinka vertinimus, siūlomus priimti šalių miško ūkio vertinimo sistemoje. Todėl nemažai šalių pasisakė už mišrią vertinimo sistemą: taikant dalį bendrų visoms šalims, o kitą dalį indivi-

dualių kiekvienai šaliai indikatorių slenksčių reikšmių, atsižvelgiant į vertinamos šalies specifines sąlygas, miško ūkio tradicijas.

Susitikimo dalyviai buvo supažindinti su Madride spalio mėn. vykusios Ministrų konferencijos Europos miškams išsaugoti aprobuotais pasikeitimais darnaus miškų ūkio indikatorių sistemoje. Kokybiniai kriterijai nuo šiol bus nagrinėjami neatsiejamai su kiekybiniais kriterijais. Patikslintas arba naujai suformuluotas trijų indikatorių turinys: tai miško žemių degradacija, miškų fragmentacija ir bendrosios miško paukščių rūšys. Kultūrinės vertybės miškuose ir miškotvarkos planai nuo šiol yra priskirti kokybiniams indikatoriams. Kriterijų ir indikatorių stabilumas, didelis atsargumas bei motyvacija, tikslinant jų turinį, suteikia visai sistemai didesnę pasitikėjimą bei taikymą atskirose šalyse. Skandinavijos šalys, JAV yra anksčiau pateikę savo šalių miškų vertinimo pagal darnaus miško ūkio kriterijus ir indikatorius rezultatus. Šiame susitikime tokį vertinimą 2015 m. pateikė Šveicarija.

Susitikimo dalyviai taip pat galėjo susipažinti su Šveicarijos miškų ypatumais ir miško ūkio uždaviniais, puoselėjant ir stiprinant miškų apsaugines savybes. Pusė Šveicarijos miškų yra apsauginiai. Be šių miškų grėstų nuolatinės dirvos nuošliaužos, akmenų ir sniego griūtys, liūčių ar pavasarinio polaidžio užtvindymai gyvenvietėms, keliams, geležinkeliams, pramonės įmonėms, kitiems komunikaciniams įrenginiams.

Panašūs uždaviniai keliama ir Šveicarijoje, Engelbergo apylinkių miškams, užimantiems apie 2 tūkst. ha, priklausančių savivaldybei, Benediktinų vienuolynui ir miško savininkams, kurių pusė – apsauginiai. Ūkininkavimo šiuose miškuose uždavinys palaikyti

Apsauginiai miškai saugo vietas nuo stichinių nelaimių

pastovią įvairiam žemės dangą pirmiausia iš kėnio ir buko medžių. Susiformavus po lajų danga pomiškiui, 150-250 metų medžiai iškertami. Susidarius 600 m² ploto ar didesnėms aikštėms, jos želdomos dirbtinai, o per tankūs jaunuolynai retinami. Jauni medeliai saugomi individualiomis apsaugomis nuo didelės gausos čia besilaikančių kanopinių žvėrių. Miškininkas, samdomas savivaldybės ir vienuolyno, pagal sutartis su savininkais prižiūri ir jų miškus. Pavieniai miško savininkai dėl labai brangiai kainuojančių taikomų miško kirtimų technologijų individualiai ūkininkauti nepajėgtų. Samdomas miškininkas kasmet inventorizuoja dešimtadalį jo prižiūrimoje teritorijoje esančių miškų, atrenka kirstinus medžius, želdintinus ar retintinus

plotus. Su ūkinėmis priemonėmis į tą patį plotą sugrįžtama vidutiniškai kas 30 metų. Brandžių medžių kirtimas vykdomas, naudojant kalnų sąlygoms pritaikytas medkirtes, medienos ištraukimui – lynų sistemas, kas labai brangiai kainuoja. Pardavę 1 m³ medienos, Engelbergo miškininkai gauna vidutiniškai 77 Šveicarijos frankus (1 EUR ≈ 1,07 FR.). Valstybė dotuoja 44 FR./ m³, iš jų 5-10 FR./ m³ miško savininkui, davusiam leidimą kirsti mišką.

Apsauginiuose miškuose gausu negyvos medienos, medynai didesnio nei vidutinio našumo. Todėl jie yra labai svarbūs ir anglies kaupimo, biologinės įvairovės išsaugojimo tikslais. Miškai labai intensyviai naudojami rekreacijai, turizmui.

Pažymėtai takais keliauja turistai

Atrankinis brandžių medžių kirtimas apsauginiuose kalnų miškuose

Prof. Stasiui Karazijai – 85

Daugelis jaunesnės kartos miškininkų šios publikacijos autorių – LMA narį emeritą, habil. dr., prof. STASĮ KARAZIJĄ pažįstame kaip žinomą šalyje ekologinės miškininkystės mokslininką, ekspertą, vieną iš pagrindinių Nacionalinės miškų ūkio sektoriaus plėtros programos rengėjų, buvusį dėstytoją bei įvairių miškininkystės leidinių sudarytoją ir bendraautorį. Jį

pažįstame ir kaip aktyvų visuomenininką, buvusį miškininkų Sąjūdžio tarybos pirmininką, dabar miško mokslų senjorų klubo „Giriūnai“ prezidentą, botaniką, dendrologą, kitų visuomeninių organizacijų bei miškininkystės leidinių redakcinių kolegijų narį.

Savo žinias jis perteikė dėstytojaudamas buvusioje Kauno aukštesniojoje miškų mokykloje (dabartinėje KMAI kolegijoje), vėliau LŽŪU Miškų fakultete. 1993 m. jam suteiktas profesoriaus vardas.

Bet laikas bėga nenumaldomai: gruodžio 14 d. Stasį Karaziją kolegoms sveikino su 85-mečiu.

Dabar tapo įprasta, kad turintys polinkį mokslinei veiklai jauni miškininkai iškart startuoja į šią sritį po magistrantūros ir doktorantūros studijų. O kupiškėnas Stasys Karazija, kaip ir daugelis jo kartos kolegų, baigęs 1954 m. su pagyrimu LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, miškininko karjerą pradėjo gamybininku gimtinėje – Šimonių girininkijos girininku, vėliau – 1957-1960 m. dirbo vyriausiuoju miškininku naujai įsteigtame Šakių miškų ūkyje.

Įgyta praktinė miškininkystės patirtimi jis galėjo remtis 1960 m. perėjęs dirbti jaunesniuoju mokslo darbuotoju į Miškų institutą. Tai padėjo S. Karazijai stiprinti mokslo ir gamybos ryšį. 1965 m. jis apgynė biologijos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertaciją apie Lietuvos beržynų tipus, jų produktyvumą. Mokslininko įžvalga apie karpotojo beržo reikšmę miške pasitvirtino: dabar miško genetikai toliau tiria Lietuvos beržynų populiacijas, auginami selekciniai beržų sodmenys ir veisiami valstybiniuose miškuose.

Tęsdamas kraštiečio prof. P. Matulionio pradėtus darbus, S. Karazija kelis dešimtmečius skyrė kryptingą dėmesį subtiliai miškininkystės sričiai – miškų tipologijai, medynų augavietėms. To rezultatas – 1980 m. parengta ir apginta habilitacinė disertacija apie pietų Pabaltijo regiono miškų tipologiją. Joje panaudoti lietuviški, dar P. Matulionio įvardinti tipologinių vienetų pavadinimai.

Dirbdamas 1989-1992 m. Miškų instituto direktoriaus pavaduotoju, 1994-1997 m. instituto direktoriumi, 1996 m. tapęs LMA nariu – korespondentu, jis daugiau dėmesio kreipė į ekologinę miškininkystę, biologinę įvairovę, optimalų ekologinį šalies miškingumą, gamtosaugos politikos formavimą, tačiau nebuvo radikalias, vien draudimais pagrįstos gamtosaugos šalininkas. Deja, lig šiolei sunkiai sekasi subalansuoti pusiausvyrą tarp gamtinių vertybių apsaugos būtinumo miškuose, tai reglamentuojančių teisės aktų ir toje aplinkoje gyvenančių kaimo žmonių poreikių bei verslo siekių. Vieni teigia, kad nyksta, emigruoja, išsivaišksto Lietuvos kaimas, kiti nori čia matyti tik draustinį, jame retą augalą, vabalą ar gražaus paukščio lizdą.

Remdamasis ilgamete mokslininko ir gyvenimo patirtimi, prof. S. Karazija dažnai išsako savitą požiūrį į šias problemas, kuris gal kai ką ir kiek šokiruoja, bet skatina nešališkai diskutuoti. Manome, kad tokiai diskusijai paskatins skaitytojus ir šis profesoriaus pasisakymas.

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Nuo pat šalies nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. iki šiol vienu iš pagrindinių miškų politikos postulatų yra deklaruojamas siekis didinti Lietuvos teritorijos miškingumą. Tai įrašyta ir Nacionalinėje miškų ūkio sektoriaus plėtros iki 2020 metų programoje. Paanalizuokime šio siekio istorines ištakas ir šiuolaikinį prasingumą.

Šalies miškingumo didinimo prielaidos

Vienas iš daugiausia ekologinį miškų vaidmenį ir miškingumo kitimo klausimus tyrinėjusių Lietuvos mokslininkų – Gediminas Pauliukevičius primena tokią XIX a. rusų chemiko D. Mendelejevo išsakytą mintį: „Kai miškai užima 15-20 proc. Žemės paviršiaus ir kai jų plotas, tenkantis 1000 žmonių, mažesnis kaip 200 dešimtinių, laikas veisti naujus miškus“. Nors vargu ar kas sutiks su šios minties visuotinu pritaikomumu, nes yra daug šalių, kur ir gamtinės sąlygos neleidžia tokių normatyvų pasiekti, mūsų platumoms ši mintis, matyt, yra arti tiesos.

Pavyzdžiui, pagal oficialią statistiką Lietuvos miškingumui XX a. tarpukario laikotarpiu tesiekus tik 16,7 proc. (be Vilniaus krašto) buvo rimtas pagrindas skelbti pavojaus signalus. Iš tiesų faktinis miškingumas gal buvo ir kiek didesnis, nes nemažai smulkių miškelinių neapskaityti. Prijungus 1939 m. rudenį Vilniaus krašto dalį, Lietuvos miškingumas siekė apie 20 proc. Maždaug toks jis, matyt, išliko Antrojo pasaulinio karo ir pirmaisiais pokario metais. Vėlesniais tremčių bei priverstinės kolektyvizacijos metais šalies miškingumas didėjo dėl savaiminio apželdimo apleistų žemių ir plačiu mastu ėmus želdyti vadinamus eroduojamų žemių plotus.

1963 m. statistikos duomenimis, miškai užėmė 25,7 proc. šalies teritorijos (faktiškai gal kiek ir daugiau, nes ne visi kolūkių miškeliai įtraukti į apskaitą). 1987 m. šalies miškingumas siekė 29,1 proc., o per pastarąjį 25 metų laikotarpį savaimine apželdus ar dirbtinai apželdžius dalį buvusių žemės ūkio naudmenų miškingumas išaugo iki 33,4 proc. Taigi, ar yra prasmės ir toliau beato-dairiškai siekti šalies miškingumo didėjimo?

Kai miškų urėdijose girdi besiskundžiantį eilinį miškininką ar miškų urėdą, kad negauna iš savivaldybės žemių naujų miškų įveisimui, ir paklausi, kodėl tai jam taip rūpi, išgirsti atsakymą, kad to iš jų reikalauja vadovybė, nes tai numatyta miškų ūkio plėtros programoje. O šios Programos sudarytojai ir stūmėjai aiškina įvairiai. Neretai išsakomas lakoniškas, neva savaimine višiams suprantamas argumentas – „reikia daugiau miškų“... Šitokį pasakymą galima paaiškinti nemąstančio žmogaus minčių inercija: buvo laikotarpis, kai šis posakis tiko, bet dabar situacija jau visai kita. Išsakomas ir seniena dvelkiantis atsakymas, kad reikia apželdyti nenaudojamas žemes, kurių daug sulaukėjo po kolūkinio žemės ūkio griūties. Galvojant apie Lietuvos ateitį, vėjus apželdyti visas, tarp jų ir laikinai apleistas derlingas žemes, manau, buvo klaida. Šiuo metu kai kuriuose rajonuose nenaudojamų žemių išvis nebėra, o palaipsniui plečiantis mėsinei gyvulininkystei greitai nebebus laisvų ir prastesnių žemių. Todėl miškų urėdijos galėtų veisti miškus ekologiniu požiūriu svarbiose teritorijose, jei ten dar yra laisvų žemių, bet ne priverstinai reikalaujant želdyti bet kur miškingumo didinimo pretekstu.

Girdimas dar vienas, kiek moksliškesnis atsakymo į minėtą klausimą variantas, kad reikia pasiekti optimalų šalies miškingumą. Panagrinėkime, kas gi yra tas optimalus miškingumas, ar lengvai jis nustatomas ir pasiekiamas? Kadangi šiuo metu visuotinai pripažįstama, kad miškas atlieka ekonominę, eko-

Optimalus miškingumas ir/ar optimali rūšinė medynų sudėtis

Prof. STASYS KARAZIJA

loginę ir socialinę funkcijas, tai optimalų teritorijos miškingumą būtų galima apibrėžti kaip miškų kiekį, iš kurio visapusiškai tenkinami šalies ūkio poreikiai medienai, jų plotas ir išsidėstymas teritorijoje pakankami tam, kad atliktų vandens, dirvožemio, atmosferos (oro), bioįvairovės apsaugos bei gyventojų socialinių poreikių tenkinimo funkcijas.

Optimalaus miškingumo nustatymo problemos

Optimalaus miškingumo nustatymo klausimas, be abejonės, gana svarbus ne tiek miškininkystės, kiek kraštotvarkos ir šalies ekonomikos požiūriu. Kartu tai ir vienas sudėtingiausių klausimų, kadangi jis susideda iš daugelio reikalavimų, kartais galimai prieštarų, derinio.

Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad bene lengviausiai nustatomas ekonominis optimalus miškingumas, nes čia susiduriame tik su dviem pagrindiniais veiksniais – žemių poreikiu žemės ūkio reikmėms ir medienos, kaip pagrindinio miško produkto, poreikiais pramonei, statyboms ir kitoms reikmėms. Tačiau iš tikrųjų taip nėra. Visų pirma, ekonominiu požiūriu vertingas tik produkuojantis miškas, kuris išauginamas per dešimtmečius. Kita vertus, ekonominės reikmės yra kintančios. Tarybiniais metais į Lietuvą buvo įvežama nemažai medienos iš Rusijos, nes iš prieškariu labai intensyviai naudotų, karo ir pokario metais nualintų savų miškų negalėjome patenkinti medienos poreikių. Dabar nemažą dalį medienos eksportuojame. Nors per tą laiką padidėjo kelias procentais miškingumas, bet jauni želdiniai prekinės produkcijos dar neduoda. Taigi, miško vaidmuo krašto ekonomikoje priklauso nuo daugelio veiksnių: socialinių sąlygų, vidaus ekonominės padėties, užsienio rinkų konjunktūros, kurios kinta greičiau negu užauga miškas ir yra sunkiai prognozuojamos.

Žemės ūkio poreikiai taip pat kinta. Pasaulio gyventojų skaičiai sparčiai didėjant ateityje visus galimus žemės resursus teks panaudoti jiems išmaitinti. Hektaras žemės ūkio naudmenų duoda didesnę ekonominę

vertę ir sukuria daugiau darbo vietų, negu 1 ha miško. Todėl ekonominiu požiūriu optimalus miškingumas beveik nenustatinėjamas. Panašiai yra ir su socialinėmis reikmėmis, nes jos labai priklausomos nuo kitų gamtinių sąlygų, gyventojų pasiskirstymo, tradicijų ir pan.

Kalbant apie optimalų miškingumą dažniausiai turima galvoje ekologinį miškų vaidmens aspektą. Kai skaitai literatūroje apie siekį padidinti miškingumą 2-3 proc., sunku suvokti, koks yra šio siekio pagrindinis argumentas. Dažnai tik palyginami Lietuvos ir kaimyninių šalių miškingumo rodikliai. Palyginkime ir mes. Pavyzdžiui, Europos šalių miškingumo vidurkis yra 33 proc., Lietuvos – 33,4 proc. Žinoma, visada miškingumas bus didesnis kalnuotų teritorijų ir šiaurės šalyse, kur nepalankios sąlygos žemės ūkiui, žmonių gyvenimui. Lietuva – lygumų kraštas. Objektiviai vertinant, jeigu Lietuvos miškingumas būtų ir kiek mažesnis negu Europos vidurkis, tai būtų visai normalu. Taigi, nerimauti priežasčių lyg ir nėra.

Manytume, kad toks miškingumo lyginimas su kaimynais yra daugiau subjektyvus emocinio pobūdžio, o ne argumentais besiremiantis vertinimas. Objektivesnis vertinimas turėtų remtis miškų atliekamų ekologinių funkcijų analize. Panalizuokime.

Skiriamas miško vandens apsauginis, dirvos apsauginis, laukų apsauginis, oro gryninimo, klimatą reguliuojantis vaidmuo ir kiekviena iš šių funkcijų dar yra sudėtinė, jos atskiri aspektai skirtingi ir gali būti netgi šiek tiek prieštaringi. Štai, pavyzdžiui, vandens apsauginis vaidmuo skirstomas į kokybinę apsaugą – vandenų apsaugą nuo užteršimo ir kiekybinę apsaugą bei nuotekio reguliavimą. Jeigu pirmosios funkcijos atlikimo lygis tiesiogiai priklauso nuo miškingumo, tai antrosios – anaipatol ne. Ištinis teritorijos apželdymas miškais pavasarinius potvynius tik pavėlins keletą dienų, bet nedaug tesumažins. Geriausiai potvynių nuotekis būtų reguliuojamas, jeigu būtų vienodas miškų ir laukų plotas. Na, o miškingumo įtakos bendram upių nuotekiui klausimas lieka dar atviras. Pastaraisiais dešimtmečiais įvairio-

se šalyse atlikti įvairiapusiški tyrimai leidžia teigti, kad jis priklauso nuo geografinės vietos, klimato sąlygų ir netgi paties miško charakteristikų. Kartais jis gali būti teigiamas, bet dažniau yra neigiamas (tą teigė žymus rusų miškininkas ir ekologas G. Visockis dar XX a. pradžioje). Nuo klimato sąlygų bei miško pobūdžio priklauso ir daugelio kitų ekologinių miško funkcijų svarba, pavydžiui, miško įtaka aplinkinių laukų mikroklimatui skirtingai vertintina aridinio ir humidinio klimato sąlygose.

Įvairūs tyrėjai, analizuodami ekologinį miško vaidmenį, prieina skirtingų išvadų dėl optimalaus miškingumo. Tai priklauso nuo to, kurias funkcijas tyrėjas laiko prioritetinėmis, taip pat ir nuo turimos informacijos kiekio ar nuo atskirų veiksnių įtakos ištyrimo lygio. Kartais skaičiuojamas optimumas būtent vienai pasirinktai funkcijai. Pavydžiui, Lietuvoje bandyta apskaičiuoti optimalų miškingumą paviršinio nuotekio maksimumaus sumažinimo požiūriu. Jis pasirodė toks: molio dirvožemiams – daugiau nei 40 proc., priemolio – 35-37 proc., žvyringiems dirvožemiams – 19 proc. ir smėliams – 17 proc. (G. Pauliukevičius, 1972). Vertinant pagal vieną miško ekologinio poveikio funkciją, išvados gana logiškos, tačiau visiškai nerealaus ekonominiu požiūriu ir nepriimtinos kompleksiskai vertinant miško ekologinį vaidmenį.

A. Molčanovas (1973), lygindamas įvairių buvusios Tarybų Sąjungos regionų sąlygas ir pagrindinę dėmesį kreipdamas į erozijos pasireiškimo laipsnį bei dirvožemių granuliometrinę sudėtį, pasiūlė ir optimalaus miškingumo rodiklius, Lietuvai nustatydamas 28 proc. miškingumo normą. Toks deduktivus optimalaus miškingumo nustatymo būdas (iš viršaus) nėra patikimas, kadangi miško vaidmuo priklauso ir nuo to, kur jis auga. Dažnai ne miškų plotų didinimas, o racionalus jų išsidėstymas teritorijoje yra svarbesnis ekologinio miško vaidmens didinimo požiūriu.

Lietuvoje XX a. pusėje atlikta gana daug miško ekologinio vaidmens nustatymo tyrimų (A. Kutra, S. Karazija, G. Pauliukevičius, A. Poška, A. Švedas, A. Račinskas, V. Vaičiūnas,

O. Visockis, V. Vyšniauskaitė ir kt.), kurie leidžia nustatyti ekologinių miško funkcijų prioritetus Lietuvos sąlygomis bei kraštovaizdžio vietas, kur miško labiausiai reikia. Vadovaudamasis šiais kriterijais, G. Pauliukevičius nustatė atskirų kraštovaizdžių optimalų miškingumą. Tačiau kai kuriuose rajonuose jis padidintas dėl pervertinto miško poveikio aplinkiniams laukams, kuris pastarųjų tyrimų duomenimis (A. Bučienė, A. Švedas, A. Dirsė, B. Kaušylienė, L. Zelionka) Lietuvos sąlygomis teigiamos reikšmės neturi. LR Vyriausybės pavedimu 1993 m. mokslininkų grupė (S. Karazija, J. Kenstavičius, G. Pauliukevičius, V. Vaičiūnas) paruošė Lietuvos teritorijos miškingumo optimizavimo programą pagal rajonus. Ruošiant ją vadovautasi ekologinių miško funkcijų Lietuvoje prioritetais, jautriausių reljefo vietų apželdymo būtinumu, esamo bei siektino atskirų rajonų miškingumo rodikliais bei realiomis galimybėmis. Bendras (vidutinis) Lietuvos teritorijos siektino miškingumo rodiklis pagal šią programą buvo nustatytas 33,4 proc. Taigi, šis rodiklis jau pasiektas.

Ar pasiektas optimaliai – kitas klausimas, kadangi, kaip jau minėta, ekologiniu požiūriu dažnai svarbiau miškų teritorinis išsidėstymas negu bendras jų plotas. Programoje buvo numatyta, kokias žemes ar reljefo vietas reikalingiausia apželdinti. Tai būtent smėlynus ir kitas žemės ūkiui netinkamas žemes, statesnius, o su lengvais dirvožemiais ir lėkštus šlaitus, griovus, upių ir ežerų pakrantes, o nemiškinguose rajonuose – dalį nenaudojamų, nors žemės ūkiui ir tinkamų žemių, tose vietose, kur miškas reikalingas priešeroziniu, priešdefliaciniu ar vandens apsauginiu požiūriu. Ar tokios vietos buvo apželdytos?

Rinkos ekonomikos ir privačios nuosavybės sąlygomis pasiekti absoliučiai tikslaus miško želdinių išsidėstymo kraštovaizdyje vargu ar įmanoma. Todėl ir tolimesnis miško plotų plėtimas vien tik miškingumo didinimo tikslu, nesirenkant želdomų sklypų, neturi nei ekologinės, nei ekonominės prasmės. Todėl reikėtų baigti rūpintis visuotiniu miškingumo didinimu ir susitelkti prie miškininkams specialistams, o ne politikams ir ekonomistams priklausančių klausimų. Vienas iš tokių – medynų rūšinės sudėties gerinimas (optimizavimas).

Medynų rūšinė sudėtis – viena iš pagrindinių miškininkystės problemų

Didžioji dalis miškų ūkio veiklos darbų (želdinimas, ugdymo kirtimai, ypač jaunuoly-

nų ugdymas) skirti būtent medynų rūšinės sudėties reguliavimui. Neseniai ugdymo kirtimai pradėti vykdyti ir grynose jaunuolynuose. Anksčiau gamybinėje praktikoje jie buvo suprantami tik kaip medynų rūšinės sudėties formavimo priemonė ir taikyti tik mišriuose jaunuolynuose. Želdymo darbai atliekami irgi žymia dalimi dėl medynų rūšinės sudėties formavimo, nes miškų zonoje, kurioje yra Lietuva, miškas atželtų ir savaime, tik gal ne tokios sudėties, kokios norėtume.

Paanalizuokime, kaip sekasi medynų rūšinės sudėties formavimo užduotį vykdyti, ar pakankamos pastangos tam dedamos ir ar racionaliai tuos darbus atliekame. Prisiminkime, kas gi sąlygoja šiuos siekius. Kalbėsimės paprastumo dėlei tik apie miškus, kurių pagrindinis tikslas yra medienos išauginimas, nes ekosistemų ar biologinės įvairovės apsaugai skirtuose (II grupės) miškuose atsiranda daugiau tikslų ir jų prioritetai kiti. Medienos išauginimui skirtuose miškuose tuos siekius apsprendžia šie pagrindiniai veiksniai: 1) gamtinės sąlygos (natūraliai augančių mūsų krašte medžių rūšių asortimentas, jų biologinės bei ekologinės savybės ir galimybė augti atitinkamose augimviečių sąlygose, esami tokių augimviečių resursai); 2) atskirų medžių rūšių medynų produktyvumas; 3) santykiai, nulemiantys sėkmingus procesus, nuo ko priklauso atskirų rūšių medynų išauginimo sąnaudos; 4) įvairių medienos sortimentų poreikiai ekonominėms visuomenės reikmėms patenkinti.

Pradėkime nuo paskutinės: ji – prieštaringiausia, kintanti istorijos tėkmėje. Viduramžiais, kai prasidėjo medienos gaminių eksportas iš Lietuvos, buvo paklausūs ąžuolai; intensyvus ąžuolynų kirtimas prisidėjo prie jų ženklios kaitos minkštaisiais lapuočiais. Vėliau įgijo vertę spygliuočiai, o visos minkštųjų lapuočių medžių rūšys buvo laikomos menkavertėmis ir guitinomis iš miško, nes jų mediena neturėjo pramoninės

paklausos. Todėl beveik iki šių dienų išliko tradicija miškotvarkos projektų želdymo nurodymuose siūlyti želdyti vien tik tai pušį arba eglę. Matyt dėl želdymo darbų sudėtingumo, apsaugos stokos nebuvo siūloma veisti netgi ąžuolo želdinių, nors šių medžių mediena pati brangiausia. Pastaruoju metu, pakitus situacijai rinkoje, lapuočių mediena įgijo vertę ir vargu ar ją greit praras. Tačiau įvairių medžių rūšių medienos pritaikymo galimybės ir paklausa bei nuo to priklausantys kainų skirtumai gali labai kisti. Kadangi miškas auga dešimtmečius arba net šimtmečius, niekas negali prognozuoti medienos poreikių ir vertės tokiam laikotarpiui. Todėl siektinos miškų rūšinės sudėties nustatymas turi remtis kitais minėtais kriterijais: esamomis miško augimviečių sąlygomis, medynų produktyvumu bei jų išauginimo sąnaudomis.

Visose šilų augimvietėse pušis ir ateityje turėtų išlikti vyraujančia medžių rūšimi. Tačiau žaliašilio ir mėlynšilio tipų (b trofotopo) augimvietėse ne mažiau našūs eglynai, kurie turėtų užimti dalį šių tipų augimviečių. Pati gamta tai siūlo, neracionalu būtų to nepanaudoti. Našiausi, žinoma, būtų mišrūs pušų-eglių medynai, o bioįvairovės gausinimo sumetimais pageidautina ir beržų priemaiša.

Pelkiašiliai taip pat geriausiai tinka pušims augti, nors derlingesnėse augimvietėse toleruoti beržai ir eglės. Šių augimviečių medynų našumas menkas, o darbo sąlygos sunkios, todėl tikslinga naudotis viskuo, ką duoda gamta.

Pelkiagiriuose pagrindine medžių rūšimi turėtų būti juodalksnis – jo medynai produktyviausi šiose augimvietėse. Negalima atmesti ir gamtos siūlomos įvairovės, neišnaudoti natūralių procesų, juolab, kad želdymo darbai čia gana sudėtingi. Todėl raisto (Pc) augimvietėse vyraus beržynai ir tenka su tuo taikytis. Paraisčio (Uc) ir palieknio (Ud) tipų augimviečių dalis skirtina eglynams ir beržynams, o pastarosiose galėtų augti ir uosiai.

Girių augimviečių medynai pasižymi didžiausia rūšine įvairove ir skirtinga rūšių kompozicija bei sukcesinių procesų eiga atskirų tipų augimvietėse, todėl ir tikslinė medynų sudėtis turi būti skirtinga. Šilagirio (Nc) ir mėlyngirio (Lc) tipų augimvietės – vienos iš geriausiai tinkančių eglynams. Tačiau mėlyngirio tipo medynų kirtimvietėse labai intensyviai želia beržai ir gamtinio proceso nereikėtų ignoruoti. Tuo labiau, kad neplynų kirtimų, kurie palengvintų eglynų atkūrimą, taikymą kiek riboja eglynų vėjavartiškumas šiose augimvietėse. Todėl čia beveik vienodai vertintini eglynai ir beržynai. Sausgirio ir žaliagirio tipų (d trofotopo) augimvietėse eglynai taip pat galėtų užimti 50 proc. ploto, o likusią dalį skirti ąžuolynams, kitiems kietiesiems lapuočiams ir beržynams bei drebulynams. Nors eglynai čia ir našesni, negu lapuočių medynai (išskyrus drebulynus), bet lapuočių, tarp jų ir minkštųjų, reikia tiek dėl specifinių medienos poreikių, tiek dėl pigesnio ir greitesnio jų išauginimo.

Derlingiausios – baltmiškio tipo (f trofotopo) augimvietės. Šiose lapuočių buveinėse nereikėtų veisti eglynų, bent jau grynų. Jie čia bus ir fitocenotiškai neatsparūs, o įveisimas ir išsaugojimas reikalauja daug darbo ir lėšų sąnaudų, nepasižymi ir aukščiausiu produktyvumu, ir istoriškai jų vargu ar buvo. Apie trečdalį šių augimviečių ploto galėtų užimti kietieji lapuočiai, kitą – beržynai ir drebulynai.

Įgyvendinus tokius tikslinės medynų rūšinės sudėties formavimo siekius Lietuvos III-IV grupių miškuose turėtų būti 35-40 proc. pušynų, apie 30 proc. eglynų, 5-6 proc. kietųjų lapuočių medynų (apie 4 proc. ąžuolynų), 15-20 proc. beržynų, 7 proc. juodalksnynų, 4 proc. drebulynų. Valstybiniuose miškuose nereikėtų toleruoti baltalksnių. Drebulynuose, kaip našiuose vietinių medžių rūšių me-

dynuose, reikėtų selekcijos priemonių taikymu ir ugdymo būdų keitimu (jaunuolynų stiprus išretinimas, taip pagreitinant norimų sortimentų išauginimą) kovoti su pagrindine jų yda – medienos puviniumi. Turėtume rasti vietas ir introdukuotoms medžių rūšims, ypač maumedžiui ir bukui.

Lietuvos miškų rūšinės sudėties kitimas

Kaip kito Lietuvos miškų rūšinė sudėtis iki šiol, pateikta lentelėje, kuri sudaryta remiantis įvairių šaltinių (Lietuvos miškų metraštis XX a., Lietuvos miškų statistikos įvairių metų rinkiniai ir kt.) duomenimis. Jie įvairaus tikslumo, bet iš esmės atspindi kitimo tendencijas. Matome, kad pušynų procentas šiek tiek mažėja: greičiausiai dėl bendro miškų ploto didėjimo, iš dalies gal ir dėl kaitos egle, beržu. Eglynų plotas, ryškiai sumažėjęs pokario metais dėl kirtaviečių apželdimo beržais, pastaruoju metu didėja – tai yra intensyvesnės ūkinės veiklos (želdymo, jaunuolynų ugdymo) rezultatas. Palaipsniui, nors ir lėtai, didėja ąžuolynų plotas. Tam turėjo įtakos ąžuolynų atkūrimo programa, bet, matyt, ne vien ji, nes tai prasidėjo jau anksčiau ir pastebima ne vien tik valstybiniuose miškuose. Tur būt tam turėjo įtakos XX a. 6-ame dešimtmetyje vykdytas ąžuolynų želdymo vajas: šiuo metu daugiausia yra pusamžių ąžuolynų (net 65 proc. bendro jų ploto). Uosynų plitimo pliūpsnis, pasireiškęs XX a. pabaigoje, užgeso prasidėjus uosių džiūčiai (jų plotas grįžo prie prieš 100 metų buvusio lygio). Minkštųjų lapuočių medynų plotas, kurių ypač padaugėjo XX a. antroje pusėje, per pastaruosius 20 metų turi tendenciją mažėti: daugiausiai sumažėjo drebulynų. Beržynų ir baltalksnyčių mažėjimas pastebimas tik valstybiniuose miškuose. Baltalksnyčių mažėjimo tempai aiškiai per maži, bet net 50 proc. baltalksnyčių – brandūs, todėl yra galimybė ateityje jų kiekį sumažinti.

Kol kas nedžiugina ir ąžuolynų būklė. Jaunuolynai tesudaro 16 proc. bendro jų ploto, o tai yra mažiau, negu turėtų būti esant normaliai amžiaus struktūrai netgi prie dabartinio jų ploto. Tačiau 2012-2014 m. vien valstybiniuose miškuose įveista kasmet po 600 ha ąžuolo želdinių ir dar nemažai ąžuolynų suformuota ugdymo kirtimais, kas nuteikia optimistiškai, kad ąžuolynų ateityje padaugės. Beržynų turime žymiai daugiau, negu jų buvo XX a. pirmojoje pusėje, bet, kaip jau minėta, pakito ir beržų medienos panaudojimas.

Tačiau šios palyginus neblogos tendencijos nėra visuotinės, nes ne visos miškų urėdijos šiuos uždavinius vykdo vienodai. Kad išlaikytume geras tendencijas optimizuojant miškų rūšinę sudėtį, būtina sukonkretinti siekius. Miškų urėdijoms, priklausomai nuo jų valdomų miškų augimviečių, reikėtų nustatyti optimalią medynų rūšinę sudėtį, kurios turėtų būti siekiama ūkinėmis priemonėmis. Miškų urėdija galėtų pasirinkti atkuriamą medžių rūšį ir atkurimo būdą. Tą pasirinkimą ribotų tik augimvietės sąlygos ir nustatyta urėdijai optimalios medynų rūšinės sudėties perspektyva. Šiuo metu galiojančiuose Miškų atkūrimo ir įveisimo nuostatuose jau yra įteisintos ir minkštųjų lapuočių rūšys, kaip tikslinės, bet nustatytas eiliškumas ir neaišku koku santykiu tos išvardintos medžių rūšys gali būti atstovaujamos želdiniuose bei želdiniuose. Numatyta tikslinė urėdijos miškų rūšinė medynų sudėtis būtų orientyras, kurio privalo siekti miškų urėdija, leidžiant jai laisviau pasirinkti ūkines priemones konkrečiame sklype. Kita vertus, nustatytoji perspektyva būtų pagrindas vienam iš svarbių miškų urėdijos miško ūkinės veiklos įvertinimo rodiklių – kiek per vykmetį pakito medynų rūšinė sudėtis jos optimizavimo linkme.

Lietuvos miškų medynų rūšinės sudėties kaita, proc.

	1937 m.	1998 m.	1959-1963 m.		1967-1977 m.		1988 m.	1998 m.		2009 m.		2015 m.	
	Valsty- binių	Valsty- binių	Visų miškų	Valsty- binių	Visų miškų	Valsty- binių	Valsty- binių	Visų miškų	Valsty- binių	Visų miškų	Valsty- binių	Visų miškų	Valsty- binių
Pušynai	43,5	41,5	41,8	46,0	39,3	43,3	43,0	37,2	41,7	35,3	38,6	35,0	38,3
Eglynai	29,0	29,2	19,8	20,2	17,7	18,5	23,0	23,4	26,2	20,9	26,4	20,9	27,0
Ąžuolynai	0,9	0,8	1,6	1,4	1,5	1,2	1,3	1,8	1,5	2,0	2,0	2,1	2,2
Uosynai	0,9	0,9	1,1	1,0	1,6	1,4	2,4	2,7	2,7	1,9	1,6	1,1	0,8
Beržynai	11,1	12,0	17,7	16,7	22,6	21,5	20,1	19,9	17,7	22,1	18,9	22,3	18,7
Juodalksnynai	5,9	6,5	6,0	5,8	5,7	5,7	5,0	5,7	5,9	6,7	6,8	7,3	7,6
Drebulynai	7,3	7,6	6,0	6,6	5,1	5,5	3,1	2,8	2,8	3,9	3,5	4,1	3,2
Baltalksnyai	1,4	1,6	5,6	2,2	6,2	2,8	1,9	5,9	1,3	6,4	1,4	6,1	1,4
Kiti medynai			0,4	0,1	0,3	0,3	0,2	0,6	0,2	0,8	0,8	1,1	0,8

Aptartos miško genetinių išteklių išsaugojimo ir miško medžių selekcijos plėtros problemos

ZITA BITVINSKAITĖ

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškininkystės skyriaus vyriausioji specialistė

Šakių ir Dubravos EMM urėdijose lapkričio 24 d. surengtame Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos posėdyje kartu su Valstybinės miškų tarnybos ir šių miškų urėdijų specialistais aptartos miško genetinių išteklių išsaugojimo ir miško medžių selekcijos plėtros problemos. Šakių miškų urėdijos urėdas Sigitas Tamošaitis informavo svečius apie urėdijos miško medžių genetinių išteklių objektus, jų naudojimą, pažymėdamas, kad dalis sėklinių medynų jau pasiekę gamtinę brandą.

Šakių miškų urėdijos Sutkų girininkijoje apžiūrėti ir įvertinti karpotojo beržo, Dubravos EMM urėdijos Pajiesio girininkijoje – bekočio ąžuolo bandomieji želdiniai.

ASU Miško biologijos ir miškininkystės instituto direktorius prof. Gediminas Brazaitis pristatė planuojamą tiriamąjį darbą – įvairiuose šalies regionuose 7 miškų urėdijose įveisti paprastojo buko ir kitų vietinių medžių rūšių mišriuosius bandomuosius želdinius.

Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus pavaduotojas Kęstutis Česnavičius informavo apie Lenkijoje (Kadyny) spalį surengtą konferenciją, kurioje įvertinta lenkų miškininkų patirtis, auginant tuopų ir kitų greitai augančių medžių rūšių plantacijas.

Dubravos EMMU medelyne pristatyta šį rudenį įrengta moderni miško sodmenų laikymo patalpa-šaldytuvas ir rūšiavimo patalpos. Svarstyta galimybė, ar kaimyninės miškų urėdijos, neturinčios tinkamų sąlygų miško sodmenims laikyti ir rūšiuoti, galėtų naudotis šiomis patalpomis.

Sėklinių miško medžių plantacijų plėtros uždaviniai ir jų įgyvendinimo kliūtos

Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus vedėjas dr. Vidmantas Verbyla pristatė sėklinių miško medžių plantacijų veisimo planą iki 2020 m. ir joms įveisti reikalingų skiepytų sodinukų išaugi-

Komisija vertina Šakių miškų urėdijos Sutkų girininkijoje 2009 m. įveistus karpotojo beržo bandomuosius želdinius

nimo eigą 2012–2015 metais. Konstatuota, kad 2012–2013 m. visi skiepyti paprastojo ąžuolo sodinukai žuvo, 2014 m. išliko tik 47,3 proc. juodalksnio, šiemet – 51,5 proc. juodalksnio ir 13,5 proc. karpotojo beržo skiepytų sodinukų. Todėl neįveista planuotų 17 ha sėklinių paprastojo ąžuolo, 11,7 ha juodalksnio ir 4 ha karpotojo beržo plantacijų; iš planuotų 2005–2015 m. užauginti įvairių medžių rūšių 77 828 vnt. skiepytų sodinukų užauginta tik 47 868 vnt. (61 proc.). Siekiant įvykdyti Nacionalinę miškų ūkio sektoriaus plėtros 2012–2020 m. programą miško selekcinės sėklininkystės srityje, šiemet plantacijoms įveisti stigo 30 471 vnt. pušies, eglės, ąžuolo, juodalksnio, beržo, liepos ir kitų medžių rūšių skiepytų sodinukų. Sodmenis sėklinėms miško medžių plantacijoms veisti augino Dubravos EMM urėdija, o skiepijimui skirtų ūgelių rinkimą kontroliavo Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių

išteklių skyriaus darbuotojai. Todėl posėdyje atkreiptas dėmesys į nepakankamą bendradarbiavimą tarp šių institucijų ir į tai, kad sėklinės miško bazės objektuose ima stigti skiepijimui tinkamų įskiepių. Gali ateiti metas, kai nebus iš kur rinkti kokybiškų ūgelių. Nustatyta, kad 2012–2013 m. ąžuolo sodmenys žuvo dėl neapsaugotų šaknų žiemą, o 2014–2015 m. skiepytų medelių prigijimui galimai neigiamos įtakos turėjo įskiepių kokybė, jų laikymo sąlygos ir taikyta skiepijimo technologija (skiepijimo laikas, aplinkos sąlygos, skiepytojų įgūdžiai ir pan.).

Kėdainių miškų urėdijos urėdo Juozo Girino pastebėjimu, ąžuoliukų skiepijimo sėkmė nemažai priklauso ir nuo ąžuolų klonų genetinių savybių. Dėl to sunkiai prigyja apie 30 proc. skiepytų medelių arba nemažai jų sunyksta vėliau. Šiemet Kėdainių medelyne prigijo apie 49 proc. skiepytų ąžuolų.

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotraukos

Tikėtasi, kad dauguma berželių išaugs tokiais...

Dubravos EMM urėdijos Pajiesio girininkijoje apžiūrimi įveisti bekočio ąžuolo bandomieji želdiniai

liukų. J. Girino praktika rodo, kad ąžuolo ūgeliai turėtų būti skiepijami į iš motininio medžio gilės išaugintą poskiepį. Skiepijant uosius, juodalksnius ir kitus lapuočius, klonų įvairovė gali būti didesnė – jų skiepai prigyja 60-80 proc.

Būtina atnaujinti maumedžių sėklines plantacijas

Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus vyriausiojo specialisto Valmanto Kundroto teigimu, Lietuvoje turime 10 sėklinių maumedžio plantacijų (bendras plotas – 29,15 ha), tačiau daugelis jų – jau senos, todėl sunku rinkti sėklas, lūžta šakos, nesaugu dirbti. Be to, plantacijose didelė maumedžio rūšių ir hibridų įvairovė: auga sibiriniai, europiniai, japoniniai, kuriliniai maumedžiai ir jų hibridai.

Gyvybingas Trako bekočių ąžuolų palikuonis

Dėl tvirtos medienos, našumo ir ekologinių savybių (neplinta savaime, neištumia kitų rūšių, nerūgština dirvožemio) perspektyviausias Europoje ir mūsų šalyje – europinis maumedis. Šalies miškams želdinti kasmet reikėtų surinkti po 20-30 kg sėklų. Esamos maumedžių plantacijos netenkina ir ateityje netenkins šio sėklų poreikio. Todėl jas reikia pertvarkyti arba įveisti naujas, naudojant tik europinio maumedžio klonus.

Valmantas Kundrotas pristatė Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos 1970–1972 m. įveistos sėklinės maumedžio plantacijos (0,96 ha) atnaujinimo projektą. Joje auga japoninio, europinio ir plačiažvynio maumedžio klonai. Plantacija nenaudojama nuo 2010 m., nes nuo aukštų medžių neįmanoma surinkti sėklų.

Valstybinės miškų tarnybos specialistai, remdamiesi švedų patirtimi, 2013 m. žiemą ją intensyviai išgenėjo, palikdami tik stuobrius. Tikėtasi, kad maumedžių lajos ataugės iš miegančiųjų pumpurų. Tačiau šis eksperimentas nepavyko, o kai kurie medžiai net žuvo. Tikėtina, kad senyvi medžiai turėjo mažai miegančiųjų pumpurų ir gyvybinių galių atželti.

Valstybinės miškų tarnybos specialistai dabar siūlo šią plantaciją pertvarkyti dviem etapais: pirmajame etape iškirsti didžiąją dalį plantacijos, paliekant šiaurės vakarinėje dalyje nedidelę dalį senų europinio maumedžio klonų. Nuo jų būtų galima rinkti sėklas, kol naujai pasodinta plantacijos dalis pradės derėti. Parengus projektą, iškirtoje dalyje įveisti naują europinio maumedžio plantaciją. Antrajame etape, kai atkurta nauja plantacija (po 10-15 metų) pradės derėti, iškirsti senąją jos dalį ir apsodinti europinio maumedžio klonais.

Diskusija dėl paprastojo buko mišriųjų bandomųjų želdinių įveisimo

Posėdyje dalyvavęs ASU Miško biologijos ir miškininkystės instituto direktorius prof. Gediminas Brazaitis pristatė ASU planuojamą atlikti tiriamąjį darbą – įvairių šalies regionų miškų urėdijose įveisti paprastojo buko mišriuosius bandomuosius želdinius, siekiant ištirti jo mišrinimo su kitomis medžių rūšimis galimybes. Paprastojo buko sodmenis planuojama atsivežti iš Lenkijos vietovės, esančios apie 120 km nuo pietinės Lietuvos sienos. Tyrimų tikslas – įvertinti paprastojo buko grynųjų ir mišriųjų želdinių auginimo galimybes Lietuvoje įvairaus derlingumo augavietėse. Pranešėjo teigimu, paprastasis bukas – Europoje labai paplitusi unksminė medžių rūšis, gerai auganti Nb, Nc, Nd, Lb, Lc augavietėse, polajiniuose želdiniuose, atželia savaime. Mišrūs su kitomis medžių rūšimis buko medynai 10 proc. produktyvesni už grynus. Siūloma paprastojo buko bandomuosius želdinius įveisti Trakų, Anykščių, Jonavos, Tauragės ir Marijampolės miškuose. Juose ketinama buką mišrinti eilėmis su pušimi, beržu, egle, maumedžiu ir kitomis rūšimis, sodinant 1,5x1,5 m atstumais. Kiekvienuose bandomuosiuose želdiniuose planuojami 6–7 mišrinimo pakartojimai. Šiems bandymams prireiktų apie 20 tūkst. paprastojo buko sodinukų.

Posėdžio dalyviams kilo nemažai klausimų: kodėl bus atliekami tik mišrinimo tyrimai, kai šiandien svarbiau žinoti, iš kur perkeltas (kokių kilmų) paprastasis bukas Lietuvoje auga geriausiai; kodėl bus mišrinama tik eilėmis, kai kitų šalių patirtis rodo, kad bukus geriausiai mišrinti tik grupėmis arba auginti grynus medynus? Komisijos nariai atkreipė pranešėjo dėmesį, kad naudingiausia vykdyti skirtingų buko kilmų,

bet ne mišrinimo tyrimus, nes 85 proc. buko medynų atsikuria savaime. Atkreiptas dėmesys ir į pirmąjį introdukcijos dėsni: siekiant, kad įvežamos rūšys gerai prisitaikytų, pirmiausiai įvežamos sėklos, o ne sodmenys. Diskusijos dalyviams kėlė abejonių ir buko mišrinimo su kitomis rūšimis tyrimų efektyvumas, kai nevietinės kilmės paprastasis bukas bus mišinamas su vietinės kilmės medžių rūšimis.

Kėdainių miškų urėdo Juozo Girino atliktais tyrimais, Lietuvoje geriausiai auga paprastieji buakai, kilę iš pietinės Švedijos. Todėl komisijos nariai siūlė palaukti bent 2 metus, išsiauginti vietinės ir kitų šalių kilmės paprastojo buko sodmenis ir tik po to vykdyti tyrimus. Juos atliekant nereikėtų kartoti mišrinimo variantų, kurie jau išbandyti kitose šalyse, nes Europoje yra pakankamai buko mišrinimo su kitomis medžių rūšimis patirties.

Kadangi šiuos tyrimus ASU planuojama finansuoti iš Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos ar miškų urėdijų lėšų, jie turi būti vykdomi taip, kad būtų patikimi ir naudingi šalies miškų ūkiui.

Nuvylė apžiūrėti bandomieji želdiniai

Ne mažesnės diskusijos kilo natūroje apžiūrėjus ir įvertinus Šakių miškų urėdijos Sutkų girininkijoje iš rinktinių medžių palikuonių įveistų karpotojo beržo ir Dubravos EMM urėdijos Pajiesio girininkijoje – bekočio ąžuolo bandomųjų želdinių būklę. Sutkų girininkijoje

je šie želdiniai (2,64 ha) įveisti 2009 m., parinkus pamiškėje derlingą, bet laikinai užmirkstančią Lds augavietę. Berželiai sodinti į labai giliai išartų vagų dugną.

Dabartinė šių želdinių būklė bloga. Dalis medelių, matyt, neištvėrė užmirkimo, dalis atliekant priežiūros darbus (šienaujant) buvo nupjauti, kitus pažeidė graužikai ir žvėrys, nes plotas neaptvertas. Berželiai išliko tik šiaurinėje sklypo dalyje. Vietos miškininkai laukė komisijos verdikto tylūs: keičiantis miškų urėdijos vadovybei, specialistams, želdiniai liko pamiršti...

Ne kaip atrodė ir pakaunėje, Pajiesio girininkijoje (22 kv.) apžiūrėtas 2009 m. įveistų Trako bekočio ąžuolo palikuonių bandomųjų želdinių 0,30 ha plotelis. Pamiškėje ąžuoliukai taip pat sodinti į laikinai užmirkstančią Lds augavietę. Nors pakele nukastas sausinio griovys, paviršinis vanduo pražudė daugelį ąžuoliukų, kitus apskabė žvėrys, žiemą pažeidę tinklo tvorą.

Komisijos rekomendacijos:

1. Siekiant išvengti nuostolių auginant skiepytus sodmenis sėklinėms miško medžių plantacijoms veisti, 2016 m. pavasarį skiepijimus turėtų vykdyti ne tik Dubravos EM, bet ir Kėdainių, Radviliškio miškų urėdijose, turinčiose šio darbo patirties. Skiepijimo darbus turėtų koordinuoti ir kontroliuoti Valstybinės miškų tarnybos specialistai;

2. Pritarta Valstybinės miškų tarnybos specialistų siūlymui pertvarkyti Kazlų Rū-

dos mokomosios miškų urėdijos sėklinę maumedžio plantaciją per du etapus: pirmajame – didžiąją plantacijos dalį nukirsti ir joje pasodinti naujus europinio maumedžio klonus, antrajame – pradėjus derėti naujai įveistiems europinio maumedžio klonams, senąją plantacijos dalį nukirsti ir jų vietoje pasodinti europinio maumedžio klonus;

3. Valstybinei miškų tarnybai iki 2017 m. gruodžio 31 d. pasiūlyta identifikuoti visose šalies sėklinėse maumedžio plantacijose augančius sibirinio maumedžio klonus;

4. ASU planuojamiems vykdyti paprastojo buko mišrinimo tyrimams pritarti tik tuo atveju, jei bus atsižvelgta į komisijos siūlymą – bandomuosiuose paprastojo buko mišrinimo su kitomis medžių rūšimis želdiniuose turi būti tiriamos ir vertinamos ne mažiau kaip trys paprastojo buko kilmės (Lietuvos, pietinės Švedijos ir Lenkijos);

5. Šakių miškų urėdijos Sutkų girininkijoje daliai 2009 m. įveistų karpotojo beržo bandomųjų želdinių, kurių būklė dėl netinkamos želdinimo darbų technologijos, priežiūros ir netaikytų apsaugos priemonių yra bloga, panaikinti bandomųjų želdinių statusą.

Atsižvelgiant į tai, kad Dubravos EMM urėdijos Pajiesio girininkijoje įveistuose bekočio ąžuolo želdiniuose išliko dalis patenkinamos kokybės sėklinių palikuonių, šių želdinių nenurašyti, bet suteikti jiems bandomųjų želdinių, reprezentuojančių Trako bekočio ąžuolo populiacijos sėklinius palikuonis, statusą.

Atkreipti šių miškų urėdijų vadovų ir specialistų dėmesį į bandomųjų želdinių įveisimo darbų, priežiūros ir apsaugos kokybę ir prašyti ateityje užtikrinti tinkamą selekcinės sėklininkystės objektų priežiūrą ir apsaugą;

6. Valstybinei miškų tarnybai rekomenduoti sėklinės miško bazės objektų valdytojams taikyti administracinio poveikio priemones, dėl kurių kaltės šie objektai žuvo ar pablogėjo jų kokybė.

Atnaujinta komisijos sudėtis

Aplinkos ministrui pateikta tvirtinti nauja Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisijos sudėtis: Stanislovas Žebrauskas (pirmininkas), Kęstutis Česnavičius (pavaduotojas), nariai: doc. dr. Virgilijus Baliuckas, Kęstutis Bilbokas, Zita Bitvinskaitė, prof. dr. Darius Danusevičius, Valmantas Kundrotas, prof. dr. Alfa Pliūra, Darius Stonis, Kęstutis Šakūnas, dr. Vidmantas Verbyla.

www.uniforest.com

Geriausia pagalba ten, kur neįvažiuoja miško technika

- Visa technika sertifikuota KWF
- Profesionalus, patikimas ir paprastas naudojimas
- Nepamainoma pagalba dirbant pelkiniuose, šlaitiniuose miškuose
- Efektyvi investicija už protingą kainą
- Didžiulis pasirinkimas pagal galimumą ir papildomus priedus

mob. tel. 8 670 24481

miskui.lt
UAB „MMC Forest“

2016 įgyvendinkite savo svajones.

Linksmų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų metų.

MŪSŲ SĖKME - MŪSŲ SĖKME!

UAB Biržų žemtiekimas
Tiekimo g. 4, LT-41128 Biržai
Telefonas: +370 450 31383
El. paštas: info@zemtiekimas.lt

Kauno padalinys
9-ojo Forto g. 47, LT-48100 Kaunas
Mob. Tel. +370 612 62005
www.zemtiekimas.lt
Elektroninė parduotuvė
www.ezemtiekimas.lt

Žemės ūkio ir miško technika:
Tel. +370 686 30477
Jurijus.Caikinas@zemtiekimas.lt

Žemės ūkio ir miško technikos servisas:
Tel. +370 698 76047
servisas@zemtiekimas.lt

**Žemės ūkio ir miško technikos
atsarginės dalys:**
Tel. +370 698 29440
Saulius.Povilonis@zemtiekimas.lt

LOGSET

SIMPLY BETTER

www.logset.com

Medynai sėklų ruošai. Kaip išvengti painiavos?

Dr. VIDMANTAS VERBYLA

Jau praėjo daugiau kaip 50 metų, kai dr. Vytauto Ramanausko iniciatyva buvo atliktas visų brandžių ir pribirstančių šalies medynų selekcinis įvertinimas ir jie suskirstyti į tris selekcinės grupes. Našiausi, vėjavartų, gaisrų, ligų ir kenkėjų nesudarkyti, I, la boniteto (kai kurių rūšių II boniteto) ir aukščiausios kokybės pagal stiebo formą, šakotumą bei padarinės medienos kiekį besiformuojantys optimaliomis tai rūšiai aplinkos sąlygomis medynai buvo priskiriami I selekciniai grupėi; II grupėi – vidutinio našumo ir kokybės II boniteto; III selekciniai grupėi – III boniteto ir menkaverčiai IV, V boniteto medynai. Įvertinti ir suskirstyti medynus į grupes buvo pavesta miškotvarkos įmonei, atliekant miškotvarkos darbus.

Miškus atkurti buvo rekomenduojama tik I selekcinės grupės medynų sėklomis. Jau pirmieji Lietuvos miško sėklininkystės nuostatai draudė naudoti atkūrimui III selekcinės grupės medynų sėklas. Vėliau buvo įtvirtinta ir nuostata, draudžianti ūkiniuose miškuose nukirstus III grupės medynus palikti savaiminiam atsikūrimui – juos privalu želdinti selekciškai vertingesne miško dauginamąja medžiaga.

Kodėl vėliau pasirodė netinkamas toks medynų selekcinis suskirstymas? Problema ta, kad miškotvarkos lauko darbų metu taksatoriai natūroje medynų nevertindavo, o į selekcinės grupes juos suskirstydavo vadovaudamiesi vien bonitetine klase. Todėl į I selekcinę grupę patekdavo nemažai I boniteto, tačiau kreivais stiebais, labai šakotų, pažeistų ligų ar kenkėjų medynų. Vėliau miškų taksatoriai buvo įpareigoti natūroje įvertinti sekcinio požūriū medynus, tačiau dėl didelio jų darbo krūvio padėtis nepagerėjo. Jos nepagerino ir keletą metų Miško genetinių išteklių skyriaus specialistų vykdyta selekcinė grupių nustatymo kontrolė. Ji parodė, kad tik apie 40 proc. medynų taksatoriai įvertino teisingai. Nuspėta, kad bus geriau, jei selekcinės grupės medynus atrinks Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus specialistai. Bet dėl ribotų išteklių jie neskirsto visų medynų į selekcinės grupes, o atrinka tik tiek pačių geriausių medynų, kiek gali prireikti sėklų paruošimui kitam penkmečiui, įskaitant sėklinėse plantacijose ir sėkliniuose medynuose surenkamas sėklas. Tokiu būdu iš daugelio medynų atrinkami patys geriausieji. Tokių medynų poreikis nėra labai didelis, nes dabar apie 60 proc. spygliuočių ir 11 proc. lapuočių sodinamosios medžiagos išauginama iš sėklinių miško medžių plantacijų sėklų. Ateityje šie kiekiai turėtų žymiai padidėti, nes pradės derėti naujai veisiamos sėklinės plantacijos ir ims gausiau derėti šiuo metu dar jaunos. Dar apie 10 proc. sodmenų išauginama iš sėkliniuose medynuose gautų sėklų. Taigi I selekcinės grupės medynų poreikis sėklų ruošai nuolat mažėja.

Kadangi Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus specialistai medynus atrinka pagal patvirtintus kriterijus, I selekcinės grupės medynuose surinkta miško dauginamoji medžiaga sertifikuojama Atrinkta kategorijai. Pagal selekcinę vertę ji ne visai prilygsta sėkliniame medyne surinktai miško dauginamajai medžiagai, kadangi pastarajame nuolat atliekami selekciniai retinimai, iškertant visus prastos kokybės, ligotus, menkaverčius medžius bei juose nuolat vykdomi sanitariniai kirtimai. Tačiau selekcinio požūriū tai vertingesnė medžiaga,

AUTORIAUS nuotrauka

Net ir našiaame I boniteto medyne pasitaiko labai šakotų medžių, kuriuos pašalinti iš medyno ypač svarbu dėl neigiamos įtakos kryžmadulkoje

nei surinkta Šaltinio tapatybė nustatyta kategorijos medynuose. Labai naudinga būtų ir šiuose, atrinktuose sėklų ruošai, medynuose iš anksto iškirsti kreivus, labai šakotus ir pažeistus medžius, kurie dėl kryžmadulkos turi neigiamos įtakos sėklų selekciniai vertei. Ypač svarbu iškirsti stambius menkaverčius medžius, nes jų indėlis kryžmadulkoje didesnis, nei smulkiųjų, atsilikusių augime. Ne sėkliniais metais Atrinktų kategorijai priskirtus medynus nerekomenduojama kirsti, nes jie turi tarnauti ir kaip sėklinė bazė. III selekcinės grupės medynus, kaip ir anksčiau, draudžiama palikti savaiminiam atsikūrimui.

Miškų urėdijų specialistus dažnai klaidina ir daug painiavos įneša tai, kad tiek Valstybinio miškotvarkos instituto (nurodomi taksoraščiuose), tiek Valstybinės miškų tarnybos atrinkti medynai vadinami vienu vardu – I selekcinės grupės medynais.

Valstybinės miškų tarnybos Miško genetinių išteklių skyriaus specialistų atrinkti I selekcinės grupės medynai yra įtraukiami į Lietuvos miško sėklinės bazės sąvadą. Todėl ruošti juose miško dauginamąją medžiagą nereikia leidimo – svarbu tik pranešti VMT Miško sėklų ir sodmenų kontrolės skyriui apie planuojamas šiuose medynuose sėklų paruošas. Ruošiant miško dauginamąją medžiagą kituose medynuose, tame tarpe ir Valstybinio miškotvarkos instituto nustatytuose I selekcinės grupės medynuose, būtinas leidimas, o gauta dauginamoji medžiaga sertifikuojama Šaltinio tapatybė nustatyta kategorijai.

Painiavai išvengti būtų tikslingiau genetikų atrinktus medynus vadinti kitu vardu, pavyzdžiui, atrinktais arba kitu bendrai sutartu pavadinimu. Tai įneštų daugiau aiškumo. Svarstyti: gal būtų vertėtų Valstybinį miškotvarkos institutą atleisti nuo medynų skirstymo į selekcinės grupes ir įtvirtinti nuostatą, kad III, IV ir V boniteto ūkiniuose miškuose medynus atkurti tik želdiniais.

**MIŠKO
BIRŽA**

Portalas sukurtas miškininkams, miško bičiuliams ir miško produktų naudotojams

www.miskobirza.lt

KOMATSU

| Forestry Quality™

*Linksmų Šv. Kalėdų,
prasmingų darbų,
geros nuotaikos,
vilčių išsipildymo
2016-aisiais!*

*UAB „Liforė technika“
kolektyvas*

LIFORÉ
TECHNIKA

UAB „Liforė technika“ • S. Dariaus ir S. Girėno g. 99 • Vilnius
Mob. 8 687 70989 • Tel. 85 260 20 59 • Faks. 85 260 20 62
El. paštas info@lifore.lt • www.liforetechnika.lt

PALAX® – greitas ir kokybiškas malkų ruošimas

Palax gamykla įsikūrė 1954 metais. Įmonė iki šių dienų gamina platų malkų skersavimo ir skaldymo mašinų bei jų priedų asortimentą. Gamykla įsikūrusi Suomijoje, Ylistaro savivaldybėje 5500 m² patalpose. Gamykloje įrengta moderni konvejerinė gamybos linija, kuri užtikrina aukštą gaminių kokybę.

Lietuvoje *Palax* dar nėra labai žinomas pavadinimas, bet kas jau bandė dirbti su *Palax* mašinomis, sakė, kad kitokių mašinų daugiau nesirinks. Kaip akcentuoja gamyklos atstovai, šios mašinos mažiausiai genda iš visų rinkoje esančių malkų skersavimo ir skaldymo mašinų. Apie jų patikimumą galime spręsti ir iš to, kad naudotų mašinų beveik niekas neparduoda, nes ir po daugelio darbo metų jos išlieka patikimos. O jei kas ir sugalvojo atsinaujinti ar parduoti, tai likutinė mašinos vertė išlieka labai didelė.

Gamykla gali pasiūlyti mašinas ir mėgėjams ar pradedantiems verslą, ir profesionalams. *Palax* skersavimo ir skaldymo mašinų asortimentą sudaro 9 modeliai su įvairiomis modifikacijomis ir priedais, 5 modeliai su atpjovimo disku ir 4 – su grandininio pjūklu.

Diskas ar grandinė?

Dažnai klientai klausia: rinktis mašiną su diskiniu ar su grandininio atpjovimu? Jei yra galimybė, rekomenduotume su diskiniu atpjovimu. Tai reikalauja mažiau priežiūros ir greičiau atpauna. Jei medžiai švarūs (nežemėti) su disku galima dirbti iki pusės metų ir tik tada reikės pagalvoti. Galandinimas kainuoja nuo 5,8 Eur iki 29 Eur, priklausomai nuo disko dantų skaičiaus. O grandininiam pjūklui papildomai reikės naudoti tepalą (grandinei tepti), grandinių ir, aišku, kasdieninio galandinimo. Tačiau mašinos su atpjovimo disku turi ir minusų: diskas riboja pjaunamo medžio skersmenį, pvz., jei disko skersmuo 900 mm, tai didžiausias rąsto skersmuo 380 mm. Ir nė milimetro daugiau.

Kaip pasirinkti tinkamiausią mašiną?

Pirmiausiai reikėtų pagalvoti, kiek malkų planuojate paruošti per metus bei kokių medžių rūšių ir koks bus didžiausias rąsto skersmuo. Kai žinosime šiuos dalykus, galėsime rinktis mašiną su atpjovimo disku arba grandininio pjūklu. Ir rinktis jėgos agregatą: benzininį variklį, elektrinį variklį, traktoriaus veleną, traktoriaus hidrauliką ar kombinuotą. Jau dabar galima pagalvoti apie mašinos valdymą: galimi du variantai – su valdymo rankenomis arba svirtelėmis (joystick). Netgi dirbant su valdymo rankenomis, operatorius būna darbingas ilgiau,

nes tik *Palax* gamina taip, kad pjaudamas operatorius judesį atlieka horizontaliai, o ne iš viršaus į apačią.

Greitas vožtuvas

Visos *Palax* mašinos turi greitą vožtuvą, kuris įmontuotas į skaldymo cilindą; jis labai padidina mašinos našumą. Pvz.: skėlimo cilindro maksimali jėga yra 5,6 tonos, viena operacija (pilna eiga suvaikšto pirmyn ir atgal) užtrunka 4,5 sekundes, o su greitą vožtuvu užtrunka tik 3 sekundes. Geriausiai skėlimo cilindras dirba, naudojant greitą vožtuvą: tik 1/3 maksimalios jėgos, ir jeigu pasipriešinimas padidės, skėlimo cilindras automatiškai persijungs į pilną jėgą (5,6 tonos).

Aušintuvas ir šildytuvas

Į profesionalias malkų skersavimo ir skaldymo mašinas, kurios be pertraukos dirba ištisus metus, rekomenduojame įdėti tepalo aušintuvą, kad vasarą nuo karščio tepalas nesuskystėtų, nes tai gali turėti įtakos mašinos darbui bei hidraulikos komponentų ilgaamžiškumui. Be to, šaltuoju metų laiku reikėtų pagalvoti ir apie tepalo šildytuvą: tai leis dirbti ir prie minusinės temperatūros, o ir paleisdami mašiną žymiai sumažinsite tikimybę, kad sugadinsite tam tikrus hidraulinius komponentus.

Kokybiški šiltnamiai su visa reikalinga įranga

Šiltnamių įvairovė

Šiltnaminiai blokai
Tuneliniai šiltnamiai
VENLO tipo šiltnamiai
Daržininkystės centrai

Papildomos sistemos

Pavėsinimas
Stalai
Klimato valdymo sistemos
Laistymas
Šildymo sistemos
Papildomo apšvietimo sistemos

Tuneliniai šiltnamiai su viršutiniu vėdinimu

Šie šiltnamiai naudojami intensyviai daržovių, gėlių, miško augalų daiginimui ir auginimui. Skirtingai nuo tradicinių šiltnamių, jų nereikia šildyti žiemą. Dvigubas oru pripučiamas plėvelės sluoksnis yra geras izoliatorius, kuris gerai apsaugo augalus tiek ankstyvą rudenį, tiek pavasarį.

Visi metalo profiliai yra cinkuoti karštu būdu. Priekinė bei galinė dalys gali būti gaminamos iš antikondensacinių dvigubų polikarbonato plokščių ar dvigubos plėvelės.

Standartinių modulių plotis: 7m; 8m; 9m; 9,60m; 10m; galimi iki 16m.

Plėvelinių šiltnamių privalumai:

- suvartoja 40% mažiau energijos lyginant su tradiciniais šiltnamiais;
- automatinė sistemų pagalba, palaikomas idealus klimatas ištisus metus;
- plėvelinis šiltnamys gerokai pigesnis už tradicinius stiklinius;
- greitas surinkimas, plėvelės ar polikarbonato plokščių keitimas;
- geras saulės šviesos pralaidumas;
- stabilumas ir universalus panaudojimas;
- visi metalo konstrukcijų projektai ruošiami atsižvelgiant į europinius standartus, normas bei rekomendacijas;
- tinka visų rūšių augalų auginimui;
- platus vėdinimo sistemų pasirinkimas;
- pritaikyti visiems daržininkystės įrenginiams;
- galimi ir lengvų konstrukcijų su vienguba plėvelės danga.

NAUJIENA! Lengvi nešildomi tuneliniai šiltnamiai

Šiuolaikiniai šiltnamiai idealiai tinka visoms agro kultūroms, projektuojami ir gaminami pagal kliento turimą įrangą bei gamtines klimato sąlygas.

Pritaikomi įvairiam šildymui.

Įdiegiama naujausia klimato valdymo sistema, valdanti pavėsinimą, vėdinimą, apšvietimą, laistymą, šildymą pagal sezonus bei užduotas programas. Įrengiami laistymo, auginimo bei ekspoziciniai stalai.

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel.: 8 611 34872
info@miskams.lt

Dubravos miškininkų ryžtas būti inovacijos pradininkais

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Miškininkystės metraštyje Dubravos eksperimentinės – mokomosios miškų urėdijos miškininkams 2015-ieji įsirašys atmintiniais metais – pradėtas įgyvendinti bene didžiausios investicinės vertės per pastarąjį laikotarpį valstybinių miškų sektoriuje inovacinis projektas, kuris turėtų pakeisti požiūrį ir išplėsti galimybes auginant miško sodmenis naujo tipo medelynuose.

Gruodžio 8 d. popietę šioje miškų urėdijoje surengtame seminare „Miško sodmenų sandėlio – šaldytuvo panaudojimas išauginant miško sodinamąją medžiagą“, kuriame dalyvavo Aplinkos ministerijos Miškų departamento, Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinio miškotvarkos instituto, miškų mokslo ir mokymo institucijų, aplinkinių miškų urėdijų bei Kauno rajono savivaldybės, žiniasklaidos atstovai, aptartos prielaidos imtis tokio masto projekto, jo diegimo eiga ir pristatyta pirmoji projekto dalis – didelės talpos modernus miško sodmenų sandėlis – šaldytuvus.

Motyvai pereiti prie naujo tipo miško sodmenų auginimo

Seminare pasisakiusių specialistų teigimu, miško medelininkystėje atsiliekame nuo kaimyninių šalių, auginami miško sodmenis senoviškai lysvėse, mažuose medelynuose. Ketinimų pertvarkyti miškų urėdijose medelynų ūkį būta ne vieno, parengta jų modernizavimo ir optimizavimo programa, bet, anot Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vyriausiosios specialistės Zitės Bitvinskaitės, reformų sumanytojams pritrūkdavo ryžto ir atsakomybės kardinaliems sprendimams įgyvendinti. Tad iki šių dienų 37 miškų urėdijos užsiima miško sodmenų auginimu ir kiekviena tai daro savitai pagal finansines galimybes, poreikius, turimų specialistų supratimą. Ne visi medelinytininkai gali pasidžiaugti gera sodmenų kokybe.

Tai pastūmėjo Dubravos EMM urėdijos miškininkus priimti sprendimą auginti savo medelyne ir miško sodmenis su apribota šaknų sistema. Prieš tai jie domėjosi kaimyninių šalių patirtimi, tarėsi su mokslininkais, skaičiavo, kiek ši inovacija kainuos, ar ekonomiškai atsipirks. Tokių sodmenų auginimo patirties įgijo 2011-2013 m. pagal paslaugų teikimo sutartį auginami hibridinės drebulės šiltnamiuose. Nuo 2012 m. Dubravos miškų urėdijoje kasmet išaugina ir apie 200 tūkst. aukštos selekcinės kategorijos karpotojo beržo sodinukų su apribota šaknų sistema.

Taip atrodo bendras miško sodmenų saugyklos pastatas

Kerpama tradicinė atidarytųjų juostelė (iš kairės – miškų urėdas K. Šakūnas, Kauno rajono meras V. Makūnas, AM Miškų departamento ir GMU vyr. specialistės Z. Bitvinskaitė, E. Mankevičienė, statybas vykdžiusios UAB „Statybų ritmas“ generalinio direktoriaus pavaduotojas B. Marcinkevičius)

AUTORIAUS IR VYTAUTO RIBIKAUSKO NUOTRAUKOS

LAAMC Miškų instituto vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Vytautas Suchockas ir Dubravos EMM urėdijos vyriausiasis miškininkas Gediminas Kazlovas seminaro dalyvius supažindino su medelyno plėtrai pasirinkta sodmenų auginimo technologija, kokie jai įdiegti būtini gamybiniai objektai, sodmenų išauginimo kiekiai.

Remiantis Lenkijos miškininkų patirtimi, veisiant miško želdinius sodmenimis, išaugintais su apribota šaknų sistema, iki jų apskaitymo mišku sutaupoma apie 20-25 proc. lėšų, lyginant su želdiniais, įveistais gruntiniuose daigynuose išaugintais sodmenimis. Sutrumpėja sodmenų išauginimo rotacijos periodas, mažiau reikia sėklų, sumažėja brokuotų sodmenų kiekis, didesnė galimybė auginti mikorizuotus sodmenis, kurie geriau prisitaiko augti pasodinus ypač ne miško žemėje. Pasiekiamas aukštas sodmenų prigijimo procentas, nereikia želdinių keletą kartų papildyti. Ženkliai pailgėja miško želdymo sezonas. Be to, medelynuose sodmenims su apribota šaknų sistema auginti reikia žymiai mažesnio žemės ploto, mažiau darbuotojų, netoks svarbus yra dirvožemio derlingumas, nes sodmenys auginami keičiamame substrate. Sodmenis auginant steriliame substrate ženkliai sumažėja ir kenkėjų, ligų galima žala.

Tačiau sodmenų išauginimui su apribota šaknų sistema reikalingos didelės pradinės investicijos statant šiltnamius, sodmenų saugyklas – šaldytuvus, įsigyjant šiai technologijai reikalingus mechanizmus.

Sudėtinė projekto dalis – moderni miško sodmenų saugykla

Dr. Vytauto Suchocko teigimu, sodmenų auginimo grandyje yra svarbi jų laikymo iki sodinimo reikšmė. Praktinėje miškininkystėje sodmenys su atvira šaknų sistema medelynuose gali būti laikomi trumpalaikiai iki 2 savaičių, o įrengtose saugyklų šaldymo kamerose – ir per žiemą iki pavasarinio sodinimo, o esant būtinybei ir dar ilgiau. Jo duomenimis, Europos šalyse apie 30-40 proc. miško želdinimui naudojamų sodmenų yra laikomi šaldytuvuose.

Ilgalaikiam sodmenų laikymui pirmieji šaldytuvai buvo pastatyti 1958-1960 m. JAV ir Danijos medelynuose, vėliau šią patirtį perėmė Vakarų Europos ir Skandinavijos šalių medelinytininkai. Praktikoje labiausiai

paplitusios tiesioginio šaldymo kameros, kurių viduje sumontuojamas šaldymo agregatas. Tokio tipo kameros sodmenis galima laikyti tik supakuotus drėgmei nelaidžiuose polietileno maišuose, sukrautus į dėžes. Patogesnės būtų netiesioginio šaldymo kameros, kai jos šaldomos tarp sienų cirkuliuojančiu šaltu oru. Jose ilgiau laikomus sodmenis nereikėtų pakuoti į maišus. Bet tokių kamerų yra brangesnis įrengimas, išlaikymas, o tai ženkliai didina sodmenų savikainą.

Mokslininko teigimu, planuojant šaldytuvo dydį reikėtų atsižvelgti į medelyno poreikius ir miškų urėdijos finansines galimybes. Kai medelyne kasmet išauginama per 3–4 mln. vnt. sodmenų, dalį jų būtina iškasti rudenį ir per žiemą laikyti šaldymo kameroje, nes pavasarį bus sunku ar net neįmanoma per trumpą laiką paruošti persodinimui ar pardavimui. Priklausomai nuo medelyno dydžio ir laikomų sodmenų kiekio naudojami nuo 300 m³ iki 4500 m³ talpos šaldytuvai. Mažesnės talpos šaldytuvų dažniausiai sudaro tik viena šaldymo kamera.

Europoje paplitusi praktika įsirengti tokio dydžio šaldymo kameras, kad jose sutilptų ne mažiau 25 proc. realizuojamų ir tolimesniam auginimui persodinamų sodmenų. Praktiškai laikant sodmenis, supakuotus maišuose ir sudėtus dėžėse ant europadėklų, 1 m³ dėžėje telpa apie 2500 vnt. lapuočių ir apie 1800 vnt. spygliuočių sodmenų.

Prie šaldytuvų technologiškai būtina įsirengti keletą pagalbinių patalpų: iškastiems ir dar nerūšiuotiems sodmenims laikyti, jų rūšavimui, išrūšiuotų sodmenų laikinam laikymui, taip pat jų atvėsšinimui ir realizavimui.

Įveiktas pirmas statybų etapas

Seminaras baigtas per 2015 m. įrengtos miško sodmenų saugyklos – šaldytuvo apžiūra. Palankūs rudens orai leido dubraviškiams pasinaudoti šiuo objektu dar šiemet – iškasti ir dalį sodinukų paruošti laikymui per žiemą šaldymo kameroje. Jau šią žiemą sodmenų saugykloje bus laikoma apie 1 mln. sodinukų.

Aprodydamas svečiams jau funkcionuojantį naują statinį, Dubravos miškų urėdas Kęstutis Šakūnas priminė, kad šios inovacijos įgyvendinimas prasidėjo 2014 m., parinkus plėtrai tinkamą vietą prie esamų kitų medelyno pastatų ir atlikus kiekvienai naujai statybai reikiamas biurokratinės procedūras. UAB „Bendrieji statybų projektai“ parengė techninį projektą, UAB „Ekspertika“ atliko šio projekto ekspertizę, Valstybinės miškų tarnyba – projekto technologijos ekspertizę. 2014 m. gruodį gautas leidimas statybai. Darbus atliko UAB „Statybų ritmas“. Šio objekto statyba bei įrengimas finansuotas miškų urėdijos lėšomis, kainavo 605 155 eurų.

Bendras saugyklos – šaldytuvo plotas užima 1011 m². Jame įrengtos nerūšiuotų sodinukų laikymo (162 m²) ir jų rūšavimo patalpos (197 m²), dvi ilgalaikio sodinukų laikymo (šaldymo) kameros – 235 m² dydžio (1422 m³ talpos) ir 230 m² (1380 m³) bei 145 m² dydžio sandėlis, 40 m²

Šią žiemą saugykloje bus laikoma apie 1 mln. vnt. sodinukų

– kompresorinė. Šaldytuve turėtų tilpti iki 3 mln. sodinukų ir sėjinukų, išaugintų atvirame grunte, arba 3–4 mln. vnt., išaugintų konteineriuose.

Šiomis patalpomis už sutartinę kainą galėtų naudotis ir kaimyninės miškų urėdijos, neturinčios tinkamų sąlygų miško sodmenims rūšiuoti ir laikyti per žiemą. Pirmoji šia paslauga jau pasinaudojo Kauno miškų urėdija, atvežusi laikymui juodalksnio sėjinukus.

Miškų urėdijos įkūrimo 60-mečiui – viso projekto pabaigtuvės

2016 m. planuojama pastatyti dar vieną gamybinį pastatą, keturis tunelinio tipo 80 m ilgio ir 16 m pločio (1280 m² ploto) šildomus šiltnamius, kurie bus apdengti dviem 200 mikronų polietilenu plėvelės sluoksniais su oro tarpu tarp jų. Prie šiltnamių suprojektuotos 5 lauko aikštelės išnešties iš šiltnamių sėjinukams auginti iki vegetacijos sezono pabaigos. Bus įrengti privažiavimo keliai, įsigyta reikiama technologinė įranga bei sodinukų auginimo konteineriai. Tai pareikalaus apie 2,8 mln. eurų investicijas.

Visa tai su anksčiau pastatytu miško sėklų laikymo sandėliu – šaldytuvu, kankorėžių aižykla, katiline, administraciniu medelyno pastatu, nauja miško sodmenų saugykla – šaldytuvu sudarys modernų ir šiuolaikišką medelyno kompleksą.

Naujajame medelyne numatoma konteineriuose kasmet išauginti ne mažiau kaip po 3,5 mln. sodinukų. Tai būtų: paprastoji pušis (1 mln. vnt.), paprastoji eglė (1 mln. vnt.), karpotasis beržas (1 mln. vnt.), paprastasis ąžuolas (0,25 mln. vnt.), juodalksnis (0,25 mln. vnt.). Jeigu padidėtų sodmenų poreikis rinkoje, papildomai galėtų būti išauginama dar apie 3,5 mln. eglės sodinukų, kurie rudenį išsodinami į dirvą.

Dubravos EMM urėdija jau kelinti metai miško sodmenis pagal sutartis auginia Prienų, Marijampolės miškų urėdijoms. Pradėjus funkcionuoti naujam medelynui, kokybiškų sodmenų čia galėtų įsigyti ir kitos miškų urėdijos bei privačių miškų savininkai.

Dubravos miškų urėdas Kęstutis Šakūnas tikisi, kad 2017 m., kai miškų urėdija pažymės įmonės įkūrimo 60-ties metų sukaktį, bus atidarytas naujasis medelynas ir įgyvendintas visas medelyno modernizavimo projektas.

Seminaro dalyviai apžiūri miško sodmenų paruošimą sandėliavimui

Moderni sodinukų rūšavimo linija paspartina jų paruošimą laikymui

Aplinkos ministerijos vadovybės viešnagė Raseinių miškų urėdijoje

Buvodami lapkričio 25 d. Raseiniuose surengtame „žaliadienyje“, aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas ir viceministras Linas Jonauskas atvyko ir į Raseinių miškų urėdiją. Susitikimas su miškininkais vyko Viduklės girininkijoje. Miškų urėdas Antanas Kilčiauskas pristatė svečiams paskutiniojo dešimtmečio miškų urėdijos pagrindinius gamybos, prekybos, finan-

sų ir kitus veiklos rodiklius. Ministras Kęstutis Trečiokas ir viceministras Linas Jonauskas atsakė miškų urėdijos darbuotojams į keletą svarbių visai miškininkų sistemai klausimų, pažadėjo padėti spręsti kitas aktualias miškų sektoriuje esančias problemas.

Raseinių m.u. inf.

DIDELIAIS KIEKIAIS superkame beržo rąstus

nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

Ponsse Scorpion puikiai tinka retinimo kirtimams

Oficialus koncerno Ponsse atstovas Lietuvoje UAB Konekesko Lietuva šalies rinkai šiemet pateikė naujos kartos 2015 metų serijos miško techniką. Naujo dizaino, didesnio našumo bei galingumo, patobulintos ergonomikos Ponsse medkirtės ir medvežės neabejotinai patenkins vis didėjančius klientų lūkesčius bei užtikrins dar efektyvesnę darbo kokybę. Kurdami Ponsse 2015 serijos mašinas, koncerno konstruktoriai siekė padidinti technikos efektyvumą, patvarumą bei palengvinti mechanizmų priežiūrą ir eksploataciją.

Populiarioji Ergo

Daug techninių naujovių įdiegta mūsų šalyje populiarioje medkirtėje Ponsse Ergo. Modifikuota 2015 metų serijos Ponsse Ergo 8w yra ergonomiška ir galinga mašina, galinti puikiai dirbti esant sudėtingoms kirtimų sąlygoms: šlapiose augavietėse, stačiuose šlaituose. Medkirtėje Ergo atnaujinta beveik viskas, įskaitant rėmą, kabiną, hidrauliką ir transmisiją. Siekiant užtikrinti aukštą darbo našumą ir saugų darbą, šioje medkirtėje taip pat patobulinti kranai. Po modifikacijos 2015 metų serijos medkirtėse Ergo žymiai greičiau galima atlikti kasdieninę mašinos priežiūrą bei paprasčiau naudotis degalų papildymo sistema. Europos Sąjungos IV etapo emisijos reikalavimus atitinkantys patikimi Mercedes Benz varikliai, veikiantys išvien su dvigubo kontūro hidraulikos sistema bei greitesne transmisija, ženkliai pagerino Ponsse Ergo 8w produktyvumą. Išstobulintos transmisijos dėka, operatorius geriau jaučia vietovę ir patikimiau kontroliuoja medkirtę, ypač stačiuose šlaituose. Medkirtė gali būti komplektuojama su Ponsse C44 arba Ponsse C5 teleskopine strėle. Standartinis krano bazės posvyrio kampas ($\pm 20^\circ$) užtikrina ne tik sklandų darbą, bet ir maksimalią jėgą dirbant net ekstremaliomis sąlygomis. Standartiškai abu strėlių variantai yra komplektuojami su dviem galingais hidrauliniiais posūkiu varikliais užtikrinančiais tikslų ir produktyvų darbą. Naujos konstrukcijos operatoriaus kabinos pasižymi

Operatorius gerai mato vaizdą aplinkui

aukščiausio lygio ergonomika, komfortu, patogiu valdymo prietaisų išdėstymu. Joje žymiai pagerėjo matomumas, įrengta daug daiktadėžių, kitų operatoriaus darbo komfortą užtikrinančių elementų.

Neprilygstamas ScorpionKing

Puikus matomumas, galimybė saugiai vairuoti, nepriekaištingas stabilumas, dvigubo kontūro hidraulinė sistema, minimalus slėgis į paviršių – tai pagrindinės naujosios medkirtės Ponsse ScorpionKing techninės savybės, užtikrinančios didelį našumą, ekonomiškumą ir komfortą ypač sudėtingose kirtavietėse. Aštuonių ratų medkirtėse ScorpionKing ir Scorpion sumontuotas analogų neturintis unikalus kranas, kuris užtikrina puikų matomumą visomis kryptimis, kai medžiai pjunami, genėjami, sortimentuojami ir t.t. Kadangi kabina įrengta medkirtės centre, operatorius puikiai mato vaizdą aplinkui, kas ypač aktualu vykdant retinimo kirtimus. Be to, operatoriaus darbo vieta yra kabinos posūkio žiedo viduryje, todėl jis nejaučia jokių išcentrinųjų jėgų, juntamų paprasčiausioje karuselėje. Tai ypač svarbu užtikrinant darbo komfortą. Kabinos išlyginimo funkcija operatoriaus darbo vietą išlaiko stabilia, net esant sudėtingam ir nelygiam reljefui.

Medkirčių Scorpion ir ScorpionKing rėmas susideda iš trijų dalių. Kabina yra ant vidurinės rėmo dalies, kuri nuolat hidrauliškai išlyginama, nors priekinis ar galinis rėmai gali kilnoti dėl vietovės nelygumų. Dėl to svorio centras yra kiek įmanoma žemesnis ir iki minimumo apriboja nukrypimus į šonus, taip maksimaliai sumažindamas paties operatoriaus svyravimus. Aštuonių ratų ir aktyvaus stabilizavimo sistema užtikrina ypač gerą medkirčių Ponsse Scorpion ir ScorpionKing stabilumą. Patentuota stabilizavimo sistema pirmiausia nustato strėlės padėtį, o tik tada spaudžia galinį rėmą darbine kryptimi. Galinio rėmo svoris gerokai pagerina medkirtės stabilumą dirbdant šonu ir jai judant. Toks kabinos išlyginimas bei stabilumas neabejotinai užtikrina operatoriaus ergonomines darbo sąlygas.

Šios serijos medkirtėse įdiegta nauja variklių technologija ir patobulinta hidraulinė sistema, todėl techninės priežiūros intervalai prailginti nuo 600/1200 valandų iki 900/1800 valandų. Prailginti aptarnavimo intervalai leido padidinti efektyvių darbo valandų skaičių ir kartu sumažinti kirtimo mašinų eksploatacines išlaidas.

Ponsse miško technika Lietuvoje labiausiai žinoma nuo 2006 m., kai jos vieninteliu atstovu tapo UAB Konekesko Lietuva. Dabartiniu metu mūsų šalies miškuose darbuojasi per 70 šios kompanijos medkirčių ir medvežių. Kokybiškas ir patikimas Ponsse miško mašinas gerai vertina miškų urėdijų darbuotojai, privačių miškų kirtėjai. Pačią naujausią 2015 serijos miško techniką jau galima sutikti šalies miškuose – klientai teigiamai vertina mašinų patobulinius ir džiaugiasi jų darbo kokybe. UAB Konekesko Lietuva ne tik parduoda modernią Ponsse miško techniką, bet ir užtikrina kokybišką, sąvalaikį ir nepriekaištingą jų garantinį techninį aptarnavimą bei pogarantinį remontą, organizuoja operatorių mokymus. Ponsse atstovai turi plačiausią šio tipo mašinų prekybos ir serviso centrų tinklą šalyje: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje ir Šiauliuose.

Kabinos išlyginimo funkcija operatoriaus darbo vietą išlaiko stabilia

Ergonomiška ir galinga medkirtė Ponsse Ergo 8w

EFBWW kongresas Varšuvoje

Varšuvoje (Lenkija) lapkričio 26-27 d. pirmą kartą organizuotas Europos statybos ir miško pramonės federacijos (EFBWW) kongresas, kuriame dalyvavo per 200 delegatų ir svečių iš įvairių Europos valstybių bei organizacijų. Baltijos šalims atstovavo LMP federacijos pirmininkė Inga Ruginienė. Kongrese dalyvavo EFBWW prezidentas Domenico Pesenti.

EFBWW Generalinio sekretoriaus Semo Haglundo (*Sam Hagglund*) pranešime nemažai dėmesio skirta dviem labai aktualioms Europoje ir Lietuvoje išskirtinėms tendencijoms: tai darbdavių ieškojimas pigios darbo jėgos ir siekimas laisvų (liberalių) taisyklių (įstatymų) darbo rinkoje. Pranešėjas konstatavo, kad vyksta socialinis spaudimas darbuotojams: mažinamos socialinės, ekonominės ir saugumo darbe garantijos, didinamas lakinai dirbančių skaičius.

Tai klaidingas ir pavojingas kelias, kuris veda Europą prie skurdo, kitų bėdų. Paieškų kryptis turėtų būti darbuotojų kompetencija ir inovacijos, o ne pigi darbo jėga ir darbo santykių liberalizavimas, neatsižvelgiant į saugumą darbo rinkoje, – konstatuota kongrese.

Jame aptarti ir kiti Lietuvos darbo rinkai aktualūs klausimai: migracija, dezorganizacija arba netvarka šioje rinkoje. Kai darbo rinka tampa vis labiau nepatraukli jauniems žmonėms, jie renkasi migranto kelią.

Apžvelgdamas naujų ES narių šalių darbuotojų profesinių sąjungų veiklą ir problemas, lenkų „Budowlani“ prezidentas Zbignevas Janovskis (*Zbigniew Janowski*) pažymėjo, kad čia yra daug blogesnės darbo sąlygos negu Vakarų Europos šalyse: didėja įdarbinimo nestabilumas, dažnai darbdaviai nevykdo darbo įstatymų, toleruojamos nepriimtinos, įsisenėjusios problemos.

Žinoma, joks profesų sąjungų kongresas nepakeis situacijos rinkos ekonomikoje. Bet būtina siekti, kaip geriau reaguoti į vykstančius procesus, kaip padėti silpnesniems, solidarizuojantis kartu su darbuotojais kitose Europos valstybėse. Kolega iš Lenkijos įsitikinęs, kad darbuotojų atstovų veikla privalo būti efektyvesnė ir veiksmai labiau vieningi.

Kongresas išrinko prezidentu Dietmarą Šaferį (*Dietmar Schafers*) iš Vokietijos (IG BAU profesinės sąjungos), tris viceprezidentus (švedą, italą ir belgą) bei perrinko kitai kadencijai Generalinį sekretorių Samą Haglundą (*Sam Hagglund*). Patvirtinta 2016-2019 m. veiklos programa, numatyti veiklos prioritetai. Priimta keletas rezoliucijų: jaunimo, pabėgėlių ir migrantų, kovos prieš socialinį spaudimą, darbuotojų išnaudojimą bei pritarta klimato kaitos priemonių paketui 2020-2030 metams.

Kongreso dalyviai

Tęsiama profesų sąjungiečių dinastija

Mažeikių miškų urėdas Albinas Paulavičius su profesų sąjungiečiais – Augustu Lemežiu, Inga Ruginienė, Nerijumi Lemežiu

Mažeikių miškų urėdijoje lapkričio 9 d. vykusiam profesinės sąjungos ataskaitiniam – rinkiminiam susirinkimui iš anksto buvo gerai pasiruošta. Miškų urėdas Albinas Paulavičius išsamiai informavo susirinkusius apie miškų urėdijoje šiais metais nuveiktus darbus, finansinę situaciją, kokie uždaviniai laukia ateinančiais metais. Įmonės profesų sąjungų veiklą apžvelgė ilgametis šios sąjungos pirmininkas, miško želdinimo ir apsaugos inžinierius Augustas Lemežis.

Susirinkimo dalyviai buvo aktyvūs, todėl pranešėjai sulaukė nemažai klausimų. Į juos atsakinėjo miškų urėdas ir susirinkime dalyvavusi LMP federacijos pirmininkė Inga Ruginienė.

Susirinkime mažeikiečiai išsirinko naują profesinės sąjungos pirmininką, į kurį kandidatavo federacijos tarybos narys, Sedos girininkijos girininkas Bronislovas Noreika ir urėdijos miškotvarkos inžinierius Nerijus Lemežis. Daugumos profesų sąjungiečių valia šios pareigos patikėtos jaunam miškininkui Lemežių dinastijos atstovui – Nerijui Lemežiui.

Miškų urėdas ir federacijos pirmininkė įteikė buvusiam profesų sąjungiečių vadovui Augustui Lemežiui Padėkos raštus, o bendradarbiai profesų sąjungiečiai – atminimo suvenyrą.

Susirinkimo dalyvius savo dainomis pasveikino Mažeikių kultūros centro moterų ansamblis.

LMP inf.

Susirinkimo dalyviai ir svečiai

Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- ▶ IŠKLAUSYSIME
- ▶ PAKONSULTUOSIME
- ▶ PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- ▶ OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

UAB „MMC Forest“

Kausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klainėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

nokian PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI

UAB „PGM TECHNIKA“

Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.

www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Marius)
El. paštas marius@pgmtechnika.lt

nokian[®]
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F

Apie kraštovaizdį ir žmogų jame

DALIA SAVICKAITĖ

Linkmenyse gyvenantis privataus medelyno savininkas Edgūnas Kiminis

Medelyno šeimininkas pataria išrankiems pirkėjams kokius medelius rinktis

AUTORĖS nuotraukos

Keičiasi metai, aplinkos faktoriai, o esminė informacija gamtoje išlieka. Yra žmonių, kurie mato visumą ir viename objekte, pavyzdžiui, kraštovaizdžio pokyčiuose, kurie nevyksta be konkretaus komponento įtakos. Toks yra Aukštaitijoje, Linkmenyse gyvenantis medelyno savininkas Edgūnas Kiminis, žemaitiškų bruožų vyras nuo Šilalės, atvykęs gyventi į žmonos Daivos gimtąjį kraštą.

Amžių tėkmėje jis įžvelgia pasikartojimus, jaučia galingą gamtos alsavimą ir apsisvalymo jėgą. Nenorėdamas nieko gąsdinti, jis teigia, kad artėjame prie tokio augalijos tipo, koks buvo šiose žemėse prieš didžiuosius apledėjimus. Gamtos ratas sukasi...

Dabar Lietuva, jo manymu, pati geriausia šalis gyventi: nei per dideli šalčiai, nei sausros. Tai patogiu ir augalui, ir žmogui. Dendrologai muša pavojaus varpais, kad rūgščią dirvą mėgstantys rododendrai iš pamiškių kolektyvinių sodų iškeliauja ir „apsigyvena“ pušynuose. Edgūnas tai vertina filosofškai: kas gali teigti, kad priešledyniniu periodu jų čia nebuvo? Gal tai kažkada išnykęs „tikrinis“ mūsų žemių augalas...?

Jis nėra už besaikį svetimų kraštų augalų vežimą į Lietuvą, bet ir nenorėtų, kad sodintume vien egles, beržus ir ąžuolus. Juk ir klimato sąlygos keičiasi. Jam teko būti mokslininko, dendrologo sodyboje, kuri buvo „prifarširuota“ atvežtinių augalų. Kai toje sodyboje lankėsi vėliau, pastebėjo, kad augalų labai sumažėjo. Kodėl? Jo manymu, čia ir pasireiškia „didysis protas“: gamta su-reguliuo, kad negalintys išlikti be žmogaus priežiūros augalai neišlieka. Prie to prideda ir žmogus: kai žaisti nusibosta, paliktas išgy-

venimui augalas žūsta, nes jis yra ne ten, kur jam skirta augti. Kiekviena teritorija turi savo tvarką ir ją keisti „leidžia“ iki tam tikros ribos. Išties iki šiolei niekas negali paaiškinti, kodėl džiūstant eglynams miškuos eglės brandino galybes kankorėžių; kodėl beržas, gelsdamas nuo viršaus, pranašauja ankstyvą pavasarį, o nuo apačios – atvirkščiai, iš kur jis žino, kas bus po pusmečio...?

Po kiekvienos žiemos Edgūno ir jo kolegų medelynuose išnyksta kokia nors augalo rūšis, nors aiškių priežasčių tam lyg ir nebuvo. Pavyzdžiui, po 2015 m. ne itin šaltos žiemos pas daugelį išnyko oranžinė spalva žydintys sidabrakrūmiai. Psichologai sako, kad spalva gali būti ir ginklas, ir vaistas. Gal Lietuvai nebereikia oranžinės spalvos? Gal jau reikia susitelkti ne kovai, o minčiai ir darbui?

Medelyno šeimininkui įdomu klausytis į jo valdas atvykstančių ekskursuoti mažų vaikų. Paprašyti išsirinkti jiems labiausiai patinkančią medį, jie visuomet renkasi tradicinius lietuviškus. Iš kur jie tai žino?

Pagrindiniu pasaulio tobulėjimo varikliu Edgūnas laiko gebėjimą leisti būti kitai, nei asmeninė, teisybei. Natūraliuoju atrankos būdu pasaulis vystosi remdamasis ta tiesa, kuri reikalinga konkrečiai geografinai teritorijai. Sėkmingas išlikimas – sugebėjimas prie to prisitaikyti. Net ir keičiant save. Pažanga nevyksta be individualybės, o ji – sraigtelis gyvenimo mašinoje: turi pažinti tos mašinos veiklą ir atlikti savo funkciją. Tragedija būna tuomet, kai „sraigtelis“ nemoka pritaikyti savo funkcijos tame aparate.

Savo lyg ir nežemiškas mintis E. Kiminis iliustruoja buitinais pavyzdžiais. Pradėjęs gy-

venti „kitame pasaulyje“ – Rytų Aukštaitijoje, jis piktinosi viskuo: čia ne taip šieną žmonės grėbia, ne taip arklius kinko...Susidūrė aukštaitiškoji ir žemaitiškoji gyvenimo tiesa. Norėdamas sėkmingai pritapti aplinkoje, kurią pasirinko gyventi, nustojo stebėtis, mokyti kitus ir piktintis. Pradmenis tokiame sėkmės vertinimui atrado dar studentaudamas.

Apie 1990 m. laisvėjant Lietuvai atsirado daug naujų organizacijų, plito įvairių idėjų apie sveiką gyvenseną, dvasinio pasaulio darną ir pan. Žmonės lyg molekulės jungdavosi, keisdavosi informacija, išsilakstydavo ir vėl jungdavosi. Visuomeninių organizacijų, bendruomenių juridinių „įforminimų“ jis laiko dirbtinėmis pastangomis išlaikyti struktūrą, kad vėliau galėtų ją valdyti. Gamtoje taip nebūna, todėl ji nuolat kinta, išmoksta išgyventi naujomis sąlygomis.

Visus šiuos „atradimus“ jis padarė stebėdamas ir analizuodamas savo ir šeimos išgyvenimus. Jis su bendraminte žmona miškininke jaunystėje taip pat „nešė savo žinojimo šviesą“ ignaliniečiams: kvietė sveikos mitybos įpročius pristatančią lektorę Vaištarienę, kitus, jungėsi į sveikos gyvensenos klubą „Lobelija“. Jiedu pabuvo ir krišnaistais, ir vegetarais, ir labai ir nelabai fanatikais, o dabar save vadina tvarkingais fanatikais.

E. Kiminis nėra patenkintas švietimo sistemos sugebėjimu neugdyti individualybės. Tai atspindi ir televizijos laidose, kuomet laidų vedėjai netradiciškai pasisakančiųjų klausia: iš kur jūs tai žinote? Nesiklauso originalių minčių, bet klausia jų atsiradimo šaltinio: kur skaitėte, kas pasakė? Išmąstyta mintis, neturinti nuorodos į pirminį šaltinį, pagal juos – niekalas. Kaip

ir pirmųjų pakopų mokslo darbuose. Jei turi išsilavinimą liudijantį dokumentą, tu esi teisus, jei ne – tavo tiesa nieko neverta. Kiminių šeima džiaugiasi, kad jie laiku – apie 1992 m. atsidūrė ten, kur reikia – Aukštaitijos nacionaliniame parke. Tuomet saugomoms teritorijoms, o vėliau ir Miškų ministerijai vadovavęs miškininkas Rimantas Klimas palaikė iniciatyvius, kūrybingus žmones. Parke tuo metu dirbo individualybių „komplektas“ – puiki aplinka keistis idėjomis.

Šalia visų pakylėtųjų idėjų įgyvendinimo jiedu dirbo Vaišniūnų girininkijos medelyne, augino vaikus. Šeimos galva linksmai prisimena, kaip trečios kartos miškininkė žmona Daiva, baigusi aukso medaliu 1987 m. LŽŪA miškininkystės studijas, vidurinį jų sūnų Mykolą (užaugino dar dvi dukras) paguldėdavo ant antklodėlės, aplinkui pridėliodavo uogų ir, kol vaikas jas rankiodavo, galėdavo abu dirbti. Pradėjo triukšmauti – vėl uogų ratas... Dabar vaikų teises ginantieji gal net atimtų sūnų už tokią priežiūrą...

Pasikeitus nacionalinio parko vadovui, abu Kiminiai pradėjo dirbti eiguliais Linkmenų girininkijoje, kur nuo 1967 m. girininkavo Daivos tėtis Jonas Algirdas Mateika. Paraleliai jiedu „prisidurdavo“ iš sodybos kieme auginamų dekoratyviųjų augalų. Taip 10 metų derino privatų verslą ir valdišką darbą, kol ėmė gyventi vien iš savo medelyno.

Dendrologai diskutuoja: ar teisingai elgtis verslininkai, atveždami į šalį svetimžemius augalus? Dviprasmiškai jaučiasi ir privačia medelininkyste užsiimantis Edgūnas Kiminis. Jo medelyne gausu įvairiausių dekoratyvių, nuostabių žiedus kraunančių ir puikius vaisius nokinančių, augalų. Dabar madingiausias augalas Lietuvoje – hortenzija.

Bet medelyno savininko planuose – senųjų veislių obelių ant poskiepio auginimas. Žmonės ieško aukštų obelių. Edgūnas sako, kad pasaulyje paplitę 9 pamatinės obelių veislės, viena iš jų – beišnykstantys antaniniai. Kitos, vadinamos perspektyviosiomis veislėmis, pabūna ir dingsta.

Per ilgus amžius iki mūsų dienų atkeliavo liepa, kurią mitologai priskiria deivei Mildai. Tradicinė lietuvių sodyba turėjo vietas, kur augo liepos ar eglės užstojančios vėją, kur buvo gėlių darželis, kur erdvės ir formos „stiprino ir mažino“ gyvybinę energiją – kaip feng šui.

Lietuvos etnografai kalba apie lietuviškus darželius, tik prabilo apie parkus, bet apie sodus kalbų girdėti neteko. Kas ta lietuviška sodo tradicija? Kodėl net ir turėdami išpuoselėtas sodybas, vilas, žmonės vis važiuoja „į gamtą“? Gal lietuvių kultūra ir sodų tradicija

Dekoratyviųjų medelių auginimu domėjosi Daivos Kiminienės tėtis – buvęs Linkmenų girininkas Jonas Algirdas Mateika

daug senesnė už kitų Europos šalių, gal tas stebuklingas sodas, atgaivinantis „dūšią“, yra laukinė ar bent natūrali gamta? Atsakymo reiktų ieškoti.

Ką privataus medelyno šeimininkas galėtų patarti išrankiems pirkėjams? Pirmiausia – pirkite augančius, kokybiškus augalus. Kaip tokius atsirinkti – įgūdžių ugdymo dalykas arba pasitikėjimas juos auginančiu. Pirkti didelį augalą ar pirmametį? Reikia įvertinti savo poreikius. Vieni pirkėjai sako, kad „neturiu laiko laukti“ arba jau „nesulauksiu“... Tuomet rinkitės brandų augalą, kad nereiktų kankintis, bet atminti, kad save užprogramuojate skubėjimui. Kiti nori kažkuo rūpintis: tokiems

pirkėjams reikia „mažylių“, kad matytų jų augimą ir savo veiklos atspindį.

Japonai bonsus sugalvojo taip pat ne šiaip sau. Jie reikalauja labai daug priežiūros. Tokie augalai rekomenduojami žmonėms, siekiant juos „prižiūrėti“ prie žemės, kad dvasiniai dalykai nenuneštų į dangų ir neatsitiktų kaip legendiniam Ikarui. Augalų pasaulis neturėtų būti lyginamas su žmonių pasauliu. Jie gyvena kitaip, yra dalis gyvybės formos Žemėje.

Anksčiau Lietuvoje buvo madinga organizuoti ekskursijas po gražiausias sodybas, dabar važiuojame žiūrėti gėlių į užsienius, bet užmirštame parodyti savo lobius. Medelyno šeimininko manymu, dabar apželdinant miestą pasiektas itin aukštas lygis: sėkmingai balansuojama tarp modernumo ir tradicijos tiek pagal augalų rūšis, tiek pagal spalvingumą; sukurti puikūs želdynų pagrindai, ir jei taip bus dirbama toliau, tai ateinančius 15-20 metų jie tik intensyviai gražės. Štai Zarasai gali kviešti turistus į savo renginius, Anykščiai – į intelektualiuosius lankytinus objektus, Ignalina – pažiūrėti renovuotų namų, o Utena – ne tik į muziejų, biblioteką ar hipodromą, bet ir į želdynų apžiūrą, kur akį džiugina gražūs gėlynai, estetiškai ir harmoningai tvarkoma aplinka. Sakoma, kad tai teigiamai veikia nuotaiką ir mažina kritiškumą...

IGGESUND FOREST

Pagaminta Švedijoje!

Viskas Jūsų medkirtei:

- Pjovimo juostos ir žvalgždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvalgždutės
- Markiravimo dažai

IGGESUND FOREST
The professional's choice

Atstovas Lietuvai
UAB „MMC Forest“
Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt • www.miskui.lt • www.mmc.lt

miskui.lt

Žodis skaitytojui

Pagaliau ir mes tikri europiečiai.

Jau kelintos Kalėdos be sniego, o Naujieji labai panašūs į spalio pabaigą.

Gerai, ar blogai?

Man tai nepatinka, bet prieš vėją nepapūsi.

Gerai. Mažiau mokėsim už šildymą. Gal sėkmingai peržiemos mano sodybos egzotai (esu kaltas, labai, labai kaltas – negaliu atsispirti egzotiškam grožiui). Klestės stinėlės, nebraidžiodamos sniego. Stebins vasaros paukšteliai, nusprendę, kad nėra reikalo belstis į Prancūziją ar Alžyrą, kai ir čia rojus. *Kaifuos* šalčmiriai, pradedantys atšalt nuo 8 Celsijaus laipsnių karščio. Darbo turės *svieto* gelbėtojai, bandantys įrodyti, kad senolių išminties verdiktas – šiluma kaulų nelaužo – yra nelegitimus. Galų gale, net Vilniaus merą gasdinantys kiemsargiai nebeturės ant ko pykti. Lapų grėbti jau nebereikia, o sniego kasti dar nereikia. Tai už ką alga? O ką jau kalbėti apie Druskininkų merą, pasistačiusį sniego areną.

Blogai. Liūdna, kai prisimeni, per visą kūną lyg elektros srovė einanti, kuilio žingsnių girgždesį, sniego patalais užklotame, speigo sukaustyta me ir mėnulio pilnaties nutviekstame miške. Gaila slidžių ir pačiūžų fanatų ir pardavėjų. Neramu, dėl mūsų eglynų, nepratusių prie šiltnamio sąlygų. Juokina bebrai, velkantys nugrauztas šakas į savo atsargų krūvą. Gasdina paskutiniai išlikę kaimo išminčiai – užpuls neiššalę „karajiedai“ (kažin kodėl jie dar nesuėdė Vokietijos ir visos kitos šiltesnės Europos). Nerimsta medžiotojai – užplūs meškėnai ir šakalai, mums tik jų grobio kaulėliai liks...

O gal visa tai jau buvo.

Pamenat? Blogai buvo dinozaurams. Ne geriau baigėsi mamutams. Ir ką?! Pasaulis nesugriuvo.

Gražių vilčių žengiant į 2016-sius...

EUGENIJUS TIJUŠAS

Medeinės takais:

Gruodžio mėn. leidykla „Lututė“ išleido miškininkų medžiotojų Algirdo Bruko ir Vytauto Ribikausko sudarytą 720 psl. knygą „Medeinės takais“. Ji dviejų dalių, gausiai iliustruota (apie 1100 vnt. įvairių nuotraukų, piešinių, graviūrų). Joje apžvelgiama medžioklės istorija etnografinės Lietuvos teritorijoje nuo XIII a. iki 1918 m. (I-ji dalis) ir medžioklės būklė bei raida Kauno krašte iki mūsų dienų. Knygoje panaudota 23 autorių kūryba. Didžiausias autorinis indėlis yra A. Bruko – apie 62 proc. tekstų ir Vytauto Ribikausko – apie 22 proc. Likusieji 16 proc. tenka 21-am autoriui. Pažymėtina, kad iš 23 autorių 9 yra miškininkai ir jų tekstai sudaro beveik 90 proc. knygos apimtys.

Redakcinė kolegija šią knygą skiria 550 metų sukakties, kai rašytiniuose šaltiniuose pirmą kartą yra paminėtas Lietuvos didžiosios kunigaikštystės aukščiausio rango medžioklės ir miškų ūkio pareigūnas – Lietuvos didysis medžioklis (*Wielki lowczy litewski*). Tai iš tiesų labai reikšminga atmintina data Lietuvos girių ūkio ir medžioklės istorijoje.

Pirmos dalies studijoms informacinė medžiaga daugiausia rinkta iš kaimyninių šalių – Vokietijos, Lenkijos, Baltarusijos, Rusijos šaltinių, šių šalių bei Lietuvos istorikų su medžioklės tematika susijusių darbų, o antroji dalis sudaryta iš Lietuvoje sukaupotos medžioklės ir miškų ūkio statistinės ir kitos archyvinės medžiagos, medžiotojų organizacijų valdymo institucijų protokolų, periodinės spaudos ir kitų informacinių šaltinių, mokslinių tyrimų, istorinio pobūdžio studijų, muziejuose sukaupotos medžiagos ir medžioklinės publicistikos bei meninės kūrybos darbų.

Knygos sudarytojas ir autoriai siekė, kad ji būtų naudinga tiek šiuolaikiniams medžiotojams, tiek norintiems jais tapti, pateikiant reikiamas žinias daugiau per medžioklės kultūros plačiąją prasmę ir jos šiuolaikinių problemų pažinimą, o ne mokant siaurų techninių bei technologinių medžioklės proceso detalių ar atskirų gyvūnų biologijos. Tuo pačiu siekta padaryti ją galimai patrauklesnę ir nemedžiojantiems žmonėms.

Visuomenei demokratėjant, radikalai kintant žmogaus ir gamtos santykiams, kintant medžioklės pobūdžiui ir vis daugėjant jos priešininkų, knygoje bandomė pateikti išsamias žinias ir įvairius požiūrius apie praeitus laikus bei nutapyti galimai objektyvesnį mūsų laikmečio medžioklės paveikslą. Knygoje neskubama šią vieną iš „seniausių“ profesijų nei nurašyti, nei iškelti ant

Radvilų medžioklės Nesvyžiuje. Laimikio išnešimas

Antano Truskausko Pj.
FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysim geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite:
www.hunting-world.com

nuo amžių glūdumos iki šiandienos

Grafo Benedikto Tiškevičiaus medžiotojo
autoportretas (1930 m.)

Varovų grandinė

Pasiruošimas medžioklei

Medžioklė Nesvyžiuje (tarp varymų)

pjedestalo. Tad manome, kad jos istorija nutapyta labai spalvingai, naudojantis ne tik skaičiais, moksliniais ar praktinio gyvenimo faktais ir sausa jų analize, o neretai ir su lengva ironija, humoru, net aštria kritika paliečiama ir gretutinė, tolėliau nuo medžioklės stovinti tematika. Bet šį darbą negalima traktuoti nei kaip grynai mokslinę ar mokslo populiarinimo monografiją, nei kaip aktualią publicistiką, nei kitokį išgrynintą žanrą. Tai greičiau keletas žanrų sintezė. Tačiau tokia gal kiek eklektiška knygos forma daro ją patrauklią ir priimtina įvairaus amžiaus ir išsilavinimo skaitytojui.

Leidinį galima įsigyti Kauno medžiotojų sąjungoje (Kaunas, Didžioji g. Nr. 77; tel. pasiteiravimui – 8 37 383224; +370 615 76267; el. paštas nijolebab@yahoo.com).

Pateikiame keletą istorinių vaizdų iš Radvilų medžioklių Nesvyžiuje ir grafų Tiškevičių medžioklių.

ALGIRDAS BRUKAS

Kai knygoje savo šiandieninę veiklą išgulė kai kurie Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos rajoniniai skyriai, atėjo eilė prabilti ir Kauno medžiotojų sąjungai. Duomenis apie Kauno medžiotojų sąjungos (KMS) klubų ir būrelių veiklą surinkti mums padėjo šios sąjungos ilgametė darbuotoja Anelė Andziulienė. Kai kurie klubai išsamiai aprašė savo veiklos istoriją ir dabartį, kiti pateikė tik minimalius duomenis (medžioklės vienetų plotas, medžiotojų skaičius, kas vadovauja klubui). Nuo 2002 m. kai kuriems buvusiems medžiotojų būreliams skylant, medžioklės plotų vienetams sudaryti bei jų riboms pakeisti rajonų komisijos Kauno medžiotojų sąjungai suformavo 46 medžioklės plotų vienetus. Medžiotojų kolektyvai įgijo juridinio asmens statusą: 43 iš jų tapo medžiotojų klubais, 3 pasiliko medžiotojų būrelio statusą. Anksčiau turėję tik numerius, medžiotojų klubai ir būreliai pasivadino įvairiais vardais: vieni vietovardžiais, kur plyti jų medžioklės plotai, kiti – per medžioklės plotus tekančių upelių, gyvūnų pavadinimais.

Šiuo metu KMS medžiotojų kolektyvų medžioklės plotai išsidėstę 9 savivaldybių teritorijose: Kauno, Prienų, Jurbarko, Kėdainių, Raseinių, Radviliškio, Kazlų Rūdos, Šakių ir Jonavos. KMS 10 medžioklės plotų vienetų plyti dviejų, o 2 – net trijų savivaldybių teritorijose.

Bendras medžioklės plotų vienetų plotas, kur medžioja KMS medžiotojai, yra 295020 ha. Čia miškai užima 97 218 ha arba 33 proc. visų medžioklės plotų, laukai – 192830 ha (65 proc.) ir vandenys – 4972 ha (2 proc.). Kauno rajone medžioklės plotai užima 103 016 ha arba 35 proc. nuo visų KMS medžioklės plotų. Čia miškai užima 38 091 ha (37 proc.), laukai – 63582 ha (62 proc.) ir vandenys 1343 ha (1 proc.). Kitose savivaldybėse KMS priklauso 192 004 ha (65 proc.) visų KMS medžioklės plotų.

Šių metų sausio 1 d. duomenimis, KMS priklauso 2733 medžiotojai, tačiau tik 1204 (44 proc.) jų yra medžiotojų klubų ar būrelių nariai. KMS priskirtuose medžioklės plotuose medžioja 520 kitų LMŽD rajoninių skyrių medžiotojų, kurie draugijos skyriuose registruoti pagal gyvenamąją vietą, tačiau priklauso KMS klubams ar būreliams. Taip 295 020 ha KMS medžioklės plotuose iš viso medžioja 1724 medžiotojai, o vienam medžiotojų klubui ar būreliui priklausančiam medžiotojui vidutiniškai tenka po 171,1 ha medžioklės plotų.

KMS medžioklės plotų vienetai pagal plotą yra skirtingi ir kinta nuo 1041 ha (tiek turi Prienų rajone esantis medžiotojų klubas „Sakalas“) iki 19 969 ha (Jurbarko rajone medžiotojų klubas „Dubysa“). Minimalus privalomas medžioklės plotų vieneto plotas yra 1000 ha. Atskiruose medžioklės plotų vienetuose ženkliai skiriasi ir vienam šauliui tenkantis medžioklės plotas: nuo 73,5 ha Kėdainių rajone „Šilainės“ medžiotojų klube iki 405,2 ha Prienų rajone „Alšios“ medžiotojų klube.

Medžioklės plotuose mažiausiai miškų turi Prienų rajone medžiotojantys „Sakalo“ medžiotojų klubo medžiotojai (187 ha), o daugiausia – Jurbarko rajone „Dubysos“ medžiotojų klubo šauliai (5568 ha.). Reikia pažymėti, kad medžiotojų skaičius nuolat kinta. Dėl įvairių priežasčių keičiasi ir medžioklės plotų vienetų plotai.

Apie 56 proc. Kauno MS priklausančių medžiotojų (arba 1529) neturi priskirtų medžioklės plotų. Jie medžioklės aistrą gali patenkinti medžiodami miškų urėdijų profesionaliai medžioklei skirtuose plotuose arba svečių teisėmis medžiotojų klubams priskirtuose plotuose. Žinoma, abiem atvejais už medžioklės malonumą jiems tenka susimokėti. O kas pinigų nestokoja dabar gali medžioti visame pasaulyje...

Po medžioklės Kazlų Rūdos miškų urėdijos miškuose

Medžioklės tradicijos

Paminėtina, kad šioje knygoje apie medžioklės atspindėjimą žiniasklaidoje apžvelgė Vytautas Ribikauskas, apie medžioklės ūkio mokslinius tyrimus Lietuvos miškų institute – prof. Vytautas Padaiga. Skaitytojas taip pat ras prof. Tado Ivanausko mintis apie Medžioklės įstatymą tarpukario Lietuvoje; habil. dr. Juozo Kudirkos (1939-2007) aprašymą apie XIX a. ir XX a. pradžias valstiečių naudotus medžioklės būdus Kazlų Rūdos giriose; miškininko, medžiotojo, aktyvaus tarpukario „Mūsų girių“ bendradarbio Leonardo Mejerio (1896-1965) mintis apie medžioklės esmę, medžioklės istoriją. Knygoje pateiktuose straipsniuose, kurie anksčiau buvo publikuoti „Mūsų giriose“, miškininkas Juozas Brazauskas (1904-1983) aprašo Kazlų Rūdos miškų medžiojamąją fauną, jos struktūrą XX a. IV dešimtmčio pirmoje pusėje, miškininkas Jonas Lučka aprašo bandymus Lietuvoje aklimatizuoti triušius. Buvęs KMS prezidentas Alvidas Tamulionis aprašo įspūdžius iš meškų medžioklės Magadano srityje, o trofėjininkas Algimantas Šeškauskas dalinasi medžioklės įspūdžiais iš įvairių pasaulio šalių.

Šioje knygoje minimi ir miškų urėdijų, kurių teritorijų miškuose medžioja kauniečiai, medžioklės sritį kuruojantys specialistai. Tad jos skaitytojų ratas turėtų būti gana platus.

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Anglų parlamentarų medžioklė Dauguose

Skaitytojams norėčiau pateikti ištrauką iš Konstantino Žuko prisiminimų knygos („Žvilgsnis į praeitį... Vilnius, 1992), kurioje jis aprašo, kaip nebūdamas medžiotoju 1923 m. rudenį Krašto apsaugos ministro įsakymu turėjo Dzūkijos miškuose organizuoti diplomatinę medžioklę šešioms Anglijos parlamentarams. Jų vizitas siejosi su Klaipėdos krašto likimu ir, matyt, buvo labai svarbus tuometinei Lietuvos vyriausybei. Mūsų duomenimis, tai pirmoji valstybinio rango užsienio svečių medžioklė tarpukario Lietuvoje.

Priminsiu, kad Konstantinas Žukas (1884–1962) buvo Steigiamosios seimo narys, Lietuvos kariuomenės kūrėjas, generolas majoras, krašto apsaugos ministras, po 1926 m. perversmo išėjęs į atsargą ir aktyviai nedalyvavęs politiniame gyvenime. 1944 m. jis pasitraukė į Vokietiją, vėliau gyveno ir mirė JAV. Aprašomuoju laikotarpiu jis buvo 4-osios pasienio divizijos vadas.

ALGIRDAS BRUKAS

...1923 m. rudenį buvau skubiai iškviestas pas krašto apsaugos ministrą Balį Sližį (1885–1957), kuris man davė netikėtą ir keistą užduotį: surengti mūsų pasienio divizijos plote gerą medžioklę iš Anglijos atvykusiems šešioms parlamento nariams, kurie visi yra karšti medžiotojai.

„O kad aš, pone ministre, pats nesu medžiotojas ir savo gyvenime dar nieko nesu nušovęs“, – atsisakibinėju. Nieko nepadėjo. Įsakymas yra įsakymas. Pasikviečiau kelis talkininkus pasitarti. Tai buvo Kipras Petrauskas, Kauno stoties komendantas majoras Petrauskas, pulkininkas O. Urbonas ir majoras J. Banys – visi karšti medžiotojai. Jiems pakartočiau ministro iškeltą būtiną sąlygą: kad būtų nušauta šernų, vilkų, o po medžioklės – geros vaišės ir fantastiški medžiotojų anekdotai.

Panašios istorijos nutikę ne tik anglų parlamentarui...

Buvo nutarta medžioti Alytaus apskrityje Kaliesninkų miške, kur neabejotinai yra šernų. Bijojome, kad vilkų gali nepasisiekti išvartyti iš raistų. Kunigą V. Mironą paprasčiau padovanoti mums nedidelį, apie pusės metų vilkutį, kurį jis turėjo. Tą vilkutį nutarėme laikyti rezerve. Jei per medžioklę vilkų nepasitaikytų, paskutiniame varyme jį paleistume anglams.

Medžioklės išvakarėse į Daugus nuvažiavo leitenantas Virbickas ir parsivežė vilkutį maiše. Galėjau stebėti, kaip pasireiškia gyvūnų instinktas. Turėjau visai jauną šuniuką. Buvo jis labai smalsus ir visur turėjo būti pirmas. Kai parvežė vilkutį maiše, mano šuniukas išoko į automobilį, pauostė maišą ir staiga, uodegą paspaudęs tarp kojų ir persigandęs, staugdamas puolė bėgti. Palindo po mano lova ir ilgai negalėjome jo iš ten išprašyti. Ir iš kur tokia baimė atsirado?

Medžioklė buvo apgalvota iki smulkmenų. Ryšį su jos vadovu pulkininku Oskaru Urbonu palaikiau telefonu. Varovai buvo patyrę, daugiausia eigučiai, kuriuos sukviėtė miškų urėdas.

Pirmas varymas. Ant anglų parlamentarų pirmininko, apie 60 metų pulkininko, užšoko didelis šernas. Tas, nors stovėjo po storu medžiu, tokio pavojaus akivaizdoje metė šautuvą ir kaip berniukas išsyk atsідūrė ant

aukštos eglės šakos. Šalia jo linijoje stovėjęs Kipras Petrauskas kone šauti į jį norėjo už tokį bailumą ir medžioklės linijos pralaužimą. Per tą varymą majoras J. Banys nušovė nemažą šerną. Per kitą varymą nušautas dar vienas šernas, du vilkai ir daug zuikių. Medžioklė, galima sakyti, labai gerai pavyko, nes visi anglai savo akimis matė ir šernų, ir vilkų, ir patys keli zuikius nušovė.

Medžioklei pasibaigus atvažiavome į Alytų, kur štabo karininkų valgykloje laukė skanūs pietūs su „trejomis devyneriomis“ ir krupnikais. Malonu buvo matyti, kaip seni parlamentarai džiaugėsi lyg maži vaikai.

Pulkininkas dėl savo bailumo aiškinosi, kad įniršęs šernas tiesiog į jį lėkė ir savo iltimis neabejotinai būtų žarnas išleidęs, o jis tiek anūkų turį, ir jų jau nepamatytų.

Kai mūsų svečiai gerokai įsilinksmo, buvo įvestas grandinėle pririštas iš kunigo V. Mirono gautas vilkiukas. Padovanojau jį jiems, bet anglų valdžia neleido įsivežti, nes Anglijoje jau prieš 300 metų buvo užmuštas paskutinis vilkas.

Vilkų kailius ir lietuviškai pagamintus šernų kumpius jiems nuvežė vėliau mūsų pasiuntinys Anglijoje – inžinierius Tomas Norus-Naruševičius.

Metų medžio rinkimai Vokietijoje

Jau du dešimtmečius Europos valstybėse yra renkami metų medžiai. Gamtosauuginės organizacijos šią veiklos formą naudoja medžių vaidmeniui visuomenės gyvenime išryškinti. Paprastai renkama medžių rūšis (pvz., Vokietijoje, Austrijoje) arba išsiskiriantis medis (pvz., Čekijoje, Slovakijoje). Atranką atlieka su medžiais susiję organizacijos arba sprendimas priimamas gyventojų balsavimu. Vokietijos gamtos apsaugos sąjungos (*Naturschutzbund – NABU*) prezidentas Olafas Čimpkė (*Olav Tschimpke*) pabrėžia mokomąją akcijos reikšmę, nes dauguma žmonių, ypač gyvenantys miestuose, pažįsta palyginti mažai sumedėjusių augalų rūšių.

Vokietijoje metų medžių rūšį renka specialus komitetas nuo 1989 m.: tai buvo paprastasis ąžuolas (*Quercus robur*), 2014 m. – beketis ąžuolas (*Quercus petraea*), 2015 m. – trakinis klevas (*Acer campestre*). Medžio pavadinimas pateikiamas valstybine ir lotynų kalbomis. Nors atrankos kriterijai yra medžių rūšies ekologinė reikšmė ir dažnumas, svarbiausias uždavinys yra aiškinti visuomenei atrinktos rūšies savybes. Akcijos šūkis – „Žmonės siekia gamtos medžiams ir vaikams“. Sudarytas metų medžio rinkimų fondas, kurio lėšomis kasmet išleidžiami lankstinukai apie atitinkamą medžių rūšį – žalios spalvos (visiems) ir geltonos (vaikams). Kasmet vyksta pagrindinis šventinis renginys vis kitoje Vokietijos federacijos žemėje. Iš esmės kiekviena vietinė medžių rūšis gali tapti metų laimėtoja. Kita vertus, aršiausi gamtos apsaugos atstovai metų medžio atrankos komiteto posėdžio protokole įrašė reikalavimą „Bet kuri medžių rūšis, tik ne eglė!“ Ir Vokietijoje per 26 metus eglė nė karto nebuvo laimėtoja. Žinoma, diskusija gali vykti ir dėl eglės, ypač kai vis labiau ryškėja klimato kaita. Vokietijoje praėjusio tūkstantmečio medžiu buvo paskelbtas ginkmedis (*Ginkgo biloba*), kaip gamtos apsaugos ir taikos simbolis.

Lietuvos miškininkų sąjungai taip pat vertėtų imtis iniciatyvos dėl metų medžio rinkimų mūsų šalyje.

Prof. ROMUALDAS DELTUVAS

Ką žinome apie partizaną „Dėdę“ arba girininką Bronių Kriščiūną

Pokario metais į mūsų sodybą Varėnos rajono Vergakiemio kaime dažnai užsukdavo partizanai. Įsiminė, kaip prieš vakarą mama gražiai sutvarkydavo namus – laukdavo svečių, o ryte – priešingai, kad būtų kuo nemalonesnė aplinka, kad ilgiau neužsibūtų užėję tarybiniai aktyvistai. ...Menu vieną žiemos vakarą, kai vakarienės metu vienas iš naujų partizanų paklausė tėtės, ar jis nepažįsta jo. Kadangi pažinti buvo „nemadinga“, tėtis tyliai atsakė teigiamai. Tuomet partizanas „Dėdė“ teikėsi pajuokauti, paklausdamas tėtės, kada eisime rėžti biržių. Nors tuo metu nuo vaikų viskas buvo slepiama, vėliau girdėjau, kaip tėtis sakė mamai, kad tai buvęs Dusmenų girininkijos girininkas Bronius Kriščiūnas.

Mačiau, kaip jis vartė mano dėdės, Utenos girininkijos girininko Vytauto Jarmalavičiaus studijų metų albumą; girdėjau, kaip sakė, kad Alytaus aukštesniosios mokyklos 1931 m. absolventų vinjetėje esąs ir jis. Mačiau, kaip a.a. brolis Jonas rašė prašymą Aukštakalnyje esančiai partizanų vadovybei, kad „Dėdės“ neiškeltų iš mūsų apylinkės. Vergakiemietis Vaclovas Labanauskas po prašymu surinko kaimynų parašus, tačiau veltui – po to mes jo daugiau nematėme.

Dažnai kildavo noras sužinoti, koks buvo tolimesnis girininko – partizano „Dėdės“ likimas, už ką jį taip mylėjo mūsų kaimas. Tačiau ta tema niekas nenorėjo kalbėti. Į kalbas nesileido ir 1943–1945 m.

Daugų miškų urėdijos Žilinių girininkijoje girininkavęs Antanas Kascenskasis (1920 – 1992), vėliau dirbęs įvairiomis pareigomis Alytaus, Druskininkų, Veisiejų miškų urėdijose. Enciklopedijoje „Lietuvos miškininkai“ (1997 m.) parašyta, kad Bronius Kriščiūnas nuo 1940 m. dirbo Daugų miškų urėdijoje, 1943-1944 m. buvo Dusmenų girininkijos girininkas.

Dusmenys – šalia Bakaloriškių kaimo, kurį 1944 m. už pasipriešinimą sudegino raudonieji partizanai mėnesiu anksčiau, negu vokiečiai tai padarė Pirčiupio kaimui. Iš Bakaloriškių kaimo buvo kilęs pokario partizanas Vaclovas Voveris – Žaibas. Dabar Vilniuje gyvenantis buvęs partizanas Patackas pasakojo, kad užėjus rusų okupantams girininkas Bronius Kriščiūnas su šeima kurį laiką slapstėsi pas juos. Vėliau jam namais tapo miškas.

Prof. Ona Voverienė knygoje „Lietuvos laisvės kovų karžygis Vaclovas Voveris – Žaibas“ rašo: „1945 m. kovo 3 d. NKVD agentas „Orlov“ pranešė, kad Onušio valsčiuje veikia du partizanų būriai, pirmajam būriui vadovauja Jonas Dambrasukas – Siaubas, antrajam – Edmundas Siniauskas. Pastarojo būryje, pasivadiniame „Už tėvynę“, yra partizanai Juozas Matukevičius, Balkus, Br. Kriščiūnas ir Vaclovas Voveris.“

Tolimesnis miškininko Broniaus Kriščiūno likimas lieka beveik nežinomas. Jo gimtinaičiai – klaipėdietis inžinierius Gediminas Pranskus ir buvęs Miškininkų sąjungos sekretorius Jonas Ravinskas sako, kad jiems, kaip ir visiems to meto vaikams, partizanų tema buvo tabu. G. Pranskus atsiuntė partizano B. Kriščiūno nuotrauką (joje pirmas iš dešinės klūpo „Dėdė“) ir sako, kad jis žuvo kažkur prie Vilkaviškio – ten gyveno jo sesuo.

Tad nereikia stebėtis, kodėl Lietuvoje yra nemažai vaikų, kurie nežino savo tėvų kapų. Manau čia tiktų žodžiai, kuriuos mano žmona Birutė rado savo tėčio užrašuose (jo kapo irgi nežinome):

Mes atėjome čia,
Kad paliktume amžiams,
dulke nepavirtę pilka,
Kad darbais, savo žygiais
prabiltum į amžius:
Jog mes buvom ir esame čia.

Miškininkas VYTAUTAS STACEVIČIUS

Čepkelių rezervato 40-mečiui

Tūkstantmečiais savo formavimosi ir raidos istorija skaičiuojančiam Čepkelių raistui 40 metų tėra mirksnis. Tačiau net toks trumpas laikotarpis pažymėtas žymiais pasikeitimais, kurie stipriai paveikė pelkyno kraštovaizdį. Tiek metų nekertami ir netvarkomi miškai subrendo, pasidabino kerplėšomis ir virtuo liais. Sunykus Ogorodiščios, Pagarendos kaimams ir nusenus Katros kaimo gyventojams, kažkada šienautos atviros Pakatrės pakrantės apaugo nendrėmis, tankiais krūmais ir medeliais. Mišku apšepo ir vidur pelkyno siūravę viksvynai, kur kadaise iš tolimų kaimelių atvykę ir vandenin subridę žmonės ruošdavo šėką gyvuliams šerti. Pasikeitė ir pati aukštapelkė, kurią formuoja vandens lygio svyravimai bei siaučiantys gaisrai. Raiste uogavę, šienavę, gyvulius ganę ar mišką kirtę žmonės, dažnai sukel davo nevaldomus gaisrus, kurių metu išdegdavo dideli pušynų plotai ir raiste susiformuodavo atviros plynės. Nūnai gaisrų vis mažiau, jie bemat užgesinami, todėl tokių plynų atsiveria vis mažiau ir jos spėriai užauga keružėmis pušaitėmis. Tačiau dėl vandens pertekliaus šiaurinėje raisto dalyje nuo pat Alkūnės kampo iki Vyžių kalno džiūstančių pušaičių plotai rodo, kad pati gamta sugeba tvarkytis ir neleidžia įsigalėti vienodai ir monotoniškai pušynų jūrai. Savo tvarką daro ir bebrai, kurie užkamšė visas dar Pirmojo pasaulinio karo metais nutiesto siaurojo geležinkelio pralaidas, patvenkė į Katros upę sutekančius upelius ir vandenyje paskandino didelius pelkėtų miškų plotus. Bebrai keliose vietose pertvėrė ir lenkų okupacijos metais per ežerėlius iškastą kanalą, todėl niekais pavertė visą žmonių triūsą nusiausinti pietinę pelkyno dalį. Čepkeliai tampa vis atšiauresni, įgaunantys pirmovinės, žmogaus nesudarytos gamtos vaizdą.

Jeigu per 40 metų įvyko tokie dideli gamtos pokyčiai, tai žmonių gyvenimus ir jų aplinką tas laikotarpis paveikė dar stipriau. Išretėjo pirmųjų rezervato darbuotojų ir sergėtojų gretos: vieni

iškeliavo į atsargą, o kiti – anapus. Neliko savarankiškos rezervato administracijos, o Marcinkonys prarado Čepkelių sostinės vardą. Siena atitvėrė mus nuo protėvių žemių, todėl užžėlė takai ir takeliai, kuriais, persikėlę per Katros upę, gudai traukdavo į raistą spanguoliauti. Beviltiškai ištuštėjo giriose išsibarstę kaimai. Retas kuris beprisimena neįtikėtinas tūkstantines spanguoliautojų minias, į pelkyną suvažiuosius ir glaudžiu žiedu rezervatą surakinusius automobilius. Žmonių poveikis ir spaudimas pelkynui atslūgo, tad gamta gali pagal savo dėsnius netrikdoma tvarkytis, visai tai mums tik stebint iš šalies.

Šių metų rudenį 1000 egz. tiražu išleistame leidinyje „Čepkelių raistas“ stengiasi supažindinti su pelkyno atsiradimu ir raida, surinkti į nebūtį nueinančias istorijas, senovinio gyvenimo trupinius, apibendrinti tą informaciją apie biologinę įvairovę, kuri buvo išbarstyta atskiruose straipsniuose ir tyrimų ataskaitose. Kartu siekta meninėmis fotografijomis atskleisti Čepkelių gamtos grožį, šios gamtinių požuriu išskirtinės teritorijos vertę. Taip gimė dvilypis, pagal formą bei turinį skirtingas leidinys. Jo sudarytojas – Dzūkijos NP direktoriaus pavaduotojas Eugenijus Drobėlis; išleido leidykla „Gamtos pasaulis“.

MG inf.

Antanas Pangonis

1929 10 06 – 2015 11 22

Su liūdesiu į paskutinę gyvenimo kelionę – Marijampolės kapines palydėjome lapkričio 24 d. buvusį ilgametį Marijampolės miškų urėdijos vadovą, nusipelnusį šalies miškininką Antaną Pangonį. Stovėdami prie Jo naujų namų slenksčio, pajutome, koks trapus ir trumpas yra žmogaus gyvenimas šioje Žemėje...

Antanas Pangonis – alytiškis, gimė ir augo Žaunieriškių kaime. Mokėsi Alytaus gimnazijoje, pokaryje mokytojo Nemunaičio septynmetėje mokykloje. 1951-1956 m. studijavo miškininkystę tuometinėje LŽŪA.

Profesinę karjerą pradėjo 1956 m. Trakų miškų urėdijoje vyresniuoju inžinieriumi, 1959 m. paskirtas vyriausiuoju miškininku. Čia įgijo eroduojamų žemių želdinimo patirties.

Sumanų miškininką 1964 m. rugsėjo 1 d. ministras A. Matulionis perkėlė Kapsuko miškų ūkio direktoriumi. Čia Antanui Pangoniui teko burti kolektyvą, dėti pamatus ateičiai. Statyti naują administracinį pastatą, gamybinis statinius, girininkijų, eiguvų sodybas, sausinti šlapius miškus, tiesti kelius. Didinant miškingumą, nuo 1968 m. pradėta Marijampolės ir Vilkaviškio rajonuose intensyviai želdinti mišku eroduojamas žemės. Jo pastangomis 1966-1968 m. elektrifikuoti į miškus įsiterpę 6 kaimai, rūpintis pagalbinu žemės ūkiu.

Antanas daug laiko skyrė ir visuomeninei veiklai – 18 metų rinktas Medžiotojų ir žvejų draugijos Marijampolės skyriaus valdybos pirmininku. Už svarų indėlį šioje srityje 1979 m. jam suteiktas Garbės medžiotojo vardas.

Nuo 1991 m. pradžios iki 2000 m. pabaigos Antanas dirbo miškų urėdijoje įvairiose pareigose. Ir išėjus į pensiją nenutrūko ryšys su buvusiu ilgamečiu kolektyvu: dalyvaudavo įvairiuose renginiuose, domėjosi miškininkystės naujovėmis. Sukaupęs žinias bei patirtį Antanas perdavė savo darbų tęsėjui – dabartiniam miškų urėdui Kęstučiui Bielskui, su kuriuo gražiai bendravo iki pat išėjimo į Amžinybę.

Antanas buvo judrus, darbštus, sąžiningas, pareigingas, turintis savo nuomonę darbuotojas, visą save atidavęs miškams. Kartu buvo kuklus, nuoširdus, linksmas žmogus, į kurį visada buvo galima kreiptis pagalbos, patarimo. Tokį mes jį prisiminsime.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio dukrą Laimą, sūnų Algirdą, vaikaičius ir kitus artimuosius.

Marijampolės miškų urėdijos darbuotojai

Nuoširdžiai užjaučiame Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos generalinį miškų urėdą dr. Rimantą Prūsaitį dėl Mamos mirties.

Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos kolektyvas

Skaudžią netekties valandą dėl Motinos mirties užjaučiame generalinį miškų urėdą dr. Rimantą Prūsaitį.

Miškų urėdų tarybos valdyba

Dėl skaudžios netekties mirus Mamai, reiškiame nuoširdžią užuojautą Generalinės miškų urėdijos generaliniam miškų urėdui dr. Rimantui Prūsaičiui.

Lietuvos miškininkų sąjunga
Žurnalo „Mūsų girios“ darbuotojai

Valstybiname miškotvarkos institute:

RIMAS ŽAGUNIS, dirbęs jaunesniuoju taksatoriumi, paties prašymu, nuo 2015 m. gruodžio 3 d. atleistas iš šių pareigų;

ROMUALDAS DAMBRAUSKAS, dirbęs vyresniuoju taksatoriumi, šalių susitarimu nuo 2015 m. gruodžio 7 d. atleistas iš šių pareigų.

Dubravos EMM urėdijoje:

JULIUS KURLAVIČIUS, dirbęs Vaišvydavos girininkijos eiguliu, nuo 2015 m. birželio 30 d. išleistas į pensiją;

ERNOLDAS KREIVĖNAS, dirbęs Vaišvydavos girininkijoje miško darbininku, nuo 2015 m. liepos 1 d. paskirtas šios girininkijos eiguliu;

LAURYNAS VIRBICKAS, laimėjęs konkursą, nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. paskirtas Pajiesio girininkijos eiguliu;

VAIDOTAS RUZGYS, dirbęs Ežerėlio girininkijos eiguliu, nuo 2015 m. rugsėjo 23 d. išleistas į pensiją;

PAULIUS VILKEVIČIUS, laimėjęs konkursą, nuo 2015 m. gruodžio 1 d. paskirtas Ežerėlio girininkijos eiguliu;

RIMVYDAS KAREIVA, dirbęs medelyne meistru, nuo 2015 m. balandžio 17 d. išleistas į pensiją.

Mažeikių miškų urėdijoje:

KĘSTUTIS KAIRYS, baigęs 1979 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, po atrankos nuo 2015 m. birželio 1 d. paskirtas Ruzgų girininkijos girininku. Prieš tai dirbo medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio viršininku;

ARTŪRAS RAUDONIS, baigęs 2003 m. LŽŪA Miškų ūkio fakultetą, po atrankos nuo 2015 m. liepos 22 d. paskirtas medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio viršininku. Prieš tai dirbo Kapėnų girininkijos girininku;

RIMVYDAS JERAMINAS, baigęs 1997 m. LŽŪU miškotyros studijas, po atrankos nuo 2015 m. rugsėjo 22 d. paskirtas Kapėnų girininkijos girininku. Prieš tai dirbo Kapėnų girininkijos eiguliu;

STANISLAVA KEKIENĖ, dirbusi prekybos vadybininke, šalių susitarimu nuo 2015 m. rugpjūčio 28 d. atleista iš šių pareigų;

ŽIVILĖ BUČIENĖ, baigusi 2013 m. ASU vadybos ir verslo administravimo krypties studijas, po atrankos nuo 2015 m. spalio 30 d. paskirta prekybos vadybininke. Prieš tai dirbo UAB „Eurokorma“ apskaitininke.

Kaip nebuvę tų 45 metų...

Saulėtą spalio trečiosios popietę prie ASU centrinių rūmų rinkosi buvusios LŽŪA Miškų ūkio fakulteto 31-osios laidos absolventai, gavę 1970 m. miškų ūkio inžinierių diplomus. Ši miškininkų laida susibūrė iš skirtingais metais į Miškų ūkio fakultetą stojusių jaunuolių. Tuo metu privalomai tarnauti kariuomenėje pradėta šaukti ir studentus iš aukštųjų mokyklų. Vienus mano bendramokslius pašaukė 1962 m. jau iš pirmojo kurso, o 1963 m. tapo kareiviais dauguma antrakursių. Mūsų kursą ištarsė taip, kad 1962 m. pradėtas studijas nuosekliai baigė tik Algimantas Žiogas su keturiomis merginomis.

Iš karinės tarnybos grįžome kas po metų, kas po dviejų ar trejų. Dalis grįžusiųjų perėjo mokytis į kitus fakultetus ar net kitas aukštąsias mokyklas. Kurie nekeitė noro tapti miškininkais, vėl susitikome ir įsiliejome į jaunesnių studentų kolektyvą. 1970 m. diplomus gavome 45, iš jų – 43 jaunuoliai ir 2 merginos. Trys mūsų laidos absolventai pagal tuo metu bandytą taikyti TSRS jaunųjų specialistų paskirstymą miškininko karjerą pradėjo už Uralo inventorizuodami taigos platybes.

Į susitikimą po 45 metų susirinkome 16 vyriškių ir 2 moterys. Vie-niems atvykti sutrukdė ligos, kitos priežastys, o aštuonetas jau išvykę tvarkyti miškų amžinojo gyvenimo karalystėje. Juos pagerbėme tylos minute. Tradiciškai pavaikštinėjome buvusios Alma Mater koridoriais, pasėdėjome auditorijoje, kurioje daugiausiai vyko paskaitos mūsų kursui. Šio susitikimo organizatorius Jonas Ravinskas aprodė ASU arboretumą, prie kurio steigimo daug prisidėjo dirbdamas medelyno vedėju. Kadangi dauguma mūsų yra medžiotojai, su įdomumu apžiūrėjome universitete įsteigtą Medžioklėtyros laboratoriją.

Tame pačiame pastate įsikūrusioje kavinėje susibūrėme vakaronei, prisiminėme, kaip per ilgąsias pertraukas nusidriekdavo ilgos eilės valgykloje prie kuklių studentiškių pietų. Vakaronės metu kiekvienas papasakojo, kaip susiklostė gyvenimas, profesinė karjera.

Džiugu, kad dauguma dalyvavusiųjų susitikime išliko patenkinti gyvenimu ir šį tarpsnį vadina „aukso amžiumi“. Keturiuose iš vyriškosios giminės dar dirba valdišką darbą. Vienas yra VDU profesorius, du – girininkai, vienas – medelyno vedėjas ir vienas – miškų urėdijos ryšių su visuomene specialistas, kurio kadencija jau baigiasi. Nauja žinybos vadovybė mano, kad ryšius su visuomene gali palaikyti kiekvienas miškų urėdijos darbuotojas. Yra prie pensijos prisiduriančių ir individualia veikla. Daugelis turi po gabalėlį nuosavo miško ir mėgsta jame tvarkantis, leisti laiką. Daug kas gyvena nuosavuose namuose, kur bėga dienos puoselėjant sodą, daržą, vejas, dekoratyvinius želdinius. Jeigu kam kiek paklibę kojų sąnariai neleidžia šokinėti per vėjavartas varymo medžioklėse, tai patykoti žvėrių bokšteliuose dar

Prie ASU centrinių rūmų buvusios LŽŪA Miškų ūkio fakulteto 31-osios laidos absolventai

gali dažnas. Viena iš kurso moteriškių lanko trečiojo amžiaus universitetą, antroji – peni amūrus nuosavame tvenkinyje. Visi džiaugiasi vaikais ir vaikais, kurių jau yra ir gerokai ūgtelėjusių.

Su Jonu Ravinsku pabandėme suvesti statistiką apie bendramokslių profesinę karjerą. Daugiausiai mūsų miškininkų dirbo girininkais, iš kurių nė vienas netapo miškų ūkio direktoriais ar miškų urėdais. Bet kitų įstaigų direktorių būta: vadovauta Čepkelių rezervatui, Kauno miškų technikumui, Kauno medžioklės ūkiui, Kauno miesto savivaldybės įmonėms. Šešetas iškopė iki vyriausiojo miškininko ar urėdo pavaduotojo. Tiek pat reiškėsi mokslo srityje: tai habil. dr. prof. Romualdas Juknys, dr. Antanas Malinauskas, dr. doc. Slavomiras Mirinas, dr. Antanas Kuzas, dr. Juozas Jurelionis (miręs), dr. doc. Algimantas Venskus (miręs). Taip pat būta miškų ūkio inžinierių, miškotvarkos specialistų, revizorių, aplinkos apsaugos inspektorius. Daug kas per darbinės veiklos metus darbovietes keitė keletą kartų. Pastoviausi karjeroje buvo girininkai.

Vienas kursioakas tarybiniais metais buvo nuklydęs į partinę veiklą, tačiau greitai susivokė įsėdęs ne į tas roges ir grįžo prie miškininkystės. O ketvertas šios laidos absolventų išvis nedirbo su miškais susijusiose tarnybose.

Atgimimo metais būta aktyvesnių Sąjūdžio dalyvių, tačiau nei į Seimą, nei į vykdomąją valdžią „neprasimušė“. Aukščiausia vieta valdžioje – Imbrado seniūno postas Zarasų rajone.

Turingai prabėgus susitikimui, vėl susiburti draugėn sutarėme po penkerių metų...

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Kurso medžiotojus domino ASU Medžioklėtyros laboratorijos veikla

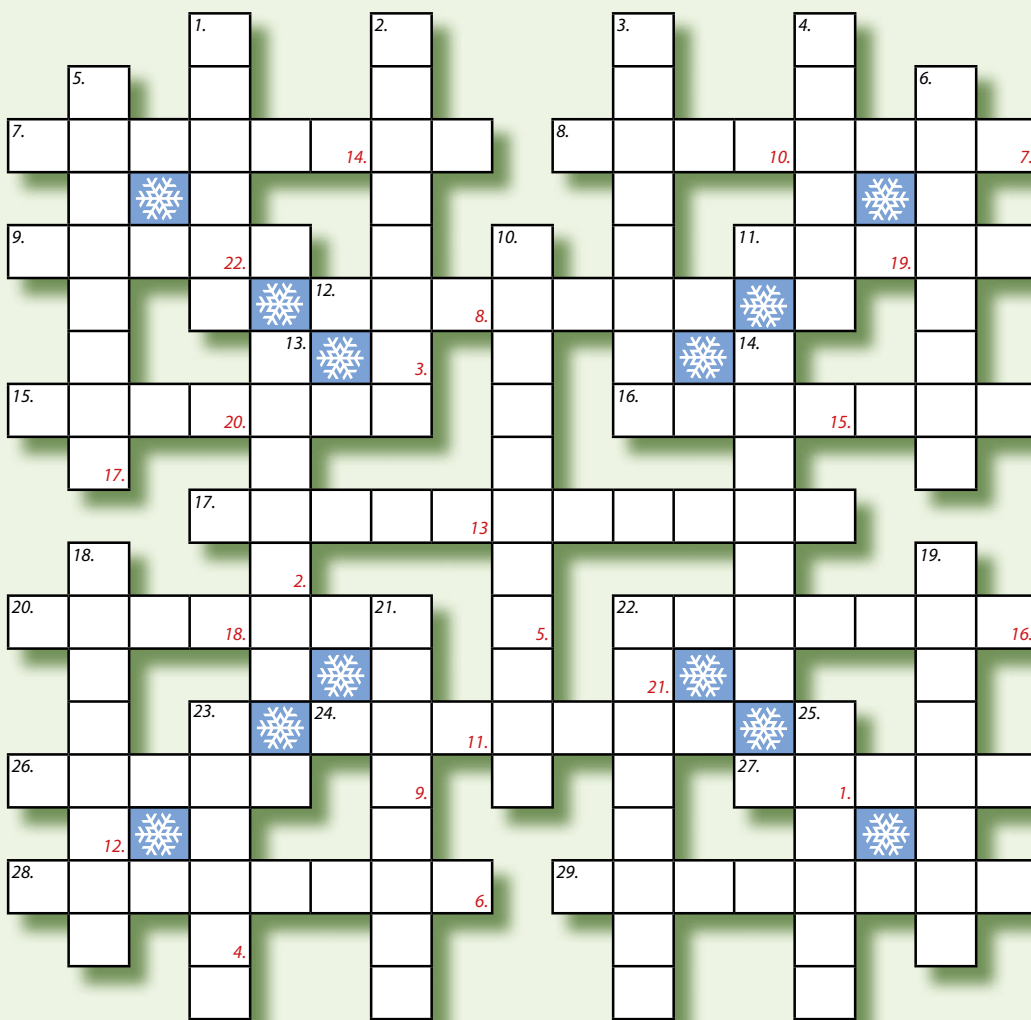

AUTORIAUS nuotraukos

ASU kasmetinėje parodoje „Sprendimų ratas“ susitiko seni studijų draugai (iš kairės – Julius Kurlavičius, dr. Antanas Malinauskas, Albinas Gvozdas, antrame plane – Povilas Vitkauskas)

Nei žiemos, nei sniego...

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

18. 19. 20. 21. 22.

Vertikaliai:

1. Karpinių šeimos labai plati, kuprota, į karšį panaši menkavertė žuvis. **2.** Taisyklingais kupstais auganti samana, KMB indikatorinė rūšis. **3.** Ankštinis krūmas, paplitęs R. Europoje ir Azijoje, pas mus auginamas kaip dekoratyvinis augalas šlaitams, griovoms sutvirtinti. **4.** Apie 40 cm ilgio graužikas, gyvenantis Amazonės upės užliejamo slėnio džiunglėse. **5.** Erškėtinių šeimos dekoratyvinis krūmas (*Cotoneaster*), paprastai iš jo formuojamos gyvatvorės. **6.** Kirmėlė sinonimas. **10.** Gamtos mokslų specialistas, gamtos tyrinėtojas. **13.** Katalikų dvasininkas. **14.** Perdėtai pamaldus žmogus, šventeiva. **18.** Dirvos sausinimas požeminiais vamzdžiais. **19.** Didelis antplūdis, perpildyta salė, nepaprastas susidomėjimas. **21.** Atžvilgis, kuriuo nagrinėjamas daiktas, reiškiny, sąvoka. **22.** Lūpažiedžių šeimos dekoratyvinis augalas (*Coleus*). **23.** Plaukuota gyvulio oda. **25.** Veislinis kiaulių patinas.

Horizontaliai:

7. Gvazdikinių šeimos daugiastiebė darželių gėlė. **8.** Vertingas pašarinis augalas, šiandien imtas naudoti ir biokuro gamybai, be to vertinamas už gebėjimą mažinti taršą, nes vegetacijos periodu sugeria daug anglies dioksido. **9.** Norėjimas valgyti, išalkimas. **11.** „Žiemos“ gėlė. **12.** Bulvinių šeimos labai nuodingas rūkomasis augalas. **15.** Patalpa valgiui virti, gaminti. **16.** Dalies pinigų ar atlyginimo mokėjimas iš anksto. **17.** Šilko audėjas ar pardavėjas. **20.** Nerimta ar negraži veido išraiška, vypsnis. **22.** Didelis purvas, purvynė. **24.** Atsargumas, apdairumas. **26.** Vadovaujantis asmuo. **27.** Klojimo durų, medinio šulinio rentinio, vartų, tilto stulpas ir žymus asmuo, veikėjas, vadinami tuo pačiu žodžiu. **28.** Laukinė ir darželių gėlė netaisyklingais įvairiaspalviais žiedais arba mergaitė, kuri neturi tėvų. **29.** Ūmus galvos smegenų kraujotakos sutrikimas.

Sunkesni žodžiai: agutis, maražolė.

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę.

Atsakymus iki sausio 15 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt

Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys; Vardenis, Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, **laukia VŠĮ „Mūsų girios“ įsteigtas prizas – 2016 m. metinė žurnalo „Mūsų girios“ prenumerata.**

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

Su 30-uoju gimtadieniu

Sausio 6 d. šią sukaktį pažymintį Varėnos miškų urėdijos informatikos specialistą KAROLĮ GRINKEVIČIŲ, 14 d. – Šakių miškų urėdijos prekybos vadybininką RIMVYDĄ ŠIMAITĮ, 19 d. – Valstybinio miškotvarkos instituto miškų taksatorių MARIJŲ MAČĮ, 25 d. – KMAI kolegijos buhalterę VIOLETĄ UBAREVIČIENĘ, 26 d. – Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio meistrą DAINIŲ ANDRIUŠKEVIČIŲ, 29 d. – Šiaulių miškų urėdijos Meškuičių girininkijos eigulį MANTĄ BIELSKĮ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Sausio 2 d. šią sukaktį pažymintį Panevėžio miškų urėdijos Naujamiesčio girininkijos medžioklės plotų prižiūrėtoją LEVĄ LELEVIČIŲ, 3 d. – Vilniaus miškų urėdijos Verkių girininkijos eigulę VILMĄ LABULIENĘ, 4 d. – Alytaus miškų urėdijos personalo inspektorių AUŠRĄ ŽUKAUSKIENĘ, 6 d. – Trakų miškų urėdijos miško ekologijos ir rekreacijos specialistę AUKSĘ RAČIENĘ, 10 d. – Valkininkų miškų urėdijos Pirčiupių girininkijos miško darbininką SKIRMANTĄ BARTKŲ, 19 d. – Joniškio miškų urėdijos medelyno darbininkę AUŠRĄ ANISIMOVĄ, 22 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus vyriausiąją specialistę TADEUŠĄ ABLAČINSKIJ, Ukmergės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medkirtės operatorių ANATANĄ ŠVEDĄ, 23 d. – Veisiejų miškų urėdijos Baltašišės girininkijos eigulį RAIMUNDĄ KRAUSAUSKĄ, 26 d. – Kuršėnų miškų urėdijos vyriausiąją inžinierių MINDAUGĄ SŪDŽIŲ, 27 d. – Kretingos miškų urėdijos Mikoliškių girininkijos girininko pavaduotoją RENATĄ SKRODENIENĘ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Sausio 3 d. šią sukaktį pažymintį Tauragės miškų urėdijos urėdą ROBERTĄ PIEČIĄ, Kretingos miškų urėdijos Klaipėdos girininkijos miško darbininką ROMĄ BERTULĮ, 8 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Panevėžio teritorinio poskyrio vyriausiąją specialistę GINTARĄ NAGROCKĮ, 14 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Panevėžio teritorinio poskyrio vyriausiąją specialistę JŪRATĘ ČEPUKIENĘ, 16 d. – Ignalinos miškų urėdijos

SAUSIS

meistrą GEDIMINĄ MAČIULĮ, 19 d. – Ukmergės miškų urėdijos Siesikų girininkijos girininką NERIŲ JUZAKĖNĄ, 24 d. – Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Vilniaus teritorinio poskyrio vedėją SAULIŲ GATELĮ, Raseinių miškų urėdijos Viduklės girininkijos girininką RAIMONDĄ JUZIČIŲ, Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos Kazlų Rūdos girininkijos valytoją RŪTĄ KAZAKEVIČIENĘ, 26 d. – Kėdainių miškų urėdijos vyriausiąją inžinierių ZIGMĄ GUOGĄ, 28 d. – Jurbarko miškų urėdijos Smalininkų girininkijos eigulį ALGIRDĄ GRINEVIČIŲ, 30 d. – Ignalinos miškų urėdijos Daugėlišio girininkijos eigulę VILMĄ BASIJKIENĘ.

Gruodžio 7 d. šią sukaktį pažymėjusį Kėdainių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio traktorininką-šaltkalvį KĘSTUTĮ LINKEVIČIŲ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Sausio 1 d. šią sukaktį pažymintį Jurbarko miškų urėdijos miško želdinimo inžinierę DANUTĘ VARKOJENĘ, 4 d. – Alytaus miškų urėdijos Sudvųjų girininkijos girininko pavaduotoją EUGENIJŲ KARLONĄ, 6 d. – Šakių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio tekintoją KAZIMIERĄ SIRUNAVIČIŲ, 10 d. – Valkininkų miškų urėdijos miškotvarkos inžinierę EUGENIJĄ STRAZDIENĘ, 14 d. – Aplinkos ministerijos darbuotoją, gamtos fotografa, prozininką, miškininkystės spaudos talkininką SELEMONĄ PALTANAVIČIŲ, 17 d. – Prienų miškų urėdijos vyriausiosios buhalterės pavaduotoją ALDONĄ SPIŽAUSKIENĘ, 24 d. – Valkininkų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio suvirintoją ALGĮ DZINGELIAUSKĄ, 26 d. – Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio mechaniko padėjėją ALGIRDĄ BALŽEKĄ, 28 d. – Generalinės miškų urėdijos generalinį miškų

urėdą dr. RIMANTĄ PRŪSAITĮ, 30 d. – buvusį Tauragės miškų urėdijos Batakių girininkijos girininką VACLOVĄ BIELSKĮ, 31 d. – Jonavos miškų urėdijos Svilonių girininkijos girininką KĘSTUTĮ KAKANĮ.

Gruodžio 28 d. šią sukaktį pažymėjusį Panevėžio miškų urėdijos Gustonių girininkijos miško darbininką ZIGMĄ RAMANAUSKĄ.

Sausio 1 d. sukanka 65-eri buvusiam ilgamečiui Šakių miškų urėdijos vyriausiajam miškininkui ROMUI JUOZUI KUPSTAIČIUI, 5 d. – buvusiam ilgamečiui Biržų miškų urėdijos vyriausiosios buhalterės pavaduotojai ZITAI ŠEPETAUSKIENEI.

Su 70-uoju gimtadieniu

Sausio 1 d. šią sukaktį pažymintį visuomenininką, buvusį Vilniaus miškų urėdijos urėdą JUOZĄ DINGELĮ, 5 d. – buvusį Marijampolės miškų urėdijos ūkvedį ALGIMANTĄ VAITKEVIČIŲ.

Sausio 4 d. sukanka 75-eri vilniečiui miškininkui, aplinkosaugininkui, visuomenės veikėjui dr. ROMUI PAKALNIUI, 15 d. – buvusiam ilgamečiui Šakių miškų urėdijos Šakių girininkijos darbuotojui ALGIMANTUI MATIKAIČIUI, 22 d. – buvusiam ilgamečiui Raseinių miškų urėdijos Pikčiūnų girininkijos eiguliui VLADUI DANUSUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Sausio 7 d. šią sukaktį pažymintį buvusį Kauno miškų ūkio direktorių, vėliau buvusios Sanitarinės miško apsaugos stoties direktorių ZIGMĄ MILIŠAUSKĄ, 11 d. – buvusį ilgamečį Valstybinio miškotvarkos instituto direktorių, miškotvarkos projektų vadovą, miškų ūkio viceministrą, LMS prezidentą (1992-1996 m.) ALGIRDĄ JONĄ BRUKĄ.

Sausio 15 d. sukanka 85-eri buvusiam ilgamečiui Rokiškio miškų urėdijos profesinės sąjungos pirmininkei RAGNYTEI RINKEVIČIENEI.

Su 90-uoju gimtadieniu

Sausio 21 d. šią sukaktį pažymėsiantį buvusį ilgamečį Valstybinio miškotvarkos instituto darbuotoją TADĄ TOVIANSKĄ-POŽERSKĄ.

Kryžiažodžio „Visai ne apie rudenį...“ 2015 m. 11 nr. atsakymai:

Vertikaliai: 1. Sparta. 2. Kanonada. 3. Korsakas. 4. Pledas. 5. Narvalas. 6. Vakuumas. 10. Statistikas. 13. Vinjetė. 14. Pliažas. 18. Muskatas. 19. Pastanga. 21. Surikata. 22. Paštetas. 23. Klonis. 25. Luitas.

Horizontaliai:

7. Karagana. 8. Protezas. 9. Kvota. 11. Vajus. 12. Mastika. 15. Palaima. 16. Silosas. 17. Pjėdestalas. 20. Mulatas. 22. Plaukas. 24. Kriaušė. 26. Dailė. 27. Mulas. 28. Karnizas. 29. Strategė.

Už kryžiažodžio „Visai ne apie rudenį...“, išspausdinto 2015 m. Nr. 11 atsakymus **UAB „MMC Forest“ įsteigtą prizą – žieminę piloto kepurę MA1 laimėjo Artūras Kaleckas.**

Dėl prizo kreipkitės:
el. paštu info@musu-giros.lt, tel. 8687 10616.

Aktualijos

A. KILČAUSKAS, R. VASILIAUSKAS. Sieksime dirbti vieningai, I-6;
Lietuvos šviesuolių nominacijos – dar penkiems miškininkams, III-6;
R. PRŪSAITIS, R. VASILIAUSKAS. Trypčiojimas vietoje – veikla be perspektyvos, IV-6;
Du dešimtmečiai: pažangaus valdymo modelio beišskant, V-6;
V. VAIČIŪNAS. Jungtinių Tautų miškų XI-asis forumas arba po pasaulinės miškų politikos „virtuvę“ pasižvalgus, V-6;
N. KUPŠTAITIS. Eilinis neeilinis Miškų įstatymo pakeitimas, VII-6;
D. ADŽGAUSKAS. Įtempta vasara be poilsio miškų sargyboje, VIII-6;
N. KUPŠTAITIS, I. KLIMAŠAUSKĖ. Naujienos miškams ir ne tik privatiems, X-6;
Z. GLAZKO. Svarbesni pakeitimai Miško kirtimų taisyklėse, X-8;
Z. BITVINSKAITĖ. Miškų atkūrimą ir įveisimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimai, X-9;
Užsienio prekybos mediena ir medienos gaminiai 2015 m. pirmąjį pusmetį, XI-6;
R. VASILIAUSKAS. Apie nuveiktus darbus ir ateities perspektyvas, XII-6;
G. VISALGA. Ateinantys metai nežada geresnio gyvenimo miškuose, XII-8;

Miškininkystė

A. KULIEŠIS, A. KASPERAVIČIUS. Miškotvarkos mokslinėje – techninėje taryboje, I-8; VI-12;
J. MOTIEJŪNAITĖ, G. BRAZAITIS. Nuo monokultūrų prie mišrių miškų, I-10;
M. ILČIUKAS. Pakraščio efekto poveikis paukščių rūšių pasiskirstymui pušynuose greta plynų kirtaviečių, I-13;
Z. BITVINSKAITĖ. Pristatyti miškininkystės mokslo pasiekimai ir inovatyvūs sprendimai, II-8;
V. MIERKIS. Ugdomieji miško kirtimai ir jų vertinimai, II-10;
B. GRIGALIŪNAITĖ, D. BUROKIENĖ, A. MATELIS. Priemiesčių miškuose po žemos įtampos elektros linijomis augintini naudingieji augalai, II-12;
J. LAUKINEITINĖ, V. JUODAITINĖ. Miško atkūrimui ir įveisimui – tik kokybiškus sodmenis, III-14;
V. VERBYLA. Plėstina miško sėklų rinka, III-15;
J. LABOKAS. Paprastoji tekšė – unikalus ledynmečio reliktas, III-16;
E. BARTKEVIČIUS, V. VILIMAS. Ekologinė beržų sula: verslo galimybės ir perspektyvos, III-20;
J. DANUSEVIČIUS. Ar svetimžemės rūšis reikia atverti „kiniška siena“, IV-13;
J. MOTIEJŪNAITĖ, R. IRŠENAITĖ, J. KASPARAVIČIUS, E. KUTORGA. Miško fenikšai: grybai gaisravietėse, IV-22;
B. GRIGALIŪNAITĖ, V. LYGIS, A. MATELIS. Exobasidium vaccini – paprastas bruknėgrybis Vilniaus priemiesčių miškuose, IV-25;
A. VASILIAUSKAS, D. ŠALEVIČIENĖ. Valstybinių miškų fitopatologinės būklės apžvalga, V-10; VI-15;
J. LABOKAS. Kultūrinių augalų laukiniai gentainiai Lietuvos floroje, V-12;
V. VERBYLA. Tolimų geografinių ekotipų ir Lietuvos rinktinių medžių klonų hibridų augimas, V-14;
Aptartas miško genetinių išteklių išsaugojimas Žemaitijos miškuose, VI-18;
M. RAČKAUSKAITĖ. Paprastosios pušies (Pinus sylvestris L.) skirtingų populiacijų baltymų polimorfizmo tyrimas, VII-14;
V. VASILIAUSKAS. Naujos priemonės ir alternatyvūs būdai želdinių ir jaunuoynų apsaugai nuo žvėrių pažeidimų, VIII-10; IX-8;

J. MOTIEJŪNAITĖ. Požeminio pasaulio ryšiai. Cost veikla FP 1305 BioLink: susiejant požeminę biologinę įvairovę ir ekosistemos funkcionavimą Europos miškuose, IX-12;
V. KUNGYS. Kanaluotų upių ir upelių ateities perspektyvos, IX-16;
R. ZIZAS. Miško kraštovaizdžio struktūros kurtinių tuokviečių aplinkoje tyrimai, IX-19;
R. ZIZAS, P. KURLAVIČIUS. Kurtinių individualių gyvenamųjų teritorijų dydžio ir judėjimo jose tyrimai, X-20;
B. GRIGALIŪNAITĖ, A. MATELIS, D. BUROKIENĖ. Grybai – grybų ardytojai, X-24;
J. DANUSEVIČIUS. Dar kartą apie bandomuosius miško želdinius, XI-12;
B. GRIGALIŪNAITĖ, A. MATELIS. Klevinis žvynokas ir jo priešas – sodinė juostasraigė, XI-17;
R. ZIZAS. Miško struktūros tyrimai kurtinių mikrobų veinėse, XI-18;
S. KARAZIJA. Optimalus miškingumas ir/ar optimali rūšinė medynų sudėtis, XII-12;
Z. BITVINSKAITĖ. Aptartos miško genetinių išteklių išsaugojimo ir miško medžių selekcijos plėtos problemos, XII-16;
V. VERBYLA. Medynai sėklų ruošai. Kaip išvengti painiavos?, XII-20;

Saugomos teritorijos

V. TREPĖNAITIS. Diskusija LMA apie Kuršių nerijos paveldą ir žaliąjį rūbą, V-18;
Kviečiame pakelti „Akmenų rūžos“ pažintinio taku, V-22;
E. RIEPŠAS. Kuršių nerijos kultūros paveldo išsaugojimo problemos miškininkystėje, VI-22;
D. DANUSEVIČIUS. Kuršių nerijos kultūros paveldo išsaugojimo problemos miškininkystėje, VII-20;
G. JANIŠKINĖ. Vartai į saugomas teritorijas jau atverti, VII-22;
S. PALIŪNAS. Patirties, saugant retąsias rūšis ir reguliuojant invazinių rūšių gausą, pristatymas, VIII-16;
S. PIVORIENĖ. Anykščiūse atidarytas unikalus Medžių lajų takas, VIII-18;

Užsienyje

V. PADAIGA, D. GRIGONIS. Nepamirštami violetiniai Škotijos kalnai, I-18; II-16;
ES miško dauginamosios medžiagos ekspertų pasitarimas Rygoje, VII-12;
A. KULIEŠIS. Jungtinių Tautų Ekonominės Komisijos Europai (UNECE) Regiono Miškai 2015, VIII-8;
V. BARONIENĖ. Dendrologai Rumunijoje – mums visada baigiasi gerai, IX-21;
A. KASPERAVIČIUS, G. JASINEVIČIUS. XIV pasaulio miškų kongresas, X-12;
A. KULIEŠIS, G. KULBOKAS. Europos miškų inventoriavimui tobulinimo perspektyvos, X-16;
R. DELTUVAS. Miško ūkio ateities gairės Vokietijos miškininkų sąjungos suvažiavime, X-18;
E. LINKEVIČIUS. Mišrių medynų našumas, auginimo patirtis ir ateities iššūkiai, XI-8;
K. ČESNAVIČIUS. Lenkijoje – apie greitai augančių medžių plantacijas, XI-10;
A. VASILIAUSKAS. Aptartos miško fitopatologijos ir mikologijos problemos Minske, XI-14;
R. DELTUVAS. Žvėrių pakenkimai Vokietijos miškuose, XI-37;
A. KULIEŠIS. Šveicarijoje aptarti miškų apskaitos ir miško ūkio vertinimo sistemos klausimai, XII-10;

Urėdijose

V. TREPĖNAITIS. Prie Nemuno ir Šešupės santakos – nauji ažuolynai, I-24;
D. JUKNEVIČIENĖ. Darbai netrukdami miškų urėdų aistra – muzika, II-28;

K. KOKANKAITĖ. Ką visuomenė mano apie valstybinės reikšmės miškus ir urėdijų veiklą?, II-20;
V. TREPĖNAITIS. Kuo skalsi vyriausiojo miškininko duona Ignalinoj, II-24;
M. BERŽINSKAS. Trumpalaikiam darbui miškuos – paslaugų kvitai, III-22;
V. TREPĖNAITIS. Kasdien į tarnybą miškuos – visa šeima, III-24;
A. KULIEŠIS, P. EIGIRDAS, M. SŪDŽIUS. Biržių matavimo pamokos Kuršėnų miškuose, IV-26;
S. GLAUDYS. Pastabos dėl neplynų kirtimų ir normatyvų, V-26;
G. LUKOŠEVIČIUS. Naujo miško pradžia – medelyne, VI-26;
V. TREPĖNAITIS. Pokyčiai Jurbarko krašto miškuose, VII-24;
R. KVIKLYS. Kur girininko vieta?, VII-30;
V. RIBIKAUSKAS. Miško sodmenims – nauja kokybė, VIII-22;
E. MANKEVIČIENĖ. Apžiūrėti ir įvertinti valstybiniai miško medelynai, XI-22;
V. STANKUTĖ. Gruzdžių girininkijoje – šiuolaikiškos darbo sąlygos, XI-24;
V. TREPĖNAITIS. Dubravos miškininkų ryžtas būti inovacijos pradininkais, XII-24;

Privatus miškai

STANISLOVAITIS, M. KAVALIAUSKAS, V. BRUKAS, G. MOZGERIS. Savininkas savininkui nelygu – privataus miško savininkų tipai, I-32;
A. KULIEŠIS, A. KASPERAVIČIUS. Ūkininkavimo privačiuose miškuose apžvalga ir miško naudojimo perspektyvos, II-30; III-30;
V. VIDUGIRIS. Mintys iš LMSA 18-osios Generalinės asamblėjos, IV-32;
V. TREPĖNAITIS. „Man darbas miške – sveikata“, VI-34;
A. GAIŽUTIS. Europos miško savininkų federacijos renginiai Zagrebe, VII-34;
V. TREPĖNAITIS. Įgyvendinant projektą „LMSA stiprinimas rajonuose“, IX-28;
A. GAIŽUTIS. Plečiant ryšius su Baltijos šalių miško savininkais, X-32;
V. VIDUGIRIS. Metų iššūkis – papildomas pajamų apmokestinimas, XI-32;

Medžioklė

L. BALČIAUSKAS, L. BALČIAUSKIENĖ. Ar mokslininkų, medžiotojų ir „Baltijos vilko“ nuomonė apie stambiuosius plėšrūnus jau sutampa?, I-36;
A. KAMIČAITIS. Apsauga nuo išgalvotų grėsmių, II-34;
V. RIBIKAUSKAS. Sniego nebuvo. Ar bus vilkų?, II-36;
V. BALYS. Plėšrūnai bus skaičiuojami ir kitu būdu, II-38;
L. BALČIAUSKAS, L. BALČIAUSKIENĖ. Kas smagiau – vadovauti ar kritikuoti vilkų apskaitas?, III-34;
Z. GLAZKO. Kalvarijoje: apie vilkus ir jų daromą žalą ūkiniam gyvūnams, III-36;
A. BRUKAS. Klaipėdos krašto medžioklės istorija, IV-34;
G. LUKOŠEVIČIUS. Tauro ragas aidi Radviliškio miškuose, IV-38;
A. ULEVIČIUS. Rekomendacijos bebrų daromai žalai sumažinti, V-34;
V. RIBIKAUSKAS. Žagarė 2015 m. tapo ir medžiotojų sostine, VI-36;
J. BARZDĖNAS, V. KNYVA. Lokių fotografavimas Estijoje, VII-36;
R. VASILIAUSKAS. Rasti ribą tarp amatininko ir menininko nelengva, VIII-26;
L. BALČIAUSKAS, E. TIJUŠAS. Vilkų skaičiaus perspektyva, IX-32;
V. RIBIKAUSKAS. Ar Lietuvoje 1 km2 liks tik vienas šerno kumpis?, IX-35;
L. BALČIAUSKAS. Europos Parlamente – apie vilkų skaičiaus valdymo problemą, X-36.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE ERGO 8W

Ramių Šv. Kalėdų, sėkmingų Naujųjų metų linki

UAB „Konekesko Lietuva“

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Malavėnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

www.ponsse.com

Saugių ir šiltų šv. Kalėdų ir Naujųjų metų jums linki